

„Stuiu - Imaginea celuilalt“

ANALIZA GENERALĂ

Documentul „ANALIZA GENERALĂ” a fost realizat de EPuS-Leskovac în cadrul proiectului „MEET YOUR NEIGHBORS 2”, Pachetul de lucru Nr. 2 – Rezultatul intelectual 1. „IMAGINEA CELELLULULU STUDIU”.

Acest document a fost creat în cadrul Programului Erasmus +.

Scopul acestui document este de a oferi partenerilor și publicului interesat cunoștințe relevante despre principalele domenii problematice care duc la ură și diviziune între țările participante - REPUBLICA BULGARIA, REPUBLICA TURCIA, REPUBLICA ROMÂNIA, REPUBLICA GRECIA, REPUBLICA MACEDONIA DE NORD ȘI REPUBLICA SERBIA. De asemenea, scopul acestei analize este acela de a arunca lumină asupra mitologiilor care își preamăresc propriile lor și îi subjugază pe ceilalți și, pe această bază, să permită implicarea actorilor relevanți pentru a suprima, înlătura și depăși prejudecățile și stereotipurile xenofobe.

Documentul a fost pregătit de echipa multidisciplinară EPuS-Leskovac în perioada martie - iunie 2023.

CUPRINS

1	ANALIZA DE DESKTOP - Școala ca cadru instituțional și mediu de interacțiune interculturală (A.1A)	4
2	ANALIZA DE DESKTOP FOCUS (A.1A + A.1B)	13
3	CHESTIONAR „EU ȘI EUROPA”.	30
3.1	Descrierea metodologiei de cercetare	30
3.1.1	Problema de cercetare	30
3.1.2	Obiective	31
3.1.3	Aspecte metodologice ale cercetării	31
3.1.4	Variabile de cercetare	42
3.1.5	Descrierea probei	42
3.2	Rezultatele cercetării și interpretarea rezultatelor	43
3.2.1	Sensibilitate interculturală în ceea ce privește apartenența la țară	43
3.2.2	Sensibilitate interculturală în ceea ce privește apartenența la UE	61
3.2.3	Sensibilitate interculturală în ceea ce privește apartenența la stat și apartenența la UE	67
4	CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI	71

„IMAGINEA CELUI ALTE STUDII“

ANALIZA GENERALĂ

Acest document a fost creat în cadrul proiectului ``MEET YOUR NEIGHBORS 2'', Pachetul de lucru nr. 2 - Rezultatul intelectual 1. „Imaginea altui studiu”.

Întocmirea acestui document reprezintă etapa finală în realizarea unui set de activități complexe de studiu calitativ și aprofundat al principalelor domenii problematice care duc la ură și dezbinare între țările participante. Prin aruncarea în lumină a mitologiilor care le glorific pe ale lor și îi denigrează pe alții, această analiză oferă o bază cognitivă credibilă pentru munca de suprimare, înlăturare și depășire a prejudecăților xenofobe, a stereotipurilor și a altor bariere culturale.

Scopul analizei generale este de a rezuma rezultatele analizelor naționale privind aspectele cheie ale comunicării interculturale de calitate și dezvoltarea sensibilității interculturale a tinerilor din Republica Bulgaria, Republica Serbia, Republica Turcia, Republica Grecia, Republica Macedonia de Nord și Republica România.

1. ANALIZA DESKTOP - ȘCOALA CA CADR ȘI MEDIU INSTITUȚIONAL PENTRU INTERACȚIUNEA INTERCULTURALĂ (A.1A)

Scopul acestui segment al Analizei generale este de a colecta, identifica și interpreta date relevante despre școala ca instituție care, prin programele ei de studii și formele disciplinare specifice, ar trebui

să socializeze tinerii în conformitate cu sistemul valoric-normativ oficial, și să asigure utilizarea corectă a marcajelor de identificare. Subiectul de analiză este școala ca pilon al sistemului educațional din Republica Bulgaria, Republica Serbia, Republica Turcia, Republica Grecia, Republica Macedonia de Nord și Republica România.

În acest scop, s-a realizat o examinare a personalităților oficiale, puternic luminate ale opiniei naționale și a relației lor cu ideea de cetățenie și statalitate, printr-o analiză discursivă și de conținut a programelor, manualelor și materialelor didactice ale disciplinelor umaniste Istorie și literatură.

1.1. REPUBLICA SERBIA - Scopul predării istoriei în sistemul educațional al Republicii Serbia este de a contribui la înțelegerea spațiului și timpului istoric, a proceselor și fluxurilor istorice, precum și la dezvoltarea identității naționale, europene și mondiale și a spirit de toleranță în rândul elevilor. Tinerii, observând relațiile cauză-efect, construiesc o înțelegere a proceselor și fluxurilor istorice, a rolului personajelor proeminente în dezvoltarea societății umane, cunoașterea istoriei naționale și generale, precum și a istoriei națiunilor și statelor vecine. Istoria este definită astfel:

- un subiect care explică studenților concepte din teoria și practica socială (stat, conducător, democrație);
- un subiect care oferă baza construirii unei identități naționale;
- știință care ar trebui să educe pentru democrație, pace și toleranță, explicând termeni precum: război, pace, alegeri, partide, opoziție, proces istoric;
- o știință care ar trebui să ofere alfabetizare politică elementară și cultură politică;
- o știință care oferă baza pentru adoptarea valorilor culturale naționale, regionale și mondiale.

În Serbia, istoria este o materie obligatorie studiată în învățământul primar și secundar. În ceea ce privește curriculumul de istorie, se poate spune că există un echilibru deplin între istoria națională, istoria balcanică și istoria mondială. Acest tip de echilibru este prezent în toate clasele școlare, iar principiul general de studiu merge de la evenimentele anterioare la cele ulterioare. Predarea istoriei începe cu preistoria lumii și a Balcanilor Centrali. Din această perioadă, cel mai cunoscut monument istoric este legat de descoperirea celei mai vechi așezări organizate din Europa (Lepenski vir, Đerdapska klisura, Dunăre), care datează de acum 8000 de ani. Urmează istoria secolului antic (Orientul antic, Grecia antică, epoca elenistică, Roma, căderea Imperiului Roman de Apus). Studiul secolului antic este urmat de Evul Mediu în faza sa incipientă (Europa și Mediterana; sârbii și mediul lor), când statul sârb a cunoscut apogeul sub stăpânirea lui Nemanjić, adică când a fost proclamat Regatul Serbiei în 1217. , iar arhiepiscopia sârbă autocefală a fost proclamată în 1219. În Evul Mediu târziu, s-a pus un accent deosebit pe epoca cuceririlor otomane. Apoi, se studiază ascensiunea Europei de la sfârșitul secolului al XV-lea până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, precum și istoria poporului sârb sub stăpânire străină de la sfârșitul secolului al XVI-lea până în secolul al XVIII-lea. Sunt acoperite și principalele revoluții (revoluție industrială, revoluție politică în Franța, război civil în SUA, marile puteri, chestiunea orientală și popoarele balcanice). Și, în sfârșit,

Când vine vorba de abordarea istoriei, în școli predomină abordarea școlii germano-vieneze de istorie. Conform acestei abordări, sârbii au stabilit Peninsula Balcanică în secolele al VI-lea și al VII-

lea. Pe de altă parte, există o școală autohtonă de istorie conform căreia sârbii au trăit întotdeauna în Balcani și acest lucru poate fi evidențiat prin calculul timpului conform vechiului calendar sârbesc. Pe lângă autorii autohtoni, acest al doilea punct de vedere este reprezentat și de mulți autori străini (Nestor Kijevski, Syprien Robert, Laonik Halkokondilo, Ami Bue, Abel Ovelac etc.).

Esența identității naționale a sârbilor este cuprinsă în înțelegerea că cel care își sacrifică viața pentru adevărul și dreptatea lui Dumnezeu, a sacrificat tot ce a putut și a avut, și - a câștigat. Când vine vorba de simboluri sârbești, acestea sunt în mare parte legate de identitatea ortodox-creștină, de dinastii conducătoare, obiceiuri și tradiții populare. Simbolul spiritual central al sârbilor și Serbiei este reprezentat de idealul Sfintei. Simbolurile speciale ale sârbilor sunt reprezentate și de monumente legale - Nomocanonul Sfântului Sava (1219) și Codul lui Dushan (1349). În istoria contemporană a Serbiei, un loc aparte îl ocupă figuri proeminente precum: oameni de știință - Nikola Tesla, Mihajlo Pupin, scriitor laureat al Nobel - Ivo Andrić, iar astăzi cei mai buni sportivi ai noștri din lume: Novak Đoković și Nikola Jokić.

1.2. REPUBLICA BULGARIA - În sistemul de învățământ al Republicii Bulgaria, programul educațional formulează sarcina și responsabilitatea cadrelor didactice de a conștientiza elevii că (1) ca cetățeni ai Bulgariei, ei (2) și-au format identitatea în context european. Acesta este motivul pentru care conștientizarea tinerilor cu privire la identitatea bulgară și europeană, drepturile omului și obligațiile civice este îmbogățită și dezvoltată. Din clasa a V-a până în clasa a X-a, când se încheie învățământul secundar obligatoriu, programul de istorie se construiește în 2 cicluri de trei ani. Primii doi ani ai fiecărui ciclu se bazează pe principiul studiului sincron al istoriei naționale, mondiale și europene. Ambele cicluri se încheie cu studiul numai a istoriei naționale (clasele a 7-a și a 10-a).

În Bulgaria, manualul de istorie este un instrument de transmitere a cunoștințelor selectate care mențin valorile, tradițiile, normele și miturile. Există diferite perspective prin care se realizează acest lucru:

- Abordarea perspectivei romantice (secolul al XIX-lea), care încurajează oamenii să se conecteze emoțional cu trecutul țării lor și să se vadă ca parte a unei comunități naționale mai mari, cu o moștenire culturală comună.
- Abordare empirică sau factuală (după mijlocul secolului al XX-lea), care prezintă predarea istoriei ca transmitere de cunoștințe bazate pe gândirea critică.
- O abordare bazată pe competențe, care privește istoria ca pe un instrument de modelare a competențelor civice în rândul tinerilor. Această abordare recunoaște că istoria nu este relevantă doar pentru trecut, ci are și semnificație pentru prezent și viitor.

Primele două abordări privesc istoria ca un instrument cheie pentru construirea identității naționale, în timp ce a treia subliniază educația ca un mijloc de construire a unei forme de identitate colectivă care depășește identitatea națională.

Indiferent de clasa școlară, începutul istoriei bulgare se regăsește în antichitate profundă, chiar și în vremuri preistorice, astfel că populația și moștenirea ei care trăiesc în „Țările bulgare în timpurile

preistorice” fac parte din statul bulgar modern. Din punct de vedere bulgar, concurent firesc și singurul recunoscut în disputa asupra Antichității sunt grecii, care controlează ferm și sustenabil Antichitatea. Alți vecini - turci, români, sârbi - lipsesc din programele și lecțiile legate de istoria Lumii Vechi. Cazul Macedoniei antice este interesant - conform manualului, pe de o parte, vechii macedoneni nu erau greci - vorbeau o altă limbă, dar pe de altă parte, manualul nu oferă nicio posibilitate pentru macedonenii moderni de a găsi legitimitate pentru vechimea lor în felul în care bulgarii fac cu traccii antici. Evul Mediu are un rol deosebit în modelarea identității bulgare moderne. Aici, narațiuni importante pentru identitate sunt participarea lui Han Tervel ca salvator al Europei, a Constantinopolului și a creștinismului din expansiunea arabă în anii 717-718, expulzarea avarilor din Europa Centrală și stabilirea graniței bulgaro-france în timpul perioadei. a lui Khan Krum, transformarea Bulgariei în al treilea imperiu european alături de Bizanț și Franta și, cel mai important,

În percepția istoricilor bulgari, Evul Mediu a dat din nou bulgarilor un sentiment de superioritate față de vecinii lor. „Istoria bulgară” începe de la început și doar istoria grecilor poate concura cu mitul național bulgar. Românii și macedonenii lipsesc din manuale ca narațiuni de stat. Turcii apar la sfârșitul Evului Mediu, iar despre Serbia ca factor politic în Balcani se vorbește abia de la sfârșitul secolului al XII-lea, pe vremea lui Stefan Nemanja. Accentul se pune pe faptul că conducătorii sârbi și-au căutat legitimitatea prin statul și biserica bulgară.

Așa-numita „epocă de aur” a culturii bulgare de la sfârșitul secolului al IX-lea și prima jumătate a secolului al X-lea, pe vremea primului domnitor creștin bulgar prințul Boris (851-893) și fiul său, împăratul Simeon (893-893). 927), este important nu pentru că granițele statului bulgar s-au întins pe trei mări, ci din cauza influenței culturii medievale bulgare în lumea slavă.

1.3. REPUBLICA TURCIA - În sistemul de învățământ al Republicii Turcia, statul creează și distribuie un curriculum unic, lăsându-le profesorilor să nu mai aibă de ales decât să folosească manualele care le sunt puse la dispoziție. Toate manualele urmează cu strictețe programa națională, iar profesorilor li se oferă instrucțiuni detaliate despre cum să predea disciplinele. Manualele de istorie din Turcia subliniază faptul că istoria poporului turc se extinde dincolo de granițele Republicii Turcia și poate fi urmărită până în Asia Centrală. Manualele mențin o teză despre istoria Turciei din anii 1930. Potrivit acestei teze, istoria turcă este povestea unei națiuni turco-musulmane continue care există de la sosirea turcilor în Anatolia în secolul al XI-lea. În plus, această teză presupune că locul de naștere al naționalismului turc a fost în Asia Centrală. Termenul „turci” din manuale se referă la indivizi care își pot urmări originile în Asia Centrală. În plus, manualele de istorie evidențiază adoptarea islamului de către turci ca aspect cheie al ființei turcești și descriu identitatea națională turcă ca o fuziune a elementelor etnice și religioase.

Milas (1995) a ajuns la următoarele concluzii despre educația istoriei în Turcia. Manualele de istorie arată doar aproximativ 5% interes pentru istoria mondială și europeană în afara istoriei turcești și islamice. Prin această abordare etnocentrică, se pune accent pe istoria „turcă”, din cauza căreia studenții devin înstrăinați de istoria lumii și nu pot înțelege istoria otomană și turcă în contextul istoriei

mondiale. Studenții nu știu căror secole aparțin Imperiul Alexandru, Roman, Bizantin și Selgiuk. Acest lucru se datorează faptului că istoria nu este prezentată în relații și continuități semnificative.

Potrivit lui Gürleyen (1998), istoria predată elevilor de liceu din Turcia este o versiune specifică a istoriei creată în anii 1980 și influențată de ideologiile kemaliste și de sinteza turco-islamică. În consecință, manualele conțin elemente ale discursului de sinteză turco-islamică, evident mai ales în manualele elaborate după lovitura de stat militară din 1980 pentru a promova kemalismul în rândul studenților. Manualele descriu această epocă ca un timp al progresului și al modernizării, iar realizările guvernului republican sunt prezentate ca principii fundamentale care trebuie păstrate pentru supraviețuirea națiunii. Elevii sunt învățați să devină naționaliști turci, dedicați istoriei unei identități naționale puternice, unei armate curajoase și unei puternice tradiții de stat, aderând în același timp la principiile și laicismul lui Atatürk. În orice caz, tipul de secularism promovat de aceste manuale nu exclude islamul. Conform acestui punct de vedere, cetățeanul ideal prețuiește idealurile naționaliste, religioase, laice și etatiste.

Manualele folosite în Turcia promovează o idee specifică de cetățenie bazată pe limba turcă de etnie și religia islamică. Ca urmare, indivizii care nu aparțin niciunui grup sunt excluși din identitatea colectivă. Această atitudine naționalistă predomină încă în manualele actuale, cu o recunoaștere redusă sau deloc a grupurilor minoritare precum evreii, armenii, grecii sau asirienii. Potrivit lui Çayır (2015), manualele actuale utilizate în Turcia nu au suferit modificări semnificative în descrierea eului național și a minorităților etnice. Manualele continuă să presupună că toți indivizii din Turcia sunt de naționalitate turcă și practică islamul, menținând astfel un concept etno-religios al identității naționale. Potrivit unor oameni de știință (Gür și Çelik 2013), guvernul turc a făcut pași spre democratizarea sistemului educațional prin recunoașterea minorităților. În plus, în 2005, Turcia și-a reformat curriculumul pentru a se alinia la normele UE. Aceste acțiuni au fost văzute ca indicatori ai progresului către recunoașterea diversității națiunii republicane. Din păcate, aceste acțiuni nu au fost implementate pe deplin.

Potrivit lui Tunçay (2015), domeniul de aplicare al manualelor de istorie ar trebui extins în trei moduri: din punct de vedere geografic, istoria predată nu ar trebui să se limiteze la istoria turcilor sau a Turciei, ci ar trebui să includă istoria globală comparativă. În ceea ce privește dimensiunea timpului, subiectele abordate nu trebuie să se limiteze la Primul Război Mondial, Războiul de Independență al Turciei și perioada republicană timpurie. În cele din urmă, ar trebui adoptată o abordare holistică a istoriei, care să includă cultură, economie și societate, mai degrabă decât o istorie politică restrânsă bazată pe memorarea persoanelor și a numelor și sublinierea războaielor și a teritoriilor cucerite sau pierdute.

1.4. REPUBLICA ROMÂNIA - În sistemul educațional al Republicii România, programa de istorie acoperă atât istoria națională, cât și cea mondială, cu un echilibru între acestea. Proporția istoriei naționale variază în funcție de nivelul de educație, dar, în general, este predată alături de istoria mondială în cadrul curriculumului. La nivel primar și secundar, accentul este pus pe elementele de bază ale istoriei României, inclusiv geografia acesteia, civilizația antică dacică și principalele evenimente și figuri ale istoriei României. Accentul se pune aici pe construirea unei înțelegeri

aprofundate a istoriei și culturii românești. Pe măsură ce elevii progresează la niveluri superioare de educație, programa se extinde pentru a include o analiză mai detaliată a diferitelor perioade.

Pe tot parcursul curriculum-ului de istorie a României se pune un accent clar pe conceptul de națiune. Curriculum-ul pune accent pe ideea poporului român ca entitate unică și distinctă, cu o cultură, o limbă și o istorie comune. Acest lucru este întărit de evenimente și figuri considerate centrale pentru dezvoltarea națiunii române. Curriculum-ul pune accent pe istoria antică și medievală, cu un accent deosebit pe civilizația dacică și pe perioada istoriei românești care se întinde din secolul al XIV-lea până în secolul al XVII-lea. Accentul pus pe aceste perioade se datorează importanței lor în conturarea identității și culturii românești. Cu toate acestea, se predă și istoria contemporană, inclusiv secolele XX și XXI, cu accent pe rolul României în Primul și al Doilea Război Mondial, precum și pe tranziția țării la democrație după căderea comunismului. Când vine vorba de istoria țărilor vecine, programa de istorie include informații despre țările vecine și narațiunile lor istorice, dar nivelul de detaliu variază. De exemplu, programa de istorie a României include o acoperire semnificativă a istoriei Imperiului Otoman. În curriculum este inclusă și istoria Ungariei, cu un accent deosebit pe conflictele și relațiile politice dintre cele două țări.

Cea mai veche perioadă cuprinsă în curriculum este perioada preromană, în care dacii au locuit regiunea care mai târziu avea să devină România. Următoarea perioadă acoperită de curriculum este ocupația romană, care a durat între 106 și 271 d.Hr. Această perioadă se remarcă drept momentul în care România a intrat pentru prima dată în contact cu civilizația occidentală. Perioada medievală primește un accent considerabil, în special perioada dintre secolul al XIV-lea până în secolul al XVI-lea. Această perioadă este caracterizată de ascensiunea principatelor Țării Românești și Moldovei, care în cele din urmă au devenit parte a statului român modern. Figura eroică a lui Vlad Țepeș, cunoscut și sub numele de Dracula, este adesea menționată în această perioadă, deoarece era văzut ca un simbol al rezistenței la dominația străină. Alte figuri notabile din această perioadă includ Ștefan cel Mare (unul dintre cei mai mari conducători ai României), Mircea cel Bătrân (războinic împotriva Imperiului Otoman). Perioada modernă, din secolul al XVIII-lea până în prezent, primește un accent semnificativ și în programa de istorie a României. Această perioadă a fost marcată de lupta pentru independența națională și de constituirea statului român modern. Personajele cheie din această perioadă includ Alexandru Ioan Cuza (principatele unite ale Țării Românești și Moldovei și Ion Antonescu (prim-ministru al României în timpul celui de-al Doilea Război Mondial). Această perioadă a fost marcată de lupta pentru independența națională și de constituirea statului român modern. Personajele cheie din această perioadă includ Alexandru Ioan Cuza (principatele unite ale Țării Românești și Moldovei și Ion Antonescu (prim-ministru al României în timpul celui de-al Doilea Război Mondial).

Unul dintre cei mai venerați eroi din istoria României este nimeni altul decât legendarul Vlad Țepeș (cunoscut sub numele de Dracula), și este considerat un erou pentru loialitatea sa neclintită față de

țara și poporul său. O altă figură marcantă este Mihai Viteazul, care a fost domn al Țării Românești și Moldovei la sfârșitul secolului al XVI-lea. El este cunoscut pentru eforturile sale de a uni cele două teritorii într-un singur stat. O altă figură importantă din istoria României este Ștefan cel Mare, care a fost domnitorul Moldovei la sfârșitul secolului al XV-lea. A fost amintit pentru campaniile sale militare împotriva Imperiului Otoman. Un alt erou care este adesea menționat în programa de istorie ca simbol al rezistenței este Avram Iancu. El a jucat un rol cheie în Revoluția de la 1848, care a căutat să răstoarne dinastia Habsburgică conducătoare și să înființeze un stat român independent.

1.5. REPUBLICA MACEDONIA DE NORD - În sistemul educațional al Republicii Macedonia de Nord, istoria este o materie separată studiată ca parte a învățământului primar și rămâne o materie obligatorie pe tot parcursul învățământului secundar. De asemenea, la examenele finale istoria este una dintre materiile care pot fi alese. Curriculumul de istorie în sistemul de învățământ este ciclic, adică în general, întregul curriculum se studiază o dată în învățământul primar, iar apoi același conținut istoric se repetă în învățământul secundar, dar cu un conținut mai larg, adaptat vârstei elevilor. Curriculumul de istorie include întreaga istorie a omenirii și tratează cele mai semnificative evenimente legate de istoria lumii, istoria popoarelor balcanice și istoria națională a poporului și naționalităților macedonene care trăiesc în Republica Macedonia de Nord. Nu se pune un accent special pe o singură perioadă a istoriei: preistoria, istoria antică, Evul Mediu, istoria modernă și istoria secolului al XX-lea sunt toate acoperite în mod egal. Cel mai puțin conținut este despre istoria secolului 21, care este cu siguranță o slăbiciune a curriculum-ului de istorie.

În toate perioadele acoperite de manuale sunt prezentate în mod adecvat evenimentele semnificative pentru istoria Bulgariei, Greciei, Serbiei, Muntenegrului, Albaniei și Turciei (Imperiul Otoman). În perioada antică, istoria Greciei Antice este cea mai reprezentată, în Evul Mediu, istoria Bulgariei și Serbiei, în timp ce în istoria modernă, Imperiul Otoman ocupă cel mai mare spațiu, dar și crearea statelor balcanice. În istoria secolului al XX-lea, cea mai mare atenție a fost acordată istoriei Albaniei, războaielor balcanice și celor două războaie mondiale. Narațiunea națională este o parte integrantă a curriculumului de istorie. Se dezvoltă încă de la crearea primelor state din Peninsula Balcanică, din vechiul stat macedonean. Dar crearea națiunii macedonene, ca națiune separată, a fost cea mai proeminentă în Evul Mediu, odată cu venirea triburilor slave. Un loc special aparține perioadei de creare a Arhiepiscopiei Ohridului ca biserică autocefală separată. Istoria națională medievală se bazează pe lupta pentru respingerea stăpânirii otomane și obținerea drepturilor de bază pentru populația creștină.

Cel mai important loc în programa de istorie îl ocupă evenimentele istorice legate de secolul al XX-lea, adică prima încercare de a crea un stat propriu prin Răscoala Ilinden din 1903, războaiele balcanice care sunt descrise în contextul narațiunii naționale. În Macedonia de Nord ca o tragedie națională, datorită împărțirii teritoriului și operațiunilor militare din aceste zone. Primul Război Mondial a fost prezentat ca o continuare a războaielor balcanice și ca un război în care poporul macedonean a fost mobilizat de cele două părți beligerante în război și, prin urmare, reprezintă un război fratricid. Perioada dintre cele două războaie mondiale este prezentată ca o perioadă întunecată de asimilare în statele care au împărțit teritoriul Macedoniei după războaiele balcanice.

Eroii folosiți în narațiunea națională sunt de obicei luptători, soldați, politicieni, mai rar poeți, scriitori și foarte rar femei. Alexandru cel Mare, care este, de asemenea, o parte a istoriei antice grecești, este cu siguranță cea mai semnificativă figură din antichitate. Din Evul Mediu, Karposh și Skanderbeg, Gotse Delchev, un luptător pentru libertatea națională și crearea statului macedonean. Multe personalități religioase precum Sfinții Frați Chiril și Metodie, elevii lor Kliment și Naum Ohridski, scriitorii Grigor Prlichev, Krste Petkov Misirkov, Kocho Racin ocupă un loc foarte important în istoria națională. Există două evenimente care au un loc special în istoria națională: în primul rând, Revolta Ilinden din 1903 și crearea Republicii Krushevo și, în al doilea rând, crearea primului parlament în 1944,

1.6. REPUBLICA GRECIA - În sistemul educațional al Republicii Grecia, accentul general este pus pe istoria națională, cu informații relativ mai puține despre alte țări și regiuni ale lumii, în special în cărțile clasei I și ultimei de liceu. Grecia este studiată mai detaliat, incluzând diverse aspecte culturale ale vremii (religie, artă, limbă, științe etc.). Perioada romană antică este, de asemenea, studiată în detaliu considerabil, făcând distincție între Imperiul Roman de Apus și cel de Răsărit. Capitole semnificativ mai mici ale cărții sunt atribuite altor oameni cu care grecii au avut legături - Mesopotamia, Egipt, fenicieni, evrei etc.

Cartea de istorie a clasei a II-a de liceu descrie istoria medievală și modernă din perspectiva Greciei. Sunt accentuate diferite perioade ale Greciei (bizantină, otomană și latină). Sunt descrise țările și culturile celor cu care Grecia a avut cel mai mult contact, notând sfârșitul Romei antice, arabi, slavi, bulgari, dinastii de merovingieni și caroidieni, sudul Europei, Asia Mică, sârbi, italieni, otomani, ruși și ciprioți. În plus, mențiuni externe ale istoriei moderne sunt prezente în cinci capitole relativ scurte care tratează Renașterea, Iluminismul, Revoluția Nord-Americană și Revoluția Franceză plus vremurile lui Napoleon.

În ultima clasă, istoria mondială a perioadei moderne și contemporane este descrisă în principal din perspectivă greacă, sau include evenimente mondiale majore, precum criza Imperiului Habsburgic, războiul Crimeii, războaiele balcanice, mișcările etnice din sud-estul Europei. , Primul Război Mondial, perioada din Grecia și alte regiuni dintre războaiele mondiale, coloniile europene în străinătate, Al Doilea Război Mondial cu accent deosebit pe rolul Germaniei. Este important de menționat că orele de științe umaniste, economie și informatică din ultimul an de liceu studiază doar istoria greacă modernă și contemporană, cu aproape zero mențiuni despre alte țări.

Conținutul cărților este în general echilibrat între diferite perioade de timp. Deoarece al doilea an acoperă două perioade principale, Evul Mediu și cea mai mare parte a erei moderne, este evident că ambele perioade sunt studiate mai puțin detaliat în comparație cu perioadele antice și moderne. De asemenea, după consultarea cu un profesor de istorie, ni s-a subliniat că, în realitate, cele mai studiate perioade sunt epoca romană și elenistică din lumea antică, perioada otomană și revoluția greacă din 1821. Când vine vorba de istoria modernă, există nu este un moment specific pentru studierea materialului care urmează celui de-al Doilea Război Mondial.

Cea mai mare mențiune a oricărui teritoriu și țară vecină în cărțile de istorie grecești este atribuită Romei Antice. Un alt mare vecin care este descris în mare măsură în carte este Imperiul Otoman, referindu-se în mod specific la ocuparea teritoriului grecesc de la sfârșitul secolului al XV-lea până la Revoluția Greacă din 1821. Alte mențiuni, mult mai puțin importante, ale vecinilor pot fi găsite în cărți de istorie: Bulgaria în secolele al VIII-lea și al IX-lea, privind lupta lor împotriva puterilor bizantine și organizarea statului bulgar; Bulgaria și Serbia sunt, de asemenea, menționate ca destinatari ai influenței culturale din Imperiul Bizantin, mai ales în secolele al IX-lea și al X-lea; Constantinopolul este menționat în perioadele stăpânirii bizantine și otomane; teritoriile și poporul Turciei sunt menționate pe tot parcursul epocii otomane; teritoriile și oamenii din Balcani sunt menționate pe tot parcursul epocii bizantine; Peninsula Balcanică este menționată și descrisă în ansamblu în mai multe zone, mai ales în perioadele Evului Mediu și Modern; Serbia este descrisă începând de la victoria asupra Skopiei în secolul al XIII-lea până la mijlocul secolului al XIV-lea; este menționată Revoluția Sârbă din 1804; Sunt descrise mișcările naționale sârbe, bulgare, albaneze și turce din secolul al XVIII-lea; Războaiele balcanice din 1912-1913 sunt descrise în detaliu, menționând toate țările participante și principalele bătălii; Bulgaria și Serbia sunt menționate în timpul Primului Război Mondial,

Identitatea națională greacă se bazează pe o moștenire culturală comună și pe evenimente istorice majore împărtășite de oameni și teritorii în principal pe teritoriul modern al Greciei. Grecia ca națiune a fost înființată în 1830, la câțiva ani după revoluția greacă împotriva puterii otomane și la un an după ce granița națională a Greciei a fost stabilită pentru prima dată. Simbolurile identității naționale sunt: Pericle - om politic și general al Atenei antice; Kymon - politician și general în Grecia antică; Filip al II-lea - regele Macedoniei; Alexandru cel Mare - cuceritor grec și fondator al Alexandriei antice; Războinici și eroi politici ai Revoluției de la 1821 - T. Kolokotronis, J. Karaiskakis și alții, precum și singura eroină feminină - L. Bouboulina; E. Venizelios - lider grec al mișcării de eliberare și democratică, prim-ministru al Greciei, cunoscut și sub numele de „Creatorul Greciei moderne”; A. Papanastasiou - om politic, părintele democrației; J. Metaxas, lider victorios al grecilor în al Doilea Război Mondial, K. Karamanlis - prim-ministru, secolul XX, a deschis calea Greciei către UE și multe altele.

2. ANALIZA FOCUS DESKTOP (A.1A + A.1B)

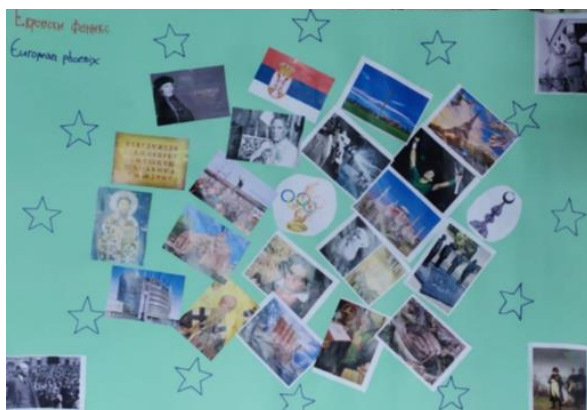
Obiectivul acestui segment al Analizei generale este de a colecta, identifica și interpreta date relevante privind:

- evenimente cheie prin care se construiește continuum-ul timp-spațial al istoriei naționale, precum și „locuri promise” de glorie militară (câmpurile de luptă), spirit (mănăstiri, biserici), memorie (monumente) și natură, precum și eroi comunitari (războinici, protectori), martiri, creatori);
- influența altor factori interpretativi la care sunt expuși tinerii în viața de zi cu zi, mai ales când vine vorba de influența mass-media;
- medii și grupuri sociale neinstituționalizate în care există potențialul de a articula o identitate colectivă în direcția națională și civică (activiști de mediu, bloggeri etc.).

În acest scop, s-a desfășurat un ciclu de ateliere, interviuri focus grup și scriere de eseuri, pe aspecte cheie ale istoriei naționale a bulgarilor, turcilor, românilor, macedonenilor, grecilor și sârbilor.

2.1. REPUBLICA SERBIA - În vederea evaluării opiniei tineretului sârb, s-au desfășurat următoarele activități:

- Două ateliere pe temele „Imaginați-vă Europa” și „Rescrieți istoria”, cu studenți ai Școlii de Medicină din Leskovac. Cea mai puternică impresie din aceste ateliere este interesul mare al tinerilor din ambele grupuri de a discuta liber acest subiect, de a-și exprima părerile și de a-i auzi pe alții, de a se confrunța cu diferite argumente. O imagine distinctivă creată de studenții unui grup „The European Phoenix” vorbește despre percepția lor despre o Europă, care poate să fi ars, dar care poate renaște și se ridică din propria cenușă. Acest lucru a fost arătat prin aranjarea pictogramelor-simboluri. În

centru a fost amplasată flacăra olimpică (cea care unește toți oamenii și națiunile), iar în jurul ei s-au aliniat mari oameni de știință și artă. Toți formau un inel care consta din diferite simboluri naționale care stăteau prietenoase unul lângă celălalt.

- Două ateliere pe teme „Imaginați-vă Europa” și „Rescrieți istoria”, cu tineri de 19-30 de ani, activiști ONG din Leskovac. În general, toate schimbările în evenimentele propuse de tineret au dus la rezultatul că războiul nu ar fi avut loc deloc, dar că toate disputele dintre națiuni ar fi fost rezolvate printr-o diplomație pricepută. Discuția care a avut loc după prezentarea propunerilor lor se remarcă ca foarte interesantă. Un grup de tineri activiști a legat evenimentele legate de Serbia din timpul Primului Război Mondial cu evenimentele ulterioare, în care au recunoscut comportamentul similar al marilor puteri față de Serbia până în prezent. Povestea lor sună așa:
 - Asasinarea prințului Ferdinand de către Gavrilo Princip nu a fost cauza declanșării Primului Război Mondial, ci doar ocazia, în timp ce cauzele sunt mai profunde și nu au venit din partea sârbească.
 - Monarhia austro-ungară a trimis Serbiei un ultimatum care pur și simplu nu a putut fi acceptat.
 - Un ultimatum similar, o ofertă care nu a putut fi acceptată, a fost trimisă de Occident Serbiei la Rambouillet, care a fost urmată de bombardarea Iugoslaviei.
 - Un acord similar a fost oferit Serbiei nu cu mult timp în urmă. Acest „acord” cerea ca Serbia să renunțe la o parte din teritoriul său, partea care îi reprezintă sufletul, leagănul și sanctuarul, ceea ce nu poate fi acceptat. Cât timp?
 - Concluzia tanarului din grup: „Mie imi este clar ca sunt mari si puternici si totodata foarte vicleni cand incerca sa ne convinga ca trebuie sa fim invinuti pentru toata suferinta prin care trecem, ca ne considera. foarte naiv și că nu ne vom da seama ce se întâmplă cu adevărat în fundal. Dar nu îmi este clar de ce nu înțeleg că relațiile internaționale bazate pe simplă forță și violență, pot distruge nu numai Serbia și sârbi, ci și întreaga lume. Este nesustenabil. Poate acum este momentul potrivit pentru o schimbare radicală. Toate problemele și disputele pot fi rezolvate pașnic, prin dialog și respect reciproc. Ar trebui să i se ofere acestei lumi o șansă de supraviețuire, evoluția morală a umanității ar trebui să continue. Cu toții putem fi mai buni, lasă-i pe toți să facă tot posibilul.”
- Trei interviuri focus-grup cu profesori de istorie (6), liceeni (12) și tineri activiști din ONG-uri (9). Este de remarcat faptul că toate aceste grupuri se gândesc la țara lor, la vecini și la UE ca probleme de importanță vitală, deoarece sunt conștienți că toate aceste relații internaționale afectează în mod direct calitatea vieții pe care o trăiesc, și nu doar în ceea ce privește un standard ridicat sau scăzut. a traiului. Valorile, tradiția, cultura și identitatea sunt foarte importante pentru toată lumea. Toată lumea ar dori ca relațiile dintre națiuni să fie mai bune și și-ar dori să fie mai bune relațiile dintre sârbi și să depășească diviziunile dintre oameni. Cel mai mare dezacord între aceste grupuri este legat de percepțiile profesorilor și tinerilor despre cât de mult citesc tinerii, cât de mult știu despre istoria națională și generală, cât de mult sunt interesați să învețe despre trecut. Profesorii consideră că tinerii nu sunt suficient de interesați

de istorie și mai ales de învățarea istoriei pe baze științifice. În schimb, ei sunt mai informați prin internet, rețele sociale și mass-media. Tinerii, de fapt, au manifestat un mare interes în investigarea a ceea ce s-a întâmplat cu adevărat pentru a înțelege timpul în care trăiesc astăzi și pentru a înțelege în ce direcție ar trebui luată mai departe.

- Chestionar online „Eu și Europa”, realizat cu 121 de respondenți cu vârsta cuprinsă între 15-30 de ani. Analiza răspunsurilor date de tineri arată ce cred ei despre ei înșiși și despre ceilalți, care este percepția lor și care sunt atitudinile lor față de lumea din jurul lor. Rezultatele analizei sunt următoarele:
 - 42,98% dintre respondenți nu sunt de acord cu afirmația că diferențele dintre cultura sârbă și cea europeană sunt neimportante, în timp ce 53,72% dintre respondenți nu sunt de acord cu afirmația că „nu există diferențe semnificative între culturile țărilor partenere”. De asemenea, 80,99% dintre tineri sunt de acord cu afirmația că este esențial să-și păstrezi și să-ți aperi convingerile atunci când interacționezi cu oameni din culturile europene.
 - 39,67% dintre respondenți sunt de acord cu afirmația că diferențele dintre cultura sârbă și cea europeană sunt minime, 37,19% nu sunt de acord, în timp ce 23,14% dintre respondenți sunt neutri. În același timp, în ceea ce privește disponibilitatea de a înțelege și respecta valorile europene, chiar dacă acestea diferă de ale lor, până la 93,38% dintre respondenți își exprimă o atitudine pozitivă.
 - 75,21% și-au arătat dorința de a-și adapta comunicarea și comportamentul în interacțiunea cu oameni din culturile europene, pentru o comunicare și cooperare eficace, în timp ce aproape jumătate dintre respondenți (46,28%) își doresc o societate incluzivă și diversă și sunt gata să integreze elemente ale culturilor europene în propriile lor.
 - Deși în ultimii ani s-a înregistrat o creștere notabilă a euro-scepticismului în rândul tinerilor, există încă o dorință puternică ca țara lor să devină membră a UE. Cert este că marea majoritate a respondenților doresc ca UE să se extindă prin acceptarea de noi țări din Peninsula Balcanică, un grup de 59,50 % dintre respondenți. Potrivit tinerilor, ipotezele bunelor relații între țările balcanice în viitor sunt: cooperarea economică (54,54%), respectul reciproc și sentimentul de apropiere (52,89%) și manifestarea empatiei și prieteniei cu alte popoare balcanice (43,80%). . Cele cinci caracteristici care descriu cel mai bine un european sunt: „Standard de trai ridicat” (60,33%), Drepturile omului (59,50%), Protecția mediului și dezvoltare durabilă (56,20%), Democrația (48,76%) și Libertatea (42,15%).
 - O majoritate covârșitoare a tinerilor sunt de acord cu afirmația că mâncarea este ceea ce unește popoarele balcanice, 80,16%. Printre tinerii din Serbia, există credința că poate toate națiunile lumii au bucătării naționale bune, dar cea mai bună mâncare de departe este în Balcani!
 - 70,25% dintre respondenți sunt de acord cu afirmația că diferențele de religie au contribuit la conflictele dintre popoarele balcanice, 10,74% nu sunt de acord, iar 19,01% sunt neutri.

2.2. REPUBLICA BULGARIA - Instrumentele care au fost folosite pentru formarea concluziilor pe această temă au fost: i) Un sondaj realizat în rândul a 142 de tineri cu vârsta cuprinsă între 15-30 de

ani și ii) Două ateliere tematice desfășurate în două școli în rândul tinerilor de 16-18 ani și două grupuri. a tinerilor de 20 de ani și peste.

Aceste rezultate reflectă și impresiile primite de la atelierele cu studenți și tineri pe tema „Imaginați-vă Europa”. În toate grupurile de studenți, o linie de demarcație este evidentă în funcție de locația geografică. În centrul puzzle-ului se află „celălalt ideal” sub forma Europei Unite, pe de o parte sunt imaginile unor chipuri și evenimente legate de Europa de Vest, iar pe de altă parte sunt simbolurile

asociate de tineri cu Bulgaria și Peninsula Balcanica. Sunt prezente și imaginile venite din Est, Rusia. Tinerii observă infiltrarea gravă a politicii în viața oamenilor, pe care o asociază cu războaie – în acest caz, în fața lui Napoleon. În general, putem spune că pentru studenți, ideea unei Europe unite rămâne la

nivelul unei combinații mecanice a două lumi cu istorii și medii culturale diferite. Acest lucru ar putea fi atribuit influenței încă puternice a manualelor și lipsei unei experiențe sociale suficiente.

Raționamentul și deciziile care au venit în urma atelierului reflectă experiența socială mai mare a participanților. Aici, în ambele grupe, există dorința ca simbolurile să fie structurate în afara originii lor geografice prin unirea în jurul unor teme, între care există tranziții, sau dispuse concentric și astfel la fel de îndepărtate de simbolurile selectate, reprezentând valori comune civile și europene. , care se află în centrul compoziției.

În timpul celui de-al doilea atelier, ambele grupuri de tineri nu și-au exprimat dorința de schimbare, deși au discutat cu energie subiectul și cunoșteau bine faptele. Aici, experiența lor ca cetățeni ai Europei și posibilitatea liberei circulații a fost demonstrată în mod interesant. În loc să dramatizeze teritoriile pierdute, pe care le considerau încă nedrepte, ei au arătat pragmatismul tinerilor europeni contemporani, obișnuiți cu mobilitatea și știu că pot vizita cu ușurință orice teritoriu și astfel să compenseze pierderea acestuia - „Uite unde Negru și Egee. Mările sunt. Ceea ce este important este că, ca europeni, putem merge unde vrem". De asemenea, a fost interesant de remarcat opinia că războaiele care au distrus Europa au arătat de fapt calea de a depăși tragedia - unificarea Europei.

Pentru a determina percepția tinerilor din Bulgaria asupra aspectelor cheie ale istoriei naționale, balcanice și europene, a fost realizat chestionarul online „Eu și Europa”, cu 149 de respondenți cu vârsta cuprinsă între 15-30 de ani. Analiza răspunsurilor date de tineri ne arată următoarele:

- Procentul celor care nu sunt de acord și sunt de acord cu privire la întrebarea dacă diferențele culturale cu europenii sunt neimportante este aproape identic, în jur de 20%. Dar, 37% sunt considerați neutri în această problemă.
- Mai mult de două treimi consideră că există diferențe semnificative între culturile balcanice - 67% până la 20%. Un procent mic este neutru.

- De la 45% la 30% dintre tinerii bulgari cred că trebuie să-și apere valorile culturale atunci când sunt în compania altor tineri europeni. Cu toate acestea, bulgarii sunt mai optimiști cu privire la o astfel de nevoie în mediul balcanic - 37% față de 31%.
- La întrebarea dacă se simt mai bine ca europeni, un procent mare de tineri bulgari, 42 la sută, au o opinie neutră. Cu toate acestea, procentul celor care se consideră mai buni în identitatea lor bulgară domină identitatea europeană - 39% față de 21%.
- Un procent mai mare de tineri bulgari, 44% față de 29%, consideră că diferențele culturale cu europenii pot fi depășite prin comunicare și interacțiune.
- Tinerii bulgari se consideră toleranți, încearcă să înțeleagă o altă persoană, chiar dacă diferă în ceea ce privește valorile și credințele - aproape 90%.
- 47% dintre participanți consideră că este important să integreze elemente de identitate europeană în propria identitate pentru a construi una europeană comună.
- 51 la sută au o poziție neutră în problema extinderii UE cu țări din Peninsula Balcanică, dar dintre cei care își exprimă o poziție dominantă o poziție pozitivă.
- În ceea ce privește ideea că religia a adus în mare parte conflicte, 55% aprobă această afirmație, comparativ cu doar 10% care dezaprobă.
- „Standarde înalte”, „drepturile omului” și „democrație” sunt cele trei concepte cel mai des folosite care descriu ideea unui tânăr bulgar de european. Pe de altă parte, cele trei concepte care descriu ideea de bulgari sunt extrem de negative - „standarde scăzute”, „rasism” și totuși „libertate”.

2.3. REPUBLICA TURCIA - Pentru a evalua opinia tinerilor din Turcia asupra aspectelor cheie ale istoriei naționale, balcanice și europene, au fost desfășurate următoarele activități:

- Atelierul „Imaginați-vă Europa” la care au participat 23 de tineri și elevi. Elevii și tinerii au fost împărțiți în grupuri de 4-5 persoane. Douăzeci și cinci de cărți cu 15 simboluri reprezentând

Europa, cinci reprezentând țările partenere și cinci reprezentanți ai Turciei au fost distribuite fiecărui grup. Mai întâi, li s-a cerut să creeze o poveste punând cărțile pe care le aveau în mână. După aceea, li s-a cerut să explice de ce au făcut un astfel de aranjament cu cardurile. Primul grup a declarat că nu a plasat cărțile în centrul narațiunilor lor. În schimb, au grupat cărțile pe care le-au găsit unul în raport cu celălalt. Au plasat toate cărțile care simbolizează Turcia în extrema

dreaptă. Au adăugat și o carte cu alfabetul chirilic lângă cărțile legate de Turcia. Ca motiv, susțineau că Turcia este o țară balcanică încă din perioada otomană. Al doilea grup a împărțit cărțile în trei grupe. Cărțile simbolizând Turcia au fost plasate în colțul din stânga sus și cărțile reprezentând Europa în dreapta cardului Turnului Fecioarei din Istanbul. A fost creat un grup special pentru europeni, Parlament și fondatorii UE. În centru au plasat torța olimpică și Războiul și pacea lui Tolstoi. În jurul acestor cărți centrale au fost plasate Picasso, Mozart,

Erasmus, Copernic, alfabetul chirilic și sfinți. Al treilea grup nu a făcut distincție pentru simbolurile specifice Turciei. Au aranjat împreună toate locurile, locațiile și monumentele pe care le-au considerat a fi semnificative din punct de vedere istoric. Au plasat Turnul Eiffel lângă Anıtkabir, Colosseumul de lângă Muzeul Mevlana și Monumentul Păcii Românești de lângă statuile Adiyaman. Al patrulea grup a plasat Anıtkabir, care este situat în capitală și are o semnificație istorică pentru Republica Turcia, unde mausoleul lui Atatürk este situat în centru. Ei au plasat și alte simboluri ale Turciei în jurul Anıtkabir. În cele din urmă, au pus locuri și monumente pe care le-au găsit importante în apropierea centrului și personalități semnificative din punct de vedere istoric și fondatorii UE la marginile tabloului lor. Spre deosebire de alte grupuri, acest grup nu a separat brusc simbolurile naționale, balcanice și europene unul de celălalt. În schimb, toate cărțile au fost aranjate într-un mod similar. care se află în capitală și are o semnificație istorică pentru Republica Turcia, unde se află în centru mausoleul lui Atatürk. Ei au plasat și alte simboluri ale Turciei în jurul Anıtkabir. În cele din urmă, au pus locuri și monumente pe care le-au găsit importante în apropierea centrului și personalități semnificative din punct de vedere istoric și fondatorii UE la marginile tabloului lor. Spre deosebire de alte grupuri, acest grup nu a separat brusc simbolurile naționale, balcanice și europene unul de celălalt. În schimb, toate cărțile au fost aranjate într-un mod similar. care se află în capitală și are o semnificație istorică pentru Republica Turcia, unde se află în centru mausoleul lui Atatürk. Ei au plasat și alte simboluri ale Turciei în jurul Anıtkabir. În cele din urmă, au pus locuri și monumente pe care le-au găsit importante în apropierea centrului și personalități semnificative din punct de vedere istoric și fondatorii UE la marginile tabloului lor. Spre deosebire de alte grupuri, acest grup nu a separat brusc simbolurile naționale, balcanice și europene unul de celălalt. În schimb, toate cărțile au fost aranjate într-un mod similar. Spre deosebire de alte grupuri, acest grup nu a separat brusc simbolurile naționale, balcanice și europene unul de celălalt. În schimb, toate cărțile au fost aranjate într-un mod similar. Spre deosebire de alte grupuri, acest grup nu a separat brusc simbolurile naționale, balcanice și europene unul de celălalt. În schimb, toate cărțile au fost aranjate într-un mod similar.

- Atelierul „Rescrie istoria” a fost realizat ca o continuare a primului atelier. Au fost scrise în total 21 de eseuri. Participanții au fost rugați să explice ce evenimente au considerat istoric ca puncte de cotitură în Primul Război Mondial. Analiza eseurilor arată următoarele:
 - Majoritatea participanților cred că prevenirea asasinatului, care a declanșat începutul Primului Război Mondial, ar fi putut preveni războiul și ar fi permis Imperiului Otoman să-și protejeze mai bine teritoriile existente;
 - Un eseu a susținut că religia creștină, cu politica sa de expansiune, a fost responsabilă pentru războaiele lumii. În trei eseuri s-a afirmat că România, Grecia și Bulgaria nu ar fi trebuit să intre în războiul mondial. Istoria ar fi putut lua un alt curs dacă aceste țări nu ar fi intrat în război. Unele eseuri mai cred că principala problemă nu este în Europa, ci că America a finanțat războiul. S-a susținut că diferențele dintre Balcani și Europa nu împiedică coexistența, ci că statele coloniale amenință pacea folosind mișcările

naționaliste ca instrument. În unele eseuri, înființarea Ligii Arabe a fost evaluată ca o amenințare și s-a subliniat că trebuie împiedicată de dragul păcii mondiale.

- Implementarea chestionarului „Eu și Europa”. Constatările cheie bazate pe Modelul de dezvoltare al sensibilității interculturale (numit adesea modelul „Scara Bennett”) sunt:
 - Nu există nicio diferență statistică între bărbați și femei în scorul total al scalei și subdimensiunile de negare, apărare, minimizare, adaptare și integrare;
 - În funcție de vârsta participanților, nu există nicio diferență semnificativă statistic în subdimensiuni, cu excepția subdimensiunii Apărare. Cu toate acestea, când se examinează mediile subdimensiunii apărării, se observă că există o diferență considerabilă între mediile tinerilor din grupa de vârstă 14-18 ani ($X=3,45$) și ale tinerilor din 19-30 ($X=2,98$) grupă de vârstă;
 - 22,90% dintre respondenți consideră că cooperarea economică și schimbul poate contribui cel mai mult la bunele relații între țările balcanice. Urmează cooperarea culturală (19,30%), educația interculturală în școli (18,00%), creșterea conștientizării respectului reciproc și a sentimentului de apropiere (14,10%) și asocierea regională bazată pe nevoi și interese comune (12,50%);
 - 15,90% dintre respondenți consideră că libertatea este una dintre caracteristicile care descriu cel mai bine un european. Urmează: drepturile omului (15,70%); standard de trai ridicat (15,00%); democrație (13,10%); protecția mediului și dezvoltarea durabilă (12,20%); egalitate (8,60%), securitate (7,50%) etc.
 - 17,40% dintre respondenți consideră că standardul scăzut este una dintre principalele caracteristici distinctive ale Turciei. Apoi urmează: conflict (13,00%), grija pentru cei vulnerabili (11,00%), cooperare (10,80%), dictatură (9,60%), rasism (8,20%), libertate (7,80%), democrație (5,80%), drepturile omului (5,00%) etc.
- Au fost efectuate două interviuri focus grup cu 23 de persoane (studenți și tineri) pentru a compara datele cantitative din chestionarul „Eu și Europa” cu datele calitative. Majoritatea persoanelor intervievate au definit „a fi european” ca având o perspectivă largă asupra lumii, prosperitate economică și acces fără stres la condiții de viață mai bune. Ei nu au putut face distincția între a fi cetățean al Uniunii Europene și a fi european și au definit cetățenia UE mai mult pe baza unor standarde specifice. Valorile europene au fost definite nu atât de moștenirea culturală și intelectuală a Europei, ci mai degrabă de nivelul ridicat de viață și de libertățile sale. În timp ce europeanizarea a fost privită în mod pozitiv ca un mijloc de a atinge standardele înalte de viață ale Europei, stilul de viață european a fost criticat ca fiind imitativ. Definiția lor a Europei bazată pe standarde ridicate de viață și libertăți se aliniază cu constatările cantitative din rezultatele sondajului. Propunerea de eliminare a granițelor în interiorul Europei nu a fost primită pozitiv, s-a subliniat că diferențele unice ale fiecărei țări trebuie păstrate. Printre factorii care amenință Europa au fost enumerați terorismul și interesele altor țări imperiale, în timp ce printre factorii care amenință Turcia s-a pus mai mult accent pe problemele interne. Standardele de trai ridicate, drepturile omului și libertățile au fost enumerate ca caracteristici definitorii ale europenilor. Turcii au fost definiți ca având probleme

economice, standarde de viață scăzute, conflicte și lupte. În acest sens, datele calitative din interviul de grup sunt în concordanță cu datele cantitative din chestionar. Profesorii au recunoscut importanța dezvoltării opiniilor pe subiecte relevante care includ politică, economie și afaceri culturale în cadrul țării lor. Ei au remarcat că elevii și-au diseminat frecvent punctele de vedere către colegii lor. Rețelele de socializare au servit drept vehicul principal pentru studenți pentru a urmări cele mai recente știri, cu o predilecție pentru urmărirea subiectelor de interes pe această platformă. Cu toate acestea, rezultatele interviului au relevat și faptul că un subgrup de studenți au demonstrat o detașare completă de problemele actuale. Am întrebat profesorii despre tendința elevilor lor către istoria națională și despre originile interesului lor pentru această materie.

2.4. REPUBLICA ROMÂNIA - Pentru a determina percepția tineretului român asupra aspectelor cheie ale istoriei naționale, balcanice și europene, au fost desfășurate următoarele activități:

- Atelierele „Imaginați-vă Europa” - Atelierele au fost organizate cu tineri din comunitate și elevi de la Colegiul Național „Elena Cuza” Craiova și școala „Nicolae Bălcescu” Craiova. La aceste

ateliere, tinerii au avut ocazia să-și imagineze Europa pe care și-o doresc folosind 15 imagini din Europa selectate de partenerii de proiect și câte o imagine de la fiecare partener de proiect și cinci imagini legate de România și cultura românească. În cadrul atelierelor s-a observat că majoritatea participanților erau familiarizați cu imaginile românești și europene selectate pentru activitate, dar nu atât cu cele balcanice. Balcanii au fost plasați pe marginea „imaginei”. De asemenea, s-a observat că unii tineri au decis să creeze imagini bazate pe teme precum cultura, personalități și clădiri,

- Workshop-uri „Rescrie istoria” - În cadrul atelierelor s-au obținut diferite opinii de la participanți. În rezumat, majoritatea participanților au menționat că vor schimba Primul Război Mondial într-un mod care să împiedice producerea acestuia sau într-un mod care să pună capăt războiului pentru scurt timp după ce acesta a început. Unii elevi au spus că le-ar fi plăcut ca România să fie mai activă în război și să ia mai mult teritoriu din țările vecine, menționând teritoriile aflate în prezent sub administrarea Ucrainei și a Republicii Moldova. Mai jos sunt rezumate ale unora dintre eseuri:

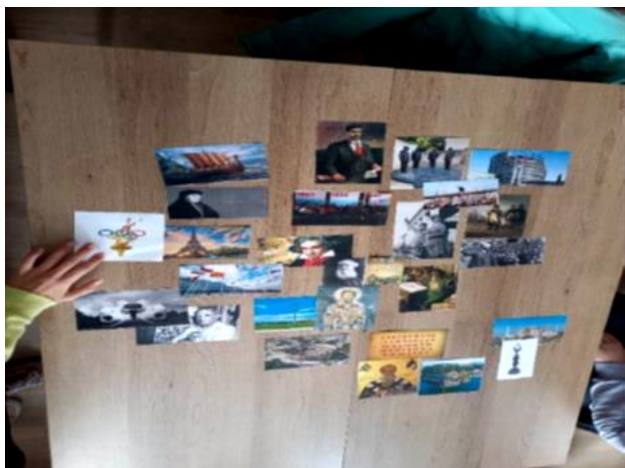
- Cred că dacă aș putea schimba ceva despre Primul Război Mondial, aș încerca să împiedic să se întâmple în totalitate. Atâta suferință și distrugere ar fi putut fi evitate dacă oamenii ar fi găsit o modalitate de a-și rezolva conflictele în mod pașnic. Aș încerca să adun liderii țărilor implicate și să-i încurajez să vorbească și să găsească o cale de compromis;
- Dacă aș putea să mă întorc în timp și să schimb ceva despre Primul Război Mondial, aș încerca să mă asigur că femeile au jucat un rol mai activ în negocierile de pace. Poate că

- atunci s-ar concentra mai mult pe construirea unei lumi mai pașnice și mai justă. Aș încerca să încurajez mai multe femei să se implice în politică și diplomație;
- Dacă aș putea schimba ceva despre Primul Război Mondial, aș încerca să împiedic folosirea armelor chimice;
 - L-aș împiedica pe Gavriilo Princip să-l asasineze pe Franz Ferdinand;
 - Aș dori ca liderii națiunilor în război să ia mai în serios eforturile de pace care au fost făcute pe tot parcursul războiului;
 - Cred că primul război mondial a fost cauzat de ascensiunea naționalismului în Europa, așa că aș face Uniunea Europeană mai rapidă.
- Chestionarul „Eu și Europa” (116 respondenți) - Analiza datelor obținute arată următoarele:
 - diferențele de răspunsuri între tineri și studenți au caracteristici calitative similare;
 - 64,8% dintre tineri și 54,9% dintre studenți sunt puternic în dezacord și dezacord cu afirmația că diferențele dintre cultura română și cea europeană sunt neimportante, în timp ce peste 65,0% dintre aceștia nu sunt de acord cu afirmația că diferențele dintre membrii națiunilor balcanice sunt neimportante. În consecință, peste 50% dintre respondenți sunt ferm de acord, sau sunt de acord, că este esențial să apărăm propriile valori culturale atunci când interacționăm cu oameni din culturile europene.
 - 66,7% dintre tineri și 55% dintre studenți nu sunt de acord cu afirmația că este mai bine să fii român decât european;
 - 92,6% dintre tineri și 92% dintre elevi sunt de acord cu afirmația că, atunci când comunică cu oameni din culturi europene, ei încearcă să-și respecte valorile, credințele și comportamentele, chiar dacă diferă de ale lor. Același lucru este valabil și atunci când este vorba de a face față diferențelor culturale ale popoarelor balcanice.
 - 82,2% dintre tineri și 87,6% dintre studenți sunt complet de acord sau sunt de acord cu afirmația că adaptarea propriului comportament este esențială pentru comunicarea cu oameni din culturile europene.
 - 61,6% dintre tineri și 59,4% dintre studenți nu doresc să evite practicile și așteptările lor culturale pentru a se încadra în culturile popoarelor balcanice;
 - 77,8% dintre tineri și 66,1% dintre studenți sunt complet de acord, sau sunt de acord, că integrarea și încorporarea elementelor din culturile europene este cheia pentru construirea unei comunități sau societăți mai incluzive și mai diversă.
 - 46,3% dintre tineri și 46,8% dintre tinerii adulți sunt complet de acord, sau sunt de acord cu afirmația că asemănările și influențele reciproce ale culturilor balcanice au un efect pozitiv asupra includerii acestor culturi în propria lor.
 - 83,3% dintre tineri și 83,9% dintre studenți sunt complet de acord, sau sunt de acord, că UE ar trebui să se extindă prin acceptarea de noi țări din Peninsula Balcanică.
 - 47,3% dintre tineri și 62,9% dintre studenți sunt complet de acord sau sunt de acord cu afirmația conform căreia diferențele de religie între națiunile balcanice au contribuit la conflicte sau diviziuni între societățile balcanice.
 - 57,4% dintre tineri și 46,8% dintre studenți consideră că vizitarea și cunoașterea reciprocă sunt cheia dezvoltării unor bune relații între popoarele balcanice. Cooperare economică

- (48,1% dintre tineri și 51,6% dintre studenți), cooperare culturală (53,7% dintre tineri și 50% dintre elevi), educație interculturală în școli (51,9% dintre tineri și 43,5% dintre elevi), în creștere conștientizarea reciprocității (51,9% dintre tineri și 51,9% dintre studenți) etc.
- dintre cele cinci caracteristici de bază ale europenilor, respondenții recunosc: drepturile omului (75,9% dintre tineri și 91,9% dintre studenți), democrația (74,1% dintre tineri și 62,9% dintre studenți), libertatea (66,7% dintre tineri și 71% a studenților), protecția mediului (48,1% dintre tineri și 43,5% dintre studenți) și egalitate (44,4% dintre tineri și 48,4% dintre studenți).
 - Dintre cele cinci caracteristici de bază care îi descriu cel mai bine pe români, respondenții recunosc: democrația (57,4% dintre tineri și 50% dintre studenți); libertate (55,6% dintre tineri și 71% dintre studenți); nivel scăzut de trai (51,9% dintre tineri și 50% dintre studenți); cooperare (55,6% dintre tineri și 50% dintre studenți); conflict (40,7% dintre tineri și 33,9% dintre studenți)
- Interview cu profesorii - În general, elevii din clasele mai mici sunt mai interesați de istorie decât cei din clasele mai mari. Elevii din România încep să învețe istoria în școala primară, în clasa a IV-a și fiindcă este o materie nouă la început, sunt foarte încântați. Pe măsură ce îmbătrânesc, interesul lor scade. Cel mai mult le plac datele din Evul Mediu. La început, elevii sunt foarte interesați să învețe informații despre istoria națională. Rețelele sociale promovează alte aspecte și valori, iar educația nu este promovată în mass-media așa cum ar trebui.
 - Interview cu studenți și tineri. Analiza arată că respondenții:
 - distingeti clar termenul „european” de termenul „cetățean al UE”;
 - ei cred că „a fi european” este un factor unificator;
 - UE respectă în mare parte valorile proclamate;
 - vor să existe granițe în interiorul Europei;
 - ei consideră că UE ar trebui să se extindă prin acceptarea de noi țări din Peninsula Balcanică;
 - ei consideră că simțul responsabilității sociale, dragostea pentru libertate, un nivel bun de viață, democrația și o cultură bogată descriu cel mai bine un european;
 - ei cred că ospitalitatea, oamenii veseli, cultura divertismentului, bucătăria bună și frumusețea naturală descriu cel mai bine membrii națiunilor balcanice;
 - ei consideră că globalizarea și fenomenul migrației necontrolate pot afecta negativ aspectele etnice, culturale și sociale ale continentului nostru;
 - ei consideră că emigrarea forței de muncă calificate în afara țării din cauza nivelului de trai insuficient la domiciliu este cea mai periculoasă pentru propria țară;
 - ei consideră că creșterea gradului de conștientizare a valorilor comune, promovarea parteneriatului strategic între aceste țări și încurajarea schimburilor culturale pot contribui cel mai mult la bunele relații dintre țările balcanice în viitor.

2.5. REPUBLICA MACEDONIA DE NORD - Pentru a determina percepția tinerilor din Macedonia de Nord asupra aspectelor cheie ale istoriei naționale, balcanice și europene, au fost desfășurate următoarele activități:

- Workshop-uri „Imagine Europe” – Un grup de liceeni și universitari a făcut parte din atelierelor „Imagine Europe”. Lor li s-a dat sarcina de a crea o hartă a Europei, folosind diferite fotografii care reprezintă istoria și tradiția europeană, cultura și istoria balcanică și macedoneană. Elevii

au fost împărțiți în trei grupe, două grupe cu elevi de liceu și a treia grupă cu elevi mai mari. Au dezbătut poziția Macedoniei de Nord în cadrul european, iar fiecare grup a aranjat imagini și a prezentat Europa într-un mod diferit. Primul grup de elevi a fost ghidat în principal de originea geografică a imaginilor. Ei au aranjat fotografiile pe harta Europei bazându-se pe valorile naționale și culturale. Al doilea grup de elevi a gândit diferit. Au aranjat

cronologic fotografiile și au prezentat dezvoltarea Europei din antichitate până în zilele noastre. Al treilea grup a căutat legături. Una dintre conexiuni a fost influența culturală - apariția alfabetului chirilic și răspândirea acestuia. Locul central a fost lucrarea lui Tolstoi Război și pace, menționând că Europa este mereu pe marginea războiului, așa cum este astăzi, dar și a păcii, care aduce prosperitate și bunăstare.

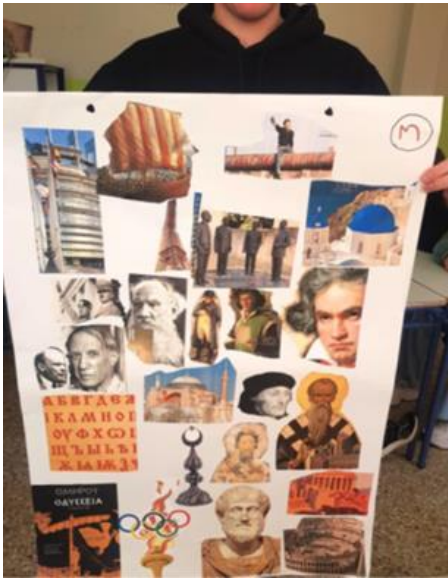
- Ateliere „Rescrierea istoriei” – Un grup de studenți cu vârsta de peste 19 ani, a avut o perioadă de două săptămâni pentru a gândi și a scrie un eseu în care să explice viziunea lor despre sfârșitul Primului Război Mondial. Apoi, aceiași elevi, împreună cu cei mai tineri sub 18 ani, au participat la două ateliere în care au discutat despre război, consecințele acestuia și și-au împărțit punctele de vedere despre sfârșitul războiului. Fiecare dintre cele zece eseuri create de elevi este unică și prezintă propriul punct de vedere, dar toate s-au ghidat după fapte istorice. Fiecare eseu analizează schimbările pe care le-ar fi putut aduce războiul, dacă ar fi avut un final diferit. În fiecare eseu, Primul Război Mondial a fost prezentat ca o inevitabilitate a timpului în care sa întâmplat. În unele dintre eseuri, poziția Balcanilor și soarta tuturor națiunilor balcanice, care sunt opuse unul altuia în acest război, a fost luat în considerare. Discuția de grup poate fi rezumată cel mai bine printr-un citat dintr-unul dintre eseurile cel mai frecvent utilizate în dezbateri: „Nu vă gândiți niciodată că războiul, oricât de necesar sau justificat, nu este o crimă”.
- Interviuri de grup cu studenți și tineri - Interviurile au fost realizate cu două grupuri, grupul mai tânăr (cu vârste între 14-18 ani) și grupul mai în vârstă (cu vârste 19-27). Ambele grupuri au fost puse aceleași întrebări, pe baza chestionarului „Eu și Europa”. Ambele grupuri au dat răspunsuri foarte asemănătoare:
 - ambele grupuri disting clar termenul „european” de termenul „a fi cetățean al UE”;
 - ambele grupuri consideră că „a fi european” este un factor unificator;

- în rândul studenților mai tineri, atitudinea predominantă este aceea că UE își respectă valorile, în timp ce elevii mai mari subliniază coerența în respectarea acestor valori;
 - opinia predominantă în ambele grupuri este că Europa nu ar trebui să devină o singură țară, dar, pe de altă parte, granițele între țări nu ar trebui să existe.
 - toți respondenții din ambele grupuri sunt în favoarea extinderii în continuare a UE prin includerea țărilor balcanice;
 - valorile cel mai frecvent alese, în rândul respondenților cu vârsta de până la 27 de ani, care descriu cel mai bine europeanul au fost: libertatea, standardul înalt, conflictul, drepturile omului și egalitatea. Elevii mai tineri au ales: educație, democrație, nediscriminare, piață liberă și libertate.
 - cinci lucruri care descriu cel mai bine N. Macedonian, conform grupului mai vechi au fost: corupția, patriotismul, conflictul, standardul scăzut și istoria prevalează. Printre studenții mai tineri, termenii cei mai des întâlniți au fost: patriotism, nivel de trai scăzut, tradiție, mâncare, oameni zgomotoși, muzică etc.
 - ambele grupuri consideră că cel mai mare pericol pentru Europa în acest moment este războiul, criza economică și lipsa de cooperare;
 - ambele grupuri au exprimat că cele mai mari amenințări naționale sunt - emigrarea tinerilor în afara țării și îmbătrânirea națiunii, urmate de corupție, politica vecinilor, politicienii iubitoare de putere.
 - ambele grupuri consideră că o mai bună cunoaștere și cooperare reciprocă, depășirea stereotipurilor, respectul pentru diversitate, creșterea legăturilor culturale și mai puțină istorie pot contribui cel mai mult la bunele relații între țările balcanice.
- Interviu de grup cu profesori - Au fost intervievați un grup de șapte profesori, care predau limbi și literatură, precum și profesori de istorie. Analiza răspunsurilor lor arată următoarele:
 - părerea profesorilor sunt împărțite cu privire la interesul elevilor pentru istorie;
 - interesul pentru istorie este încurajat în mare parte prin mass-media, apoi vine familia și, în sfârșit, ultimul loc ocupă școala și profesorul care predă istorie.
 - majoritatea profesorilor cred că elevii citează mult, dar când sunt întrebați dacă elevii sunt interesați să citească manuale școlare și autori din curriculum, răspunsurile sunt diferite.
 - Chestionarul „Eu și Europa”, 162 de respondenți împărțiți în două grupuri (14-18 ani și 19-29 de ani). Analiza răspunsurilor arată următoarele:
 - 66,8% dintre tineri și 53,7% dintre studenți „nu sunt deloc de acord” sau „nu sunt de acord” cu afirmația că nu există diferențe semnificative între culturile balcanice. În același timp, 70,7% dintre tineri și 81,4% dintre studenți „în totalitate de acord” sau „de acord” cu afirmația că apărarea și protecția culturii proprii sunt esențiale în interacțiunea cu oamenii din Europa. De asemenea, 67,9% din grupul mai în vârstă și 72,2% din grupul mai tânăr „sunt complet de acord” sau „de acord” cu afirmația că trebuie să-și apere propria cultură și tradiție atunci când se întâlnește un membru al unei alte națiuni balcanice.

- 79,2% din grupul mai în vârstă și 81,4% din grupul mai tânăr „sunt complet de acord” sau „sunt de acord” că atunci când interacționează cu oameni din culturile europene, ei încearcă să înțeleagă și să respecte valorile lor, chiar dacă acestea diferă de ale lor. În același timp, 83,8% dintre tineri și 70,4% dintre studenți „în totalitate de acord” sau „de acord” cu afirmația că ajustarea comportamentului este esențială pentru comunicarea de succes cu oameni din culturile europene.
- 67,7% dintre studenți și 66,7% dintre tineri „în totalitate de acord” sau „de acord” cu afirmația „Vreau ca UE să se extindă acceptând noi țări din Peninsula Balcanică”;
- 87,1% dintre studenți și 77,8% dintre tineri „în totalitate de acord” sau „de acord” că mâncarea este un punct de legătură între oamenii din Balcani;
- 75,9% dintre studenți și 77,7% dintre tineri „în totalitate de acord” sau „de acord” că diferențele de religii dintre națiunile balcanice au contribuit la conflicte și dezbinări.
- Elevii consideră că o mai bună cunoaștere reciprocă (66,1%), creșterea gradului de conștientizare a apropierii reciproce (50%) și cooperarea economică pot contribui cel mai mult la bunele relații între țările balcanice. Situația este similară în rândul tinerilor.
- Caracteristicile care descriu cel mai bine un european, potrivit elevilor, sunt: drepturile omului (69,4%), cooperarea (58,1%), libertatea (54,8%), egalitatea (48,4%), un nivel de trai ridicat (48,4%). Tinerii aleg: drepturile omului (77,8%), standard de trai ridicat (77,8%), libertate (57,4%), securitate (48,1%) și protecția mediului (40,3%).
- Cinci caracteristici care descriu cel mai bine termenul de „macedonean” conform elevilor sunt: nivelul scăzut de trai (82,3%), conflictul (72,6%), democrația (69,4%), libertatea (64,5%) și rasismul (40,3%). Conform tinerilor: nivel de trai scăzut (84,9%), libertate (58,5%), conflict (58,5%), securitate (32,1%) și rasism (32,1%).

2.6. REPUBLICA GRECIA - Pentru a determina percepția tinerilor din Macedonia de Nord asupra aspectelor cheie ale istoriei naționale, balcanice și europene, au fost desfășurate următoarele activități:

- Două ateliere „Imagine Europe” - Organizația IC EPRUS a desfășurat două ateliere Imagine Europe, primul dintre care a fost cu 25 de elevi de liceu cu vârste între 17 și 18 ani, cu participarea a 5 profesori de istorie și alți profesori relevanți care au

participat la interviurile efectuate imediat după ateliere. Al doilea atelier a fost cu 12 tineri adulți (studenți și persoane active) cu vârsta cuprinsă între 18-24 de ani. Lucrul în grupuri a făcut posibilă vizualizarea și clarificarea aspectelor cheie ale istoriei naționale, balcanice și europene din perspectiva Republicii Grecia. Ca simboluri sunt folosite imagini cu Turnul Eiffel, insula Santorini, Hagia Sofia, Acropole, Colosseum, Aristotel, alfabetul chirilic, Parlamentul European, Odiseea, printre altele. Beethoven, Jocurile Olimpice, simboluri islamice, sfinți creștini, Erasmus, Picasso, Lenin, Napoleon sunt, de asemenea, printre cele mai importante simboluri

istorice. Ei au înfățișat o parte nedorită a Europei cu imagini cu Zidul Berlinului, Lenin, Napoleon, Mussolini și Hitler.

În timpul primului atelier, elevii au fost împărțiți în 4 grupe. Primul grup a explicat că au grupat imaginile în 3 categorii principale. În partea de jos, punctele de interes plasate, cum ar fi turnul Eiffel, insula Santorini, Hagia Sophia... În mijloc, au plasat momente istorice sau simboluri semnificative din punct de vedere istoric. Și în cele din urmă, în partea de sus a afișului lor, au plasat personaje istorice importante sau cele mai importante simboluri istorice. Al doilea grup a aliniat imaginile pe lângă două categorii principale - simboluri cu care își pot conecta realitatea (Jocuri olimpice, Aristotel, Acropole...) și simboluri cu care nu se pot raporta și își doresc să nu fie simboluri ale Europei. În unele zone în tranziție, au plasat câteva imagini despre care s-au simțit indiferenți (Tolstoi, Colosseum, Erasmus, Copernic...). Participanții din grupa a treia au decis să creeze o piramidă de simboluri. Ca bază, au plasat simboluri antice ale Europei. La al doilea nivel, au fost asortate imagini religioase, reprezentând credințele și valorile oamenilor. La al treilea nivel, participanții au plasat personalități istorice care au avut un impact mare asupra dezvoltării Europei. Și în sfârșit, pe vârf, sunt locuri care merită vizitate, atât pentru frumusețe, cât și pentru descoperire și învățare. Grupul patru a avut o perioadă dificilă pentru a aduna simbolurile Europei într-un mod coeziv, formând un rezultat clar al gândirii și cooperării. În cadrul celui de-al doilea atelier s-au format două grupuri. Participanții din primul grup au stabilit rapid un plan general al reprezentării lor în Europa. Ca bază, au plasat Comisia

Europeană și, de asemenea, persoane pe care le consideră părinți fondatori ai Europei. Mai departe, au grupat alte simboluri ale Europei în categorii de elemente istorice, artiști, oameni influenți și simboluri pe care le raportează la Grecia. Membrii grupului 2 s-au luptat să găsească un acord comun asupra imaginii Europei. Au creat un poster bazat în principal pe estetica vizuală. Mai mult, au scris Neighbours Next Door peste afiș, indicând relațiile de vecinătate dintre țările europene și au folosit satira pentru reprezentarea vizuală a lui Hitler.

- Interviuuri cu tineri - Intervievații au fost 5 liceeni cu vârsta cuprinsă între 17-18 ani, 5 tineri adulți între 18-25 de ani și 6 profesori. Un total de 16 persoane au fost intervievate. Repere din interviurile cu tineri arată că:
 - 100% dintre respondenți au făcut o distincție clară între termenul „european” și termenul „a fi cetățean al UE”;
 - 70% dintre respondenți au răspuns da, când vine vorba de recunoașterea „a fi european” ca factor unificator;
 - 70% dintre respondenți au spus că UE își respectă valorile;
 - 100% dintre respondenți au răspuns că vor granițe în interiorul UE;
 - 80% dintre respondenți ar dori ca UE să se extindă prin acceptarea de noi țări din Peninsula Balcanică;
 - cinci lucruri care descriu cel mai bine un european sunt: spiritul liberal, drepturile omului, educația, egalitatea de gen, dreptul la vot;
 - cinci caracteristici care descriu cel mai bine un grec sunt: ospitalitatea, austeritatea, vivacitatea, patriotismul puternic, independența;
 - cele mai mari amenințări la adresa Europei sunt: afluxul de refugiați, tensiunile între țări, înstrăinarea de identitățile naționale, dependența energetică, tensiunile între țările puternice și cele mai slabe din cadrul UE; aderarea altor state la UE.
 - Grecia este cel mai amenințată de - criză economică, corupție, diviziune între cetățeni, alte țări precum Turcia, stima de sine scăzută și politicieni incompetenți;
 - pe viitor, relațiile dintre țările balcanice pot fi îmbunătățite prin solidaritate, claritate asupra granițelor, crearea condițiilor pentru obiective comune precum pacea, cooperarea, prosperitatea economică, cooperarea etc.

- Interviu cu profesorii - Principalele constatări ale interviului efectuat cu profesorii sunt:
 - studenții par să fie interesați de problemele sociale, evenimentele internaționale și, în general, problemele contemporane, cu toate acestea, de multe ori interesul și entuziasmul lor natural sunt depășiți de social media, tehnologie și realitatea dură cu care se confruntă;
 - Majoritatea tinerilor sunt interesați de istoria națională și identitatea națională. Cu toate acestea, adesea își pierd o parte din interes, mai ales din cauza faptului că

- istoria este studiată în școli într-un mod care nu este grozav pentru tineri. Interesul vine de obicei din educația familiei, vizite la muzee și situri istorice, filme.
- Deși elevii sunt ocupați cu școala obligatorie și pregătirea pentru examene, unii studenți citesc literatură suplimentară, atât în limba greacă, cât și în engleză, în mare parte de scriitori cunoscuți și contemporani.
 - Ateliere de eseuri pe tema „Rescrierea istoriei” - 10 elevi de liceu cu vârsta cuprinsă între 16-17 ani și 2 tineri adulți cu vârsta între 18-30 de ani au participat la atelierul de redactare eseu. Unii dintre ei au scris în perechi, iar alții individual după o discuție pe această temă. În cele din urmă, au fost produse 8 eseuri cu diferite grade de reflecție și modificări propuse. Observațiile cheie sunt:
 - majoritatea eseurilor au subliniat că istoria se repetă în anumite moduri, așa că ar trebui să învățăm din ea, mai ales când vine vorba de evenimente majore precum cel de-al Doilea Război Mondial;
 - mai multe eseuri au sugerat că mai degrabă cooperarea decât competiția este cheia unui viitor mai bun;
 - mai multe eseuri au evidențiat că relațiile dintre țările balcanice au fost tensionate din cauza naționalismului, competiției și a bătăliilor brutale din trecut, precum și a fost pe părți diferite în timpul celui de-al Doilea Război Mondial;
 - este important să se întărească cooperarea transnațională și inter-balcanică, pentru a depăși sentimentul puternic de naționalism care și astăzi trage oamenii până la fanatism în multe regiuni;
 - istoria se repetă pentru că nu învățăm din greșelile noastre;
 - evenimentele care ar trebui evitate sau tratate cu mare sensibilitate se referă la: rezultatul campaniei din Asia Mică, genocidul și deșeurile locuințelor originare din Ionia, Pont și alte regiuni în care se aflau grecii; dominația marilor puteri asupra altor țări, colonialismul, toate „descoperirea Americii”.
 - Chestionar online „Eu și Europa”, 112 respondenți (tineri adulți între 18-30 de ani și liceeni de 16-17 ani). Analiza răspunsurilor primite arată următoarele:
 - răspunsurile nu au arătat diferențe semnificative între grupele de vârstă, deși diferențele au fost vizibile în mai multe întrebări;
 - 36,3% dintre tinerii adulți și 38,2% dintre studenți „sunt în totalitate în dezacord” sau „în dezacord” cu afirmația că diferențele culturale dintre cultura proprie și cea europeană sunt neimportante. În același timp, 58,8% dintre studenți și 27,2% dintre tinerii adulți „sunt în totalitate în dezacord” sau „în dezacord” cu afirmația că există diferențe semnificative între propria lor și alte culturi balcanice. De asemenea, 76,5% dintre studenți și 52,3% dintre tinerii adulți „în totalitate de acord” sau „de acord” cu afirmația că este esențială apărarea propriei culturi în interacțiunea cu oameni din culturile europene, în timp ce 60,3% dintre studenți și

- doar 27,3% dintre tinerii adulți sunt de acord cu această afirmație, atunci când vine vorba de interacțiunea cu membrii din alte culturi balcanice.
- 60,3% dintre studenți și 56,8% dintre tinerii adulți „sunt în totalitate în dezacord” sau „în dezacord” cu afirmația că este mai bine să fii grec decât european.
 - 64,8% dintre studenți și doar 27,3% dintre tinerii adulți „sunt complet în dezacord” sau „în dezacord” cu afirmația că există diferențe culturale minime între propria lor cultură și cea a europenilor și că pot fi ignorați în comunicarea reciprocă. În același timp, 76,4% dintre studenți și 68,2% dintre tinerii adulți „sunt în totalitate în dezacord” sau „în dezacord” cu afirmația că diferențele culturale dintre națiunile balcanice sunt mici și pot fi ignorate.
 - 82,4% dintre studenți și 100,0% dintre tinerii adulți „complet de acord” sau „de acord” cu afirmația „Când interacționez cu oameni din culturi europene, încerc să înțeleg și să le respect valorile, credințele și comportamentele, deși diferă de ale mele. ”. În același timp, 61,8% dintre studenți și 93,2% dintre tinerii adulți respectă diversitatea, atunci când se confruntă cu diferențele culturale ale altor națiuni balcanice. De asemenea, 79,5% dintre studenți și 75,0% dintre tinerii adulți consideră că este necesar să-și adapteze comportamentul atunci când comunică cu oameni din culturile europene. Pe de altă parte, 42,7% dintre studenți și 36.
 - 35,3% dintre studenți și 56,8% dintre tinerii adulți „în totalitate de acord” sau „de acord” cu afirmația conform căreia integrarea elementelor culturii europene în propria lor cultură este cheia pentru construirea unei comunități și a unei societăți incluzive.
 - 54,4% dintre studenți și 36,4% dintre tinerii adulți doresc să vadă alte țări balcanice din UE.
 - 70,5% dintre studenți și 84,1% dintre tinerii adulți „complet de acord” și „de acord” cu afirmația că mâncarea este un punct de legătură între județele balcanice. În același timp, 72% dintre studenți și 68,2% dintre tinerii adulți „în totalitate de acord” sau „de acord” cu afirmația că diferențele religioase au contribuit la conflictele dintre țările balcanice.
 - Elevii cred că relațiile bune între națiunile balcanice în viitor pot fi îmbunătățite prin: cooperarea și schimbul economic (58,8%), vizitarea și cunoașterea altor țări (48,5%); educația interculturală în școli (42,6%). Tinerii adulți recunosc importanța: creșterea conștientizării respectului reciproc, (61,4%), cooperării și schimburilor economice (56,8%) și educației interculturale în școli (52,3%).
 - Potrivit studenților, cele 5 caracteristici principale ale europenilor sunt: democrația (69,1%), drepturile omului (64,7%), libertatea (54,4%), egalitatea (50%) și siguranță (36,8%). În acest sens, tinerii adulți au evidențiat: drepturile omului (81,8%), democrația (72,7%), libertatea (70,5%), cooperarea (43,2%), siguranță (43,2%) și protecția mediului (43,2%).

- Potrivit elevilor, cele 5 caracteristici care descriu cel mai bine termenul grecesc sunt: democrație (63,2%), libertate (54,4%), rasism/discriminare (54,4%), drepturile omului (47,1%) și conflicte (42,6%). În acest sens, tinerii adulți au recunoscut importanța: standardelor de trai scăzute (65,9%), libertății (56,8%), democrației (52,3%), conflictelor (52,3%) și rasismului/discriminării (47,4%).

3. CHESTIONAR „EU ȘI EUROPA”

3.1 DESCRIEREA METODOLOGIEI CERCETĂRII

3.1.1 Problemă de cercetare

Comunicarea interculturală de calitate stă la baza soluționării problemei prejudecăților xenofobe, a stereotipurilor și a altor bariere culturale care există între indivizi, grupuri sociale și națiuni ale căror bunuri materiale și spirituale, precum și valori etice și sociale diferă. Punctul de plecare în acest proces este recunoașterea sensibilității interculturale - capacitatea unui individ, a unui anumit grup social (de exemplu, tinerii) sau a societății în ansamblu de a accepta diferențele existente, de a înțelege, accepta și aprecia pe cei care provin din alte culturi. . Presupunerea este că, fără a construi înțelegere, respect reciproc, dialog și nediscriminare între membrii diferitelor culturi - nu există o comunicare interculturală de calitate, nici depășirea eventualelor conflicte și reducerea tensiunilor dintre aceștia.

Abilitatea de a accepta diversitatea este ceva care nu se dezvoltă intuitiv. Se învață și se dobândește, într-un proces în care indivizii sunt cei care se întâlnesc, nu culturile. Cu siguranță, pentru a construi relații durabile cu membrii altor culturi, trebuie să ne cunoaștem mai întâi pe noi înșine și cultura noastră. Mai ales pentru a ilumina acel segment al culturii noastre care vorbește despre propria noastră sensibilitate interculturală, despre capacitatea

noastră de a accepta diversitatea. Cum percepem și interpretăm diferențele culturale? Care sunt convingerile noastre explicite și implicite despre membrii altor culturi? Suntem și cât de pregătiți suntem noi înșine să ne dezvoltăm înțelegerea față de ceilalți? Cât de capabili suntem să recunoaștem și să apreciem valorile și virtuțile celor care sunt diferiți de noi? Cât de pregătiți suntem să dialogăm și să schimbăm opinii cu membrii altor culturi? Fără un răspuns corect la aceste întrebări și la întrebări similare, este imposibil să se întâlnească sensibilitatea interculturală și, mai ales, să se combată prejudecățile, stereotipurile, xenofobia existente și, pe această bază, să construim punți durabile către alte culturi. Acest lucru este valabil mai ales pentru acei actori culturali al căror rol în acest proces este să urmărească căile pentru comunicare interculturală de calitate. este imposibil să întâmpinăm sensibilitatea interculturală și, mai ales, să luțăm împotriva prejudecăților, stereotipurilor, xenofobiei existente și, pe această bază, să construim punți durabile către alte culturi. Acest lucru este valabil mai ales pentru acei actori culturali al căror rol în acest proces este să urmărească căile pentru comunicare interculturală de calitate. este imposibil să întâmpinăm sensibilitatea interculturală și, mai ales, să luțăm împotriva prejudecăților, stereotipurilor, xenofobiei existente și, pe această bază, să construim punți durabile către alte culturi. Acest lucru este valabil mai ales pentru acei actori culturali al căror rol în acest proces este să urmărească căile pentru comunicare interculturală de calitate.

3.1.2 Obiective

Scopul general al acestei cercetări este de a examina principalele caracteristici ale sensibilității interculturale ale tinerilor din Bulgaria, Grecia, Turcia, Macedonia de Nord, România și Serbia.

Obiectivele specifice ale cercetării sunt:

- Examinarea și analizarea diferențelor de nivel de sensibilitate interculturală a tinerilor în ceea ce privește apartenența la diferite țări
- Examinarea și analiza diferențelor în nivelul de sensibilitate interculturală a tinerilor în ceea ce privește apartenența la UE

- Examinați și analizați diferențele în nivelul de sensibilitate interculturală a tinerilor în ceea ce privește diferitele țări și apartenența la UE.

3.1.3 Aspecte metodologice ale cercetării

În cadrul teoriei interculturale, au fost dezvoltate numeroase concepte care ar trebui să explice succesul oamenilor în interacțiunea cu membrii altor grupuri culturale. Aceste concepte se referă în primul rând la competența interculturală, sensibilitatea interculturală, înțelegerea interculturală și inteligența culturală. Analiza diferitelor modele și abordări ale cercetării interculturale arată că modelele diferă în ceea ce privește accentul pus pe domeniile cognitiv, emoțional și comportamental și în ceea ce privește includerea acestor domenii. Modelul de dezvoltare influent al sensibilității interculturale al lui Milton J. Bennett (MJ Bennett, 1986¹) a fost aplicată în acest studiu, unde dezvoltarea sensibilității interculturale este un proces prin care învățăm să recunoaștem și să ne confruntăm cu diferențele de bază dintre culturi, diferențele în modul în care percep lumea.

Conceptul principal al modelului lui Bennett este ceea ce el numește „diferențiere”, adică modul în care cineva își dezvoltă capacitatea de a recunoaște diferențele și de a trăi cu ele. „Diferențierea” se referă la două fenomene: în primul rând, că oamenii privesc același lucru în moduri diferite; iar altele, că „culturile diferă între ele în funcție de modul în care mențin modele diferite de diferențiere, adică viziuni asupra lumii”. Acest al doilea aspect se referă la viziunea lui Bennett despre cultură ca felul în care oamenii interpretează realitatea și modul în care ar trebui să observăm lumea din jurul său. Această interpretare a realității sau viziunea asupra lumii este diferită de la cultură la cultură. Modelul a fost dezvoltat în contextul comunicării interculturale, adică într-un domeniu interdisciplinar influențat de psihologie, sociologie și antropologie. Conform acestui model, o persoană din cadrul fiecărei etape de dezvoltare construiește, adică interpretează evenimentele și diferențele culturale într-un mod calitativ diferit, descriind etapele de dezvoltare de-a lungul cărora oamenii pot progresa către

¹Bennett, MJ (1986). Către etnorelativism: un model de dezvoltare al sensibilității interculturale. În RM Paige (Ed.), Orientarea interculturală: noi conceptualizări și aplicații (pp. 27–70). Lanham, MD.: University Press of America

o înțelegere și apreciere mai profundă a diferențelor interculturale. Presupunerea este că există o progresie de dezvoltare unidirecțională sub formă de faze/etape succesive.

Denumit uneori „Scara Bennett” (vezi diagrama din stânga), acest model descrie modul în care oamenii percep, interpretează și comunică prin diferențele culturale.

Modelul include ipoteza unei schimbări în calitatea diferențelor culturale de-a lungul continuumului etnocentrism-etnorelativism. Potrivit lui Bennett, etnocentrismul implică faptul că credințele și viziunea asupra lumii adoptate prin socializarea primară nu sunt reexamineate, adică devin norma după care sunt judecați ceilalți. Etnorelativismul, pe de altă parte, implică experiența că culturile pot fi înțelese doar prin comparație, adică că nu există norme și standarde universale de evaluare. Trecând de la viziuni etnocentrice (negare, defensivă și minimizare) la viziuni etno-relative (acceptare, adaptare și integrare), oamenii pot progresa către o înțelegere și o apreciere mai profundă a diferențelor culturale. Important este că fazele etnocentrice se caracterizează prin evitarea confruntării cu fenomenul diferențelor, în timp ce în cazul fazelor etno-relativiste poate fi vorba de căutare activă și interes pentru diferențe.

Pentru această cercetare a fost creat un chestionar special numit „EU ȘI EUROPA”, care constă din 19 întrebări, fiecare dintre ele având ca scop iluminarea uneia dintre cele 6 etape ale dezvoltării sensibilității interculturale a respondenților, în cadrul căreia șase moduri diferite de percepere și trăire a diferențelor culturale se disting. În acest sens, întrebările sunt structurate pe etape după cum urmează:

FAZA DE RENEGARE

Negarea se află la baza viziunii etnocentrice asupra lumii și înseamnă că o persoană neagă că există viziuni diferite ale realității în lume. Această negare se poate baza pe izolare, atunci

când nu a existat o oportunitate mică sau deloc de a se confrunța cu diferite puncte de vedere, când nu există o astfel de experiență. Negarea se poate baza și pe separare, unde diferențele sunt separate în mod deliberat, unde un individ sau un grup pune în mod deliberat bariere între oameni, pentru a nu face față diferențelor lor. Prin urmare, separarea, cel puțin pentru moment, recunoaște că există diversitate și din acest motiv este din punct de vedere al dezvoltării mai presus de izolare. Segregarea rasială, care în prezent este încă prezentă în lume, este un exemplu de separare. Principalul obstacol în calea dezvoltării și problema care trebuie rezolvată în această etapă este tendința de a evita diferențele culturale, care este o consecință a categoriilor puține și insuficient de specifice pentru proiectarea experiențelor cu diferențe culturale. Cineva care are scoruri mari la această întrebare se află în stadiul inițial de dezvoltare a sensibilității interculturale, când încă nu există conștientizarea sau voința de a recunoaște influența culturii asupra comunicării și comportamentului.

Întrebările din chestionar care fac lumină asupra acestui stadiu de dezvoltare a sensibilității interculturale a respondenților sunt:

Întrebarea 1. „A fi european” și „a fi cetățean UE” au același sens pentru tine?

- Categorie da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Întrebarea 2: Crezi că „a fi european” este un factor unificator?

- Categorie da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

FAZA DE APĂRARE

Diferențele culturale pot fi văzute ca amenințătoare, deoarece oferă o alternativă la observarea realității, adică a identității. De aceea, în faza de apărare, diversitatea este

recunoscută, dar se luptă împotriva ei. Strategia cea mai stabilă a acelei lupte este denigrarea, în care o viziune diferită asupra lumii este evaluată ca negativă. Stereotipurile și forma sa extremă, rasismul, sunt exemple de strategie de dispreț. Cealaltă latură a disprețuirii este superioritatea, unde sunt subliniate doar trăsăturile pozitive ale propriei culturi, în timp ce altor culturi li se acordă o importanță mică sau deloc, ceea ce implică o valoare mai mică a acestora. Uneori, o a treia strategie este introdusă ca răspuns la amenințarea de a intra în contact cu diversitatea. Bennett o numește „inversare”. Inversiunea înseamnă că o persoană vede o altă cultură ca fiind superioară și, în același timp, disprețuiește complet propria moștenire culturală. La prima vedere, această strategie poate părea mai acceptabilă din punct de vedere cultural, dar în practică reprezintă înlocuirea unui centru de etnocentrism (originea culturală proprie) cu altul. Cineva care are scoruri mari la această problemă poate prezenta vederi polarizate, adică să conștientizeze și să-și valorizeze identitatea culturală, dar și să fie rezistentă sau să respingă alte culturi. Caracteristica comună a fazei de negare și a fazei de apărare este că persoana percepe că diferențele sunt amenințătoare, dar strategiile de depășire a acestei experiențe sunt diferite. dar în practică reprezintă înlocuirea unui centru de etnocentrism (originea culturală proprie) cu altul. Cineva care are scoruri mari la această problemă poate prezenta vederi polarizate, adică să conștientizeze și să-și valorizeze identitatea culturală, dar și să fie rezistentă sau să respingă alte culturi. Caracteristica comună a fazei de negare și a fazei de apărare este că persoana percepe că diferențele sunt amenințătoare, dar strategiile de depășire a acestei experiențe sunt diferite. dar în practică reprezintă înlocuirea unui centru de etnocentrism (originea culturală proprie) cu altul. Cineva care are scoruri mari la această problemă poate prezenta vederi polarizate, adică să conștientizeze și să-și valorizeze identitatea culturală, dar și să fie rezistentă sau să respingă alte culturi. Caracteristica comună a fazei de negare și a fazei de apărare este că persoana percepe că diferențele sunt amenințătoare, dar strategiile de depășire a acestei experiențe sunt diferite.

Întrebările din chestionar care fac lumină asupra acestui stadiu de dezvoltare a sensibilității interculturale a respondenților sunt:

Întrebarea 3: Credeți că UE își respectă valorile (statul de drept, drepturile omului, nediscriminarea, piața liberă, proprietatea privată...)?

- Categoriec da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Întrebarea 4: Ești mândru că ești european?

- Categoriec da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Întrebarea 5: Vrei ca Europa să nu aibă granițe și să devină o singură țară?

- Categoriec da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu

FAZA DE MINIMIZARE

Diversitatea este recunoscută și nu mai poate fi combătută cu strategii de dispreț și superioritate, dar se încearcă diminuarea importanței acesteia. Asemănările sunt subliniate și prezentate ca depășind cu mult diferențele culturale, care sunt astfel prezentate ca ne semnificative. Bennett subliniază că multe organizații înțeleg că ceea ce el numește minimizarea este de fapt etapa finală a dezvoltării interculturale și lucrează pentru a crea o lume care împărtășește valori și puncte de vedere comune. Aceste puncte de vedere comune se bazează în primul rând pe universalități fizice - asemănarea biologică dintre oameni. Cu toții trebuie să mâncăm, să digerăm mâncarea și să murim. Cu toate acestea, dacă cultura este privită doar ca o extensie a biologiei, semnificația ei este diminuată. Cineva care are scoruri mari la această întrebare este conștient de diferențele culturale,

Întrebările din chestionar care fac lumină asupra acestui stadiu de dezvoltare a sensibilității interculturale a respondenților sunt:

Întrebarea 6: Doriți ca UE să se extindă acceptând noi țări din Peninsula Balcanică?

- Categorie da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Întrebarea 7: Crezi că Rusia ar trebui să devină membră a UE?

- Categorie da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Însăși tranziția între o viziune etnocentrică și una etnorelativă a lumii reprezintă un fel de „întorsătură paradigmatică” de la credința în valori universale la relativitatea valorilor. Punctele de vedere etnorelativiste se caracterizează printr-o schimbare de la o poziție în care propria cultură este percepută ca centrală pentru experimentarea realității la o poziție în care este plasată în contextul existenței altor culturi care reprezintă moduri alternative și la fel de valoroase de a percepe realitatea.

FAZA DE ACCEPTARE

Această acceptare începe, în primul rând, prin acceptarea concepției că există diferite moduri de comunicare verbală și non-verbală în diferite culturi și că toate aceste moduri merită respect. Apoi, această acceptare se extinde la acceptarea diferitelor viziuni asupra lumii și a diferitelor valori. Aceasta presupune, în primul rând, cunoașterea propriilor valori și observarea acestor valori ca produse ale propriei culturi. Valorile pot fi explicate mai degrabă ca un proces și un mijloc de interpretare a lumii din jurul nostru decât ca ceva pe care cineva îl „deține”. Chiar și valorile care influențează disprețuirea unui anumit grup pot fi văzute ca

ceva care are funcția de a-i ajuta pe purtătorii acelor valori să-și organizeze experiența și să înțeleagă lumea în care trăiesc, ceea ce, desigur, nu exclude opinia noastră critică despre acele valori. .

Întrebările din chestionar care fac lumină asupra acestui stadiu de dezvoltare a sensibilității interculturale a respondenților sunt:

Întrebarea 8: Istoria și cultura europeană sunt mai bune decât cele ale altor continente?

- Categoric da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Întrebarea 9: Este mai bine să fii bulgar/grec/macedonean/român/sârb/turc (fiecare partener specifică aici) decât să fii european?

- Categoric da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

FAZA DE ADAPTARE

Adaptarea este opusul asimilării, deoarece asimilarea presupune asumarea de valori, viziuni asupra lumii și comportamente diferite în detrimentul renunțării la propria identitate. Adaptarea, pe de altă parte, este procesul de adăugare, completare. Se învață un nou mod de a se comporta care este mai în concordanță cu diferitele viziuni asupra lumii și care se adaugă repertoriului comportamental personal. Acest lucru este cel mai clar vizibil în acceptarea noilor stiluri de comunicare. În acest context, cultura nu este privită ca ceva static, ci ca un proces care se dezvoltă și are propriul său curs. Unul dintre cele mai importante elemente ale adaptării este empatia. Empatia este explicată ca abilitatea de a experimenta situații diferite de cele care sunt în concordanță cu identitatea noastră culturală. Este o încercare de a înțelege pe altcineva luând punctul său de vedere. În stadiul pluralismului, empatia este

sporită, iar individul se poate baza pe mai multe cadre de referință diferite sau pe mai multe cadre culturale. Adesea, dezvoltarea acestor cadre necesită ca o persoană să trăiască într-un context cultural diferit pentru o perioadă lungă de timp. Diversitatea este apoi văzută ca o parte normală a propriei identități, care este compusă din două sau mai multe cadre culturale. Cineva care are scoruri mari la această întrebare are conștientizarea și dorința de a se adapta la diferențele culturale în comunicare și comportament pentru a facilita interacțiunile interculturale eficiente. Diversitatea este apoi văzută ca o parte normală a propriei identități, care este compusă din două sau mai multe cadre culturale. Cineva care are scoruri mari la această întrebare are conștientizarea și dorința de a se adapta la diferențele culturale în comunicare și comportament pentru a facilita interacțiunile interculturale eficiente. Diversitatea este apoi văzută ca o parte normală a propriei identități, care este compusă din două sau mai multe cadre culturale. Cineva care are scoruri mari la această întrebare are conștientizarea și dorința de a se adapta la diferențele culturale în comunicare și comportament pentru a facilita interacțiunile interculturale eficiente.

Întrebările din chestionar care fac lumină asupra acestui stadiu de dezvoltare a sensibilității interculturale a respondenților sunt:

Întrebarea 10: Alegeți 5 lucruri care descriu cel mai bine un european?

- Libertate
- Democrație
- Drepturile omului
- Protecția naturii
- Ai grijă de cei slabi din punct de vedere social
- Egalitatea
- Standard înalt
- Standard scăzut
- Securitate
- Cooperare
- Conflict

- Rasism
- Dictatură

Întrebarea 11: Alegeți 5 lucruri care descriu cel mai bine un bulgar/grec/macedonean/român/sârb/turc (fiecare partener afirmă aici)

- Libertate
- Democrație
- Drepturile omului
- Protecția naturii
- Ai grijă de cei slabi din punct de vedere social
- Egalitatea
- Standard înalt
- Standard scăzut
- Securitate
- Cooperare
- Conflict
- Rasism
- Dictatură

FAZA DE INTEGRARE

Deoarece în faza de adaptare există mai multe cadre culturale diferite într-o singură persoană, faza de integrare implică o încercare de a integra diferite puncte de vedere culturale într-una singură. Nu reprezintă restabilirea unei singure culturi sau mulțumirea că există o coexistență pașnică între diferite viziuni asupra lumii. Integrarea presupune punerea în discuție continuă a propriei identități în raport cu experiența pe care o dobândim de-a lungul vieții. Poate duce la integrarea unui individ în comunitate, dar să nu aparțină vreunei culturi. Evaluarea contextuală, ca primă etapă a integrării, înseamnă capacitatea de a observa diferite situații și viziuni asupra lumii din diferite cadre culturale. În toate celelalte faze, evaluarea este evitată pentru a evita evaluarea etnocentrică. În etapa evaluării contextuale, un individ poate, în funcție de circumstanțe, să treacă de la un context cultural la altul. Aprecierea astfel făcută

are calitatea de relativitate. Bennett oferă un exemplu de alegere interculturală: „Este bine să vorbești deschis despre greșelile pe care le-ai făcut tu sau altcineva? În contextul culturii americane acest lucru este bine, în timp ce în majoritatea cazurilor în Japonia nu este. Cu toate acestea, uneori este bine. de a folosi abordarea americană în Japonia și invers. Capacitatea de a folosi ambele stiluri face parte din adaptare, în timp ce luarea în considerare morală a contextului cultural atunci când faceți alegeri face parte din integrare.” Ca o etapă finală, marginalizarea constructivă este explicată de Bennett ca ceva ce trebuie atins, dar nu ca sfârșitul învățării. Pentru un individ, aceasta implică o stare de conștientizare de sine completă, de a nu aparține vreunei culturi în care el/ea devine un străin. Atingerea acestui stadiu permite o mediere interculturală reală și posibilitatea de a acționa în viziuni diferite, modelate cultural, asupra lumii. Cineva care are scoruri mari la această problemă este conștient și apreciază beneficiile schimbului cultural și integrării în procesul de construire a unei societăți mai incluzive și mai diversă.

Întrebările din chestionar care fac lumină asupra acestui stadiu de dezvoltare a sensibilității interculturale a respondenților sunt:

Întrebarea 12: Care este mai bine?

- Parteneriat
- Fiecare pentru sine

Întrebarea 13: Europa ar trebui să aibă o armată unită?

- Categoriec da
- Mai degrabă da
- Mai bine nu
- Absolut nu

Întrebarea 14: Ce amenință cel mai mult Europa?

- Criza financiara si economica
- Valuri de emigranți și râuri de refugiați
- politica americană

- politica rusă
- Dezastru de mediu
- Război

Întrebarea 15: Ce amenință cel mai mult țara dumneavoastră/noastră?

- Corupție
- Dependenta energetica
- Dezastru de mediu
- Râuri de refugiați
- Zborul tinerilor spre vest
- Război

Întrebarea 16: Ce poate contribui, în opinia dumneavoastră, la bunele relații dintre țările balcanice în viitor? (mai mult de un răspuns este posibil)

- Cooperare și schimb economic
- Cooperare culturală
- Educația interculturală în școli
- Neamestecul marilor puteri
- Asociere regională bazată pe nevoi și interese comune
- Creșterea conștientizării respectului reciproc și a sentimentului de apropiere și unire
- Vizitarea și cunoașterea altor țări balcanice mai bine
- Arătând sinceritate, empatie și prietenie față de alte popoare balcanice

Întrebarea 17: Ce poate contribui la bunele relații între țările balcanice în viitor?

- Cooperare și schimb economic
- Cooperare culturală
- Educația interculturală în școli
- Neamestecul marilor puteri
- Creșterea conștientizării respectului reciproc și a sentimentului de apropiere și unire
- Cooperare regională bazată pe nevoi și interese comune

- Vizitarea și cunoașterea altor țări balcanice mai bine
- Arătând sinceritate, empatie și prietenie cu alte popoare balcanice

Întrebarea 18: Alegeți cinci dintre caracteristicile enumerate care, în opinia dumneavoastră, descriu cel mai bine un european.

- Libertate
- Democrație
- Drepturile omului
- Protecția naturii
- Ai grijă de cei slabi din punct de vedere social
- Egalitatea
- Standard înalt
- Standard scăzut
- Securitate
- Cooperare
- Conflict
- Rasism
- Dictatură

Întrebarea 19: Alegeți cinci dintre caracteristicile enumerate care, în opinia dumneavoastră, descriu cel mai bine un bulgar/grec/macedonean/român/sârb/turc.

Întrebarea nr. 19. are aceleași răspunsuri oferite ca întrebarea nr. 18.

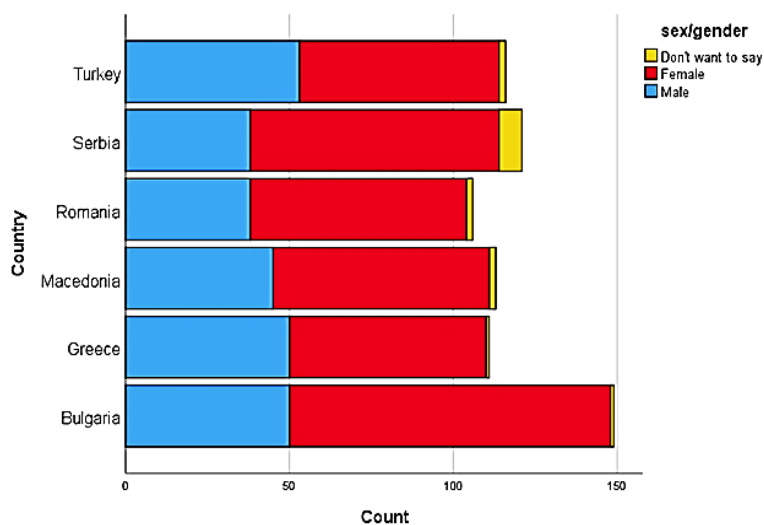
3.1.4 Variabile de cercetare

Variabilele dependente și independente au fost examinate cu un chestionar de anchetă. Variabilele dependente se referă la 16 afirmații care examinează șase moduri diferite de percepere și experimentare a diferențelor culturale, inerente diferitelor stadii de dezvoltare a sensibilității interculturale. Variabilele independente se referă la date generale despre respondent, care includ țara în care locuiesc respondenții, apartenența la UE, vârsta și sexul.

3.1.5 Descrierea probei

Eșantionul de cercetare este format din studenți (18-30) și elevi (14-18) din Bulgaria, Serbia, Turcia, Macedonia de Nord, Grecia și România, în total 718 dintre ei. Numărul și structura națională a respondenților sunt prezentate în următorul tabel:

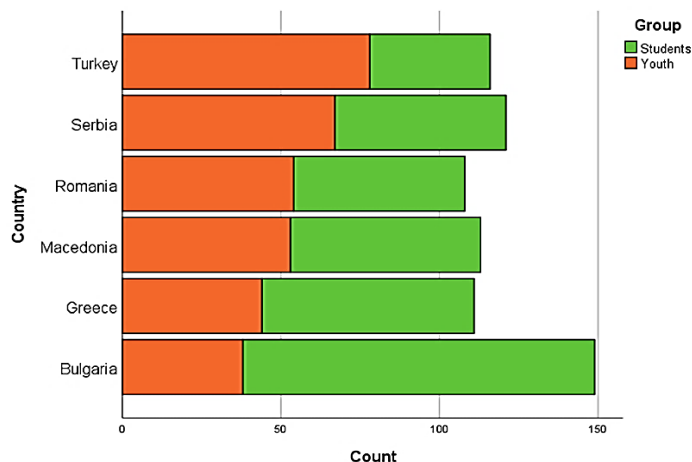
Țară	Numărul de respondenți	% de participare
Republica Bulgaria	149	20.75
Republica Serbia	121	16.85
Republica Turcă	116	16.16
Republica Macedonia de Nord	113	15,74
Republica Grecia	111	15.46
Republica Romania	108	15.05
Total	718	100.00

Dintr-un total de 718 respondenți, 427 sau 59,47% sunt femeii, 274 sau 38,16% sunt bărbați, în timp ce 15 sau 2,37% nu au vrut să se exprime pe această problemă. Când această caracteristică a eșantionului este

observată pe țară, există anumite diferențe. Dintre respondenți, cea mai scăzută participare a bărbaților a fost înregistrată în Bulgaria, România și Serbia, ușor mai mare în Macedonia de Nord, urmată de Grecia și apoi Turcia, cu remarcă faptul că printre respondenți în toate cazurile a existat o participare relativ mai mare a femeilor comparativ cu bărbații. Prezentare generală a structurii de gen a respondenților în funcție de țară.

În ceea ce privește vârsta respondenților, din numărul lor total, 384, sau 53,48%, sunt studenți (19-30), în timp ce 334, sau 46,52%, sunt studenți (14-18). Când se analizează structura de vârstă a eșantionului în funcție de țară, cea mai

mare participare a studenților a fost înregistrată în Bulgaria, iar cea mai scăzută în Turcia și Serbia. Graficul din dreapta arată structura de vârstă a respondenților pe țară.

3.2 REZULTATELE CERCETĂRII ȘI INTERPRETAREA REZULTATELOR

3.2.1 Sensibilitate interculturală în ceea ce privește apartenența la țară

3.2.1.1 Faza de negare

Analiza rezultatelor obținute arată că valoarea mediei aritmetice pentru Faza de Negare, Variabila Dependentă 1. Diferențele culturale dintre cultura proprie și cea europeană sunt

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	2,91	0,989	149
Grecia	2,99	1.116	111
N. Macedonia	2,96	1.012	113
România	2.30	1.232	108
Serbia	2,88	1.275	121
Curcan	2,96	1.182	116
Total	2,84	1.153	718

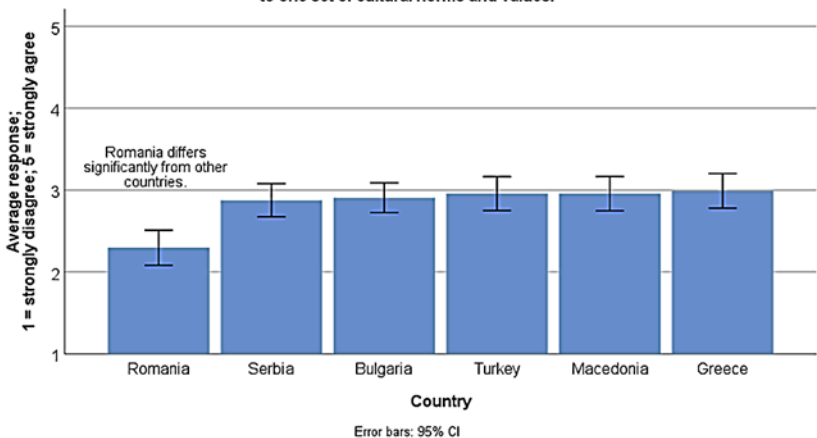
neimportante, iar fiecare ar trebui să se conformeze unui singur set de norme și valori culturale, la nivel a întregului grup de respondenți este de 2,84, cu abaterea medie de 1,153 (abatere standard) de la media aritmetică (vezi tabelul din stânga). O comparație a acestui rezultat

cu rezultatele pe țări arată că respondenții din România au realizat o medie aritmetică de 2,30, care este semnificativ mai mică decât media pentru întregul grup, și doar acești respondenți, comparativ cu toți ceilalți, au înregistrat o valoare mai mică a media aritmetică comparativ cu grupele medii. Toate celelalte rezultate pe țară au o valoare puțin mai mare decât media, și anume: Serbia – 2,88; Bulgaria – 2,91; Turcia și Macedonia de Nord – 2,96;

Grecia – 2,99. Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date, cea mai mare medie aritmetică (Grecia, 2,99) este cu 23% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (România, 2,30).

Datele obținute indică faptul că tinerii din România au o percepție mai puternică asupra diversității culturale în comparație cu semenii lor din Serbia, Bulgaria, Macedonia de Nord, Turcia și Grecia (vezi graficul din dreapta). Acest lucru indică faptul că tinerii din România au o conștientizare mai dezvoltată și o voință mai puternică de a recunoaște influența culturii

1 Cultural differences between my own and European cultures are unimportant, and everyone should conform to one set of cultural norms and values.

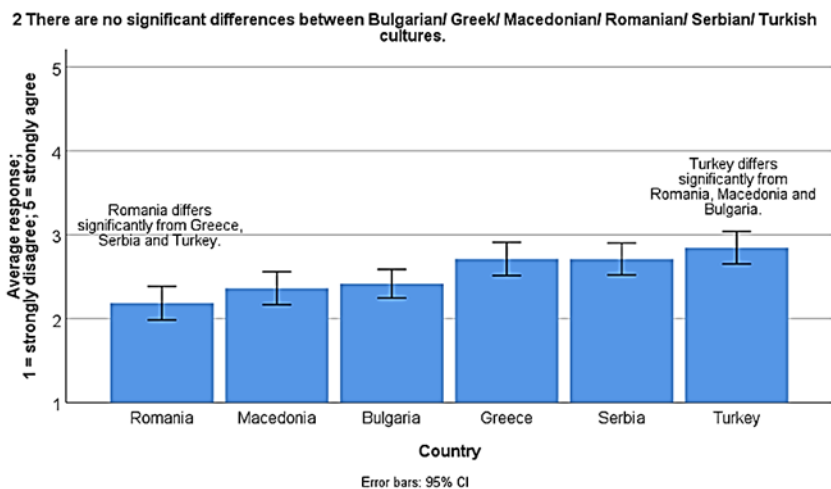
Curcan	2,84	1.084	116
Total	2,54	1.084	718

asupra comunicării și comportamentului. Potrivit acestor rezultate ale cercetării, tinerii din România sunt mai aproape de o poziție în care propria lor cultură nu este percepută ca centrală pentru experimentarea realității. Acest lucru indică, de asemenea, că colegii lor din alte țări sunt mai „etnocentriți”, că au experiențe mai răspândite de tipul „toți oamenii percep lumea în același mod ca mine”, adică consideră că toți oamenii împărtășesc aceleași convingeri și norme. De asemenea, trebuie subliniat aici că categoriile insuficient diferențiate prin care o persoană își concepe experiența cu diversitatea nu sunt legate exclusiv de chestiuni culturale, ci și de atribuirea implicită a „statutului subuman”, adică de ideea de superior și inferior în mod inerent. grupuri.

Următoarea Variabilă Dependentă cu ajutorul căreia sunt iluminate caracteristicile de bază ale sensibilității interculturale a respondenților pentru Faza de Negare este „Nu există diferențe semnificative între culturile bulgară/greacă/macedoneană/română/sârbă/turcă.” (Variabila dependentă 2). Analiza datelor obținute arată că valoarea mediei aritmetice pentru această afirmație la nivelul întregului grup este de 2,54, cu o abatere standard de 1,084 (vezi tabelul din stânga). O comparație a acestui rezultat pe țară arată relații reciproce

oarecum diferite față de rezultatele obținute pentru revendicarea anterioară. Respondenții din România înregistrează cea mai mică valoare a mediei aritmetice și pe această problemă, care este 2,19. Cu toate acestea, spre deosebire de afirmația anterioară, în care au fost singurul grup care a înregistrat un rezultat sub medie, li se alătură de data aceasta respondenții din Macedonia de Nord (2,36) și Bulgaria (2,42). Respondenții din Serbia și Grecia (ambele grupuri 2,71 fiecare) și Turcia (2,84) au înregistrat valoarea peste medie a mediei aritmetice pe această problemă. Când ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date, pentru această întrebare cea mai mare medie aritmetică (Turcia, 2,84) este cu 23% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (România, 2,19).

Datele obținute indică faptul că tinerii din România - și în acest caz - în comparație cu alți

respondenți, au o percepție mai puternică asupra diversității culturale în comparație cu semenii lor din alte țări (vezi graficul de mai jos). De data aceasta, este mai pronunțat în comparație cu rezultatele respondenților din Grecia,

Serbia și Turcia și semnificativ mai puțin în comparație cu respondenții din Macedonia de Nord și Bulgaria. Ceea ce este același în ambele cazuri este poziția etnocentrică a Greciei, Serbiei și Turciei, cu faptul că în ambele cazuri această poziție este exprimată cel mai puternic de respondenții din Turcia. Trebuie avut în vedere că în astfel de cazuri diversitatea nu este trăită, sau este trăită sub forma unor categorii largi, ușor diferențiate de „ceilalți”: străini, migranți etc. Poziția ambivalentă a Macedoniei de Nord și Bulgariei în ceea ce privește primul și a doua întrebare indică necesitatea, în continuarea lucrului cu respondenții din aceste țări, de a examina mai detaliat reprezentarea și diferențierea categoriilor specifice pentru proiectarea experiențelor cu diferențe culturale. In acest sens,

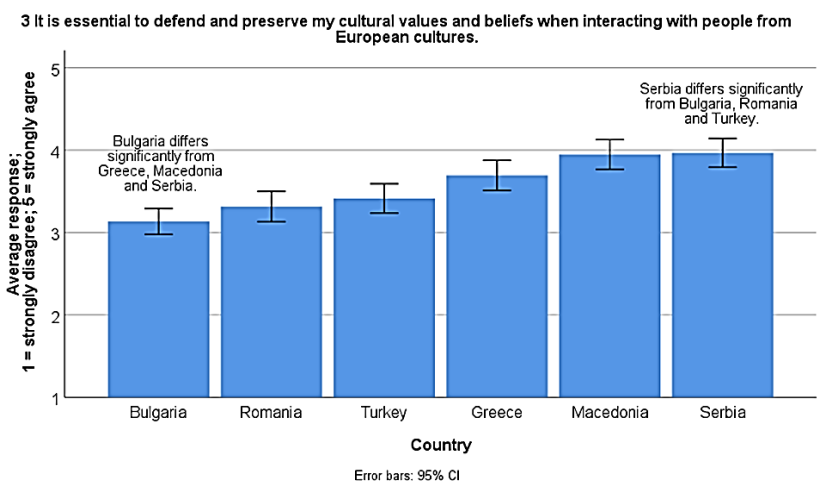
3.2.1.2 Faza de apărare

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.13	0,984	149
Grecia	3,69	0,980	111
N. Macedonia	3,95	0,953	113
România	3.31	0,944	108
Serbia	3,97	0,785	121
Curcan	3.41	1.173	116
Total	3,56	1.025	718

Analiza rezultatelor obținute pentru Faza de Apărare, Variabila Dependentă 3. Este esențial să îmi apăr și să-mi păstrez valorile și credințele culturale atunci când interacționez cu oameni din culturile europene, arată că media aritmetică pentru întregul grup de respondenți este

3,56, cu o valoarea abaterii standard de 1,025 (vezi tabelul din stânga). O comparație a acestui rezultat cu rezultatele obținute de state și aceste rezultate între ele indică următoarele. Respondenții din Bulgaria (3,13), România (3,31) și Turcia (3,41) au înregistrat valori medii aritmetice sub medie pentru această întrebare. Alte grupuri de respondenți înregistrează valori peste medie ale mediei aritmetice, respondenții din Grecia având un rezultat de 3,69, respondenții din Macedonia de Nord - 3,95 și respondenții din Serbia - 3,97.

Datele obținute indică faptul că respondenții din Bulgaria, România și Turcia tind mai puțin spre apărarea etnocentrică împotriva influenței acelor diferențe care sunt percepute ca amenințătoare propriei viziuni asupra lumii și identitate, comparativ cu respondenții din Grecia și Macedonia de Nord și în special Serbia. În același timp, acest lucru indică faptul că respondenții din Grecia, Macedonia de Nord și Serbia recurg mai des la evaluarea negativă a „ceilalți” pentru apărarea propriei viziuni asupra lumii și identității. Și aceasta este adesea percepută ca superioritatea propriului grup cultural. Concluzia este că – conform datelor

obținute – tinerii din Grecia, Macedonia de Nord și Serbia sunt mai puțin capabili decât alți respondenți să perceapă anumite diferențe culturale evidente. Categoriile pe care le-au format în acest proces sunt mai generale în

comparație cu analogii altor grupuri și cu o înțelegere mai puțin dezvoltată a valorii și influenței contextului în care au apărut diferențele. Membrii acestor grupuri de respondenți se găsesc mai des într-o situație în care îi percep pe „ceilalți” ca fiind cei care amenință într-un fel interesele propriului grup (de exemplu, la angajare, primind asistență socială). Dar și ca cei care au nevoie de ajutor pentru a începe să trăiască într-un mod care se apropie de stilul de viață al unui grup superior. Membrii grupurilor minoritare din această fază încearcă să-și protejeze propria experiență de identitate de amenințarea asimilării. Rezolvarea acestei faze presupune recunoașterea umanității în mod egal pentru toți oamenii, indiferent de diferențe.

Analiza rezultatelor obținute pentru Faza de Apărare, Variabila Dependentă 4. Trebuie să îmi apăr practicile și tradițiile culturale atunci când mă întâlnesc cu o persoană din culturile bulgară, greacă, macedoneană, română, sârbă și turcă (fiecare partener își va elimina națiunea). numele din lista de aici), arată că valoarea mediei aritmetice pentru

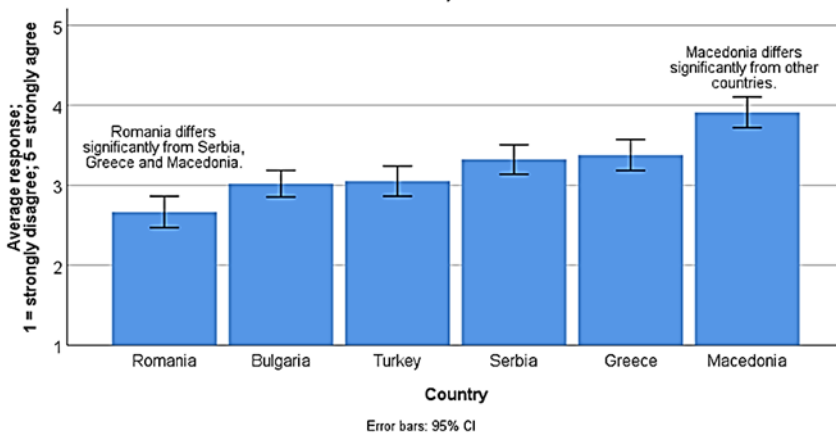
Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.02	0,990	149
Grecia	3.38	1.071	111
N. Macedonia	3,91	0,987	113
România	2,67	0,927	108
Serbia	3.32	1.026	121
Curcan	3.05	1.208	116
Total	3.22	1.099	718

întregul grup de respondenți este de 3,22, cu o abatere standard de 1,099 (vezi tabelul din stânga). La această întrebare, respondenții din România au avut cea mai mică valoare a mediei aritmetice – 2,67, urmași de respondenții din Bulgaria (3,02) și

Turcia (3,05). Observați în raport cu rezultatele pentru variabila dependentă anterioară, respondenții din România și Bulgaria au schimbat doar locurile, iar ei, împreună cu respondenții din Turcia, alcătuiesc în continuare singurele trei grupuri care au înregistrat rezultate sub medie pentru aceste două afirmații în raport cu valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup. Rezultate peste medie au fost înregistrate de respondenții din Serbia (3,32), Grecia (3,38) și, în special, respondenții din Macedonia de Nord (3,91). Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date,

Rezultatele obținute confirmă că respondenții din România, Bulgaria și Turcia formează un grup care, în acest sens, în cadrul întregului grup de respondenți, se confruntă mai puțin cu

4 I need to defend my cultural practices and traditions when I meet with a person from Bulgarian, Greek, Macedonian, Romanian, Serbian, and Turkish cultures (each partner will remove their nation's name from the list here).

dorința de apărare etnocentrică împotriva influenței acelor diferențe care sunt percepute ca amenințătoare la adresa lor. propria viziune asupra lumii și identității (vezi graficul din dreapta). De asemenea, când vine vorba de acest aspect al

sensibilității interculturale, respondenții din Serbia, Grecia și, mai ales, Macedonia de Nord se găsesc într-o situație în care recurg adesea la evaluarea negativă a „ceilalți” în apărarea propriei viziuni asupra lumii și identității. Rezultatele arată căei sunt mai puțin capabili decât alți respondenți să perceapă anumite diferențe culturale evidente. În același mod, categoriile pe care le-au format în acel proces sunt mai generale în comparație cu analogii altor grupuri și cu o înțelegere mai puțin dezvoltată a valorii și influenței contextului în care au apărut diferențele. De asemenea, trebuie subliniat că rezolvarea acestei faze presupune recunoașterea umanității în egală măsură pentru toți oamenii, indiferent de diferențe.

Analiza rezultatelor obținute pentru Faza de Apărare, Variabila Dependentă 5. Este mai bine să fii bulgar/ grec/ macedonean/ român/ sârb/ turc (fiecare partener specifică aici) decât

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.30	1.085	148
Grecia	2.20	0,861	111
N. Macedonia	2,93	0,997	113
România	2.09	0,849	108
Serbia	3.03	1.271	121
Curcan	2,98	1.312	116
Total	2,79	1.169	717

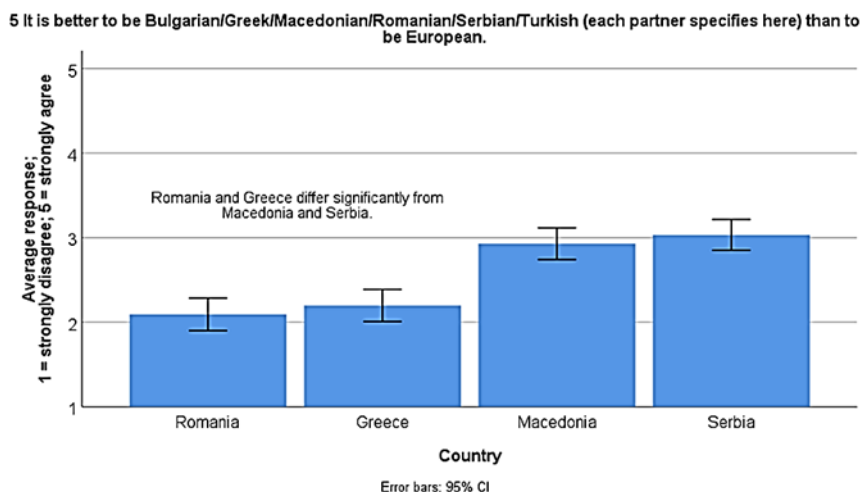
să fii european, arată că valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup de respondenți este de 2,79, cu o abatere standard de 1,169 (vezi tabelul din stânga). Observată de grupuri individuale de respondenți, cea mai mică valoare a mediei aritmetice a fost înregistrată de

respondenții din România (2,09), în timp ce valori sub medie în raport cu media întregului

grup au fost înregistrate și de respondenții din Grecia (2,20). Toate celelalte grupuri de respondenți au valori peste medie față de media pentru întregul grup și anume: Macedonia de Nord - 2,93; Turcia – 2,98; Serbia – 3,03; și Bulgaria – 3.30.

Datele obținute indică faptul că respondenții din România se află și ei într-o situație în care se confruntă mai puțin cu dorința de apărare etnocentrică împotriva influenței acelor diferențe care sunt percepute ca amenințând propria viziune asupra lumii și identitate (vezi

graficul din dreapta). Lor li alătură aici respondenții din ceea ce le modifică semnificativ în raport cu care le-a fost

se Grecia, poziția postului atribuit

în cadrul celor două variabile dependente anterioare. Cu această ocazie, poziția respondenților din Bulgaria și Turcia, care au înregistrat valori medii aritmetice sub limită pentru cele două variabile dependente anterioare, a fost modificată semnificativ. Acum sunt clasificați într-un grup care recurge mai des la evaluarea negativă a „ceilalți” în apărarea propriei viziuni asupra lumii și a propriei identități. Aceste rezultate ambivalente pentru Bulgaria și Turcia impun ca în cursul dezvoltării unei strategii de rezolvare a acestei faze, pozițiile Bulgariei și Turciei în această fază a dezvoltării sensibilității interculturale.²ar trebui privit mai detaliat. Când vine vorba de poziția Macedoniei de Nord și a Serbiei, acestea sunt compatibile cu pozițiile realizate în cadrul celor două variabile dependente anterioare.

3.2.1.3 Faza de minimizare

Analiza datelor obținute pentru Faza de Minimizare, Variabila Dependentă 6: Diferențele culturale dintre cultura proprie și cea europeană sunt minime și pot fi ignorate sau trecute cu

²Vedeți o prezentare generală a inconsecvențelor în aplicarea Chestionarului „Eu și Europa”.

vederea în comunicare și interacțiuni, arată că rezultatele conțin ilogicități care au rezultat din inconsecvențele în formularea întrebării. Nu. 6 din Chestionarul „Eu și Europa”. Statisticile descriptive pentru variabila dependentă 6 sunt date în

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.28	1.108	149
Grecia	3.08	0,964	111
N. Macedonia	2,92	1.062	113
România	3.11	1.053	108
Serbia	2,98	1.095	121
Curcan	2,78	1.200	116

masa din stânga. Prin urmare, acest aspect al dezvoltării sensibilității interculturale a respondenților va fi luminat prin analiza rezultatelor și interpretarea altor întrebări legate

de faza de minimizare.

Analiza datelor obținute pentru Faza de Minimizare, Variabila Dependentă 7: Diferențele de valori, credințe, obiceiuri, tradiții și practici între culturile bulgară, greacă, macedoneană, română, sârbă și turcă sunt mici și ne semnificative, arată că valoarea aritmeticii. media pentru

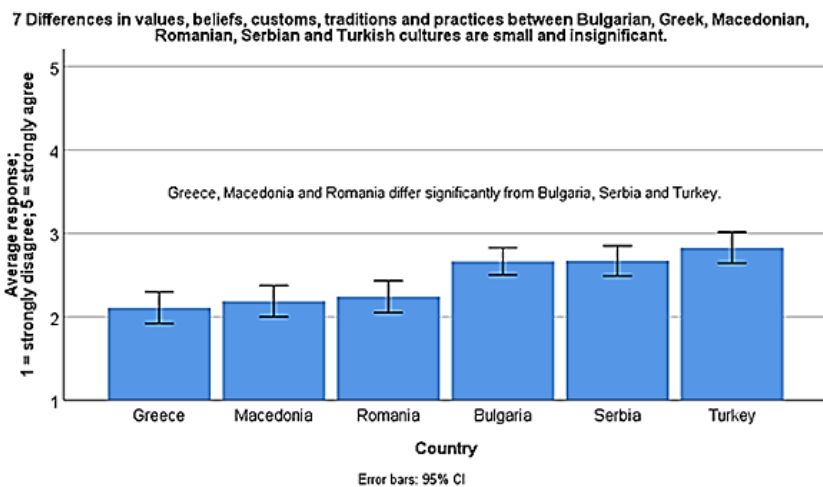
Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	2,66	1.011	149
Grecia	2.11	0,994	111
N. Macedonia	2.19	0,892	113
România	2.24	1.003	108
Serbia	2,67	0,995	121
Curcan	2,83	1.159	116
Total	2.47	1.046	718

întregul grup este 2,47, cu o abatere standard de 1,046 (vezi tabelul din stânga). Observați de grupurile individuale de respondenți, respondenții din Grecia (2,11), Macedonia de Nord (2,19) și România (2,24) au înregistrat cea mai mică și, în

același timp, sub medie, valoarea mediei aritmetice. Datele pentru alte grupuri de respondenți arată că respondenții din Bulgaria (2,66), Serbia (2,67) și Turcia (2,83) au rezultate peste medie. Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date,

Datele obținute arată că respondenții din Grecia, Macedonia de Nord și România se găsesc într-o situație în care minimizează și chiar trivializează diferențele dintre oameni, sau subliniază exagerat asemănările și universalitatea diferitelor fenomene, mai rar decât alți respondenți. Acest lucru este exprimat mai des de respondenții din Serbia, Bulgaria și Turcia. Este caracteristic tuturor respondenților care se află în această etapă de dezvoltare a sensibilității interculturale că pot apărea din punctul de vedere că cultura are o importanță

secundară în raport cu asemănările biologice dintre oameni, sau că toți oamenii sunt similari

în ceea ce privește nevoile lor, motivația pentru a obține succesul, lupta pentru libertate și individualitate, experiență religioasă etc. Fără îndoială, manifestarea acestor puncte de vedere este mai

prezentă la respondenții cu o valoare mai mare a mediei aritmetice, iar în acest caz sunt respondenți din Serbia, Bulgaria și Turcia. Acest lucru este valabil și pentru utilizarea diferitelor concepte economice, religioase, politice și psihologice, care sunt aplicate în cele mai diverse situații (ex. „toți oamenii sunt copiii lui Dumnezeu”, „toți ar dori să trăiască într-o democrație” etc.), unde se neglijează că și aici este vorba despre impunerea propriului cadru cultural de referință.

3.2.1.4 Faza de acceptare

Analiza datelor primite pentru faza de acceptare, variabila dependentă 8: Când interacționez cu oameni din culturi europene, încerc să înțeleg și să le respect valorile, credințele și comportamentele, chiar dacă diferă de ale mele, arată că valoarea media aritmetică pentru

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	4.42	0,772	149
Grecia	4.43	0,816	111
N. Macedonia	4.20	0,918	113
România	4.43	0,919	108
Serbia	4,37	0,672	121
Curcan	4.41	0,854	116
Total	4,38	0,826	718

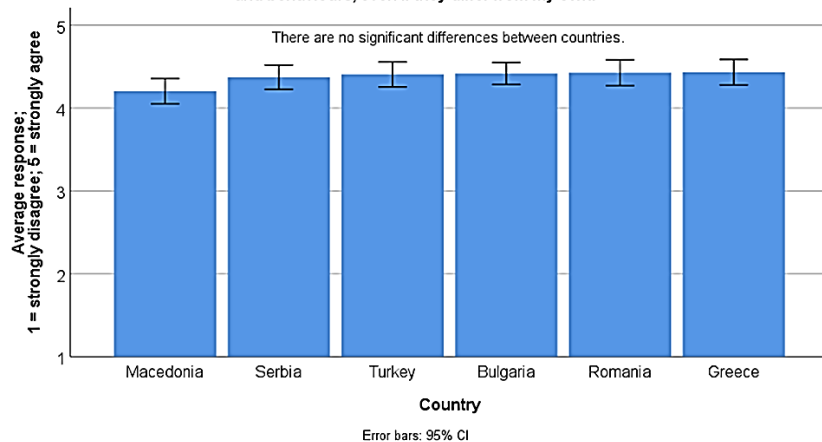
întregul grup de respondenți este 4,38, cu o abatere standard de 0,826. Observați de grupurile individuale de respondenți, respondenții din Macedonia de Nord (4,20) și Serbia (4,37) au înregistrat o valoare puțin mai mică a mediei aritmetice. Alte grupuri

de respondenți înregistrează valori peste medie și anume: Turcia – 4,41; Bulgaria – 4,42; Grecia și România - 4,43. Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date,

la această întrebare cea mai mare medie aritmetică (Grecia și România, 4,43) este cu doar 5% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (Macedonia de Nord,

Datele obținute arată că respondenții au o percepție uniformă asupra culturii și diferențelor. Conform rezultatelor pentru această variabilă dependentă, ei își percep propria cultură și viziune asupra lumii (credețe, valori, norme) ca ceva la fel de complex ca orice altă cultură

8 When interacting with people from European cultures, I try to understand and respect their values, beliefs, and behaviours, even if they differ from my own.

(vezi graficul de mai jos).

Aceasta înseamnă că respondenții percep clar diferențele în ceea ce privește comportamentul, normele care guvernează comportamentul, precum și valorile cheie.

Înseamnă, de asemenea, că au o înțelegere și o apreciere a diferențelor existente de valori, adică „relativismul valoric” însuși. Când evaluează negativ acțiunile altora, sunt conștienți de faptul că persoana sau grupul pe care îl evaluează negativ este la fel de complex ca și al lor. De asemenea, ajung să înțeleagă că diferențele pe care le prețuiesc negativ, din perspectiva altei culturi, pot fi apreciate pozitiv și că aceasta este și o poziție legitimă și de înțeles. Oamenii aflați în această fază au adesea experiența „paraliziei etice”, ca o consecință a acceptării poziției relativității valorice.

Analiza datelor primite pentru faza de acceptare, variabila dependentă 9: când mă confrunt

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	4.17	0,777	149
Grecia	3,96	0,762	111
N. Macedonia	3,88	0,853	113
România	4,54	0,603	108
Serbia	4.20	0,737	121
Curcan	4.17	0,837	116
Total	4.15	0,790	718

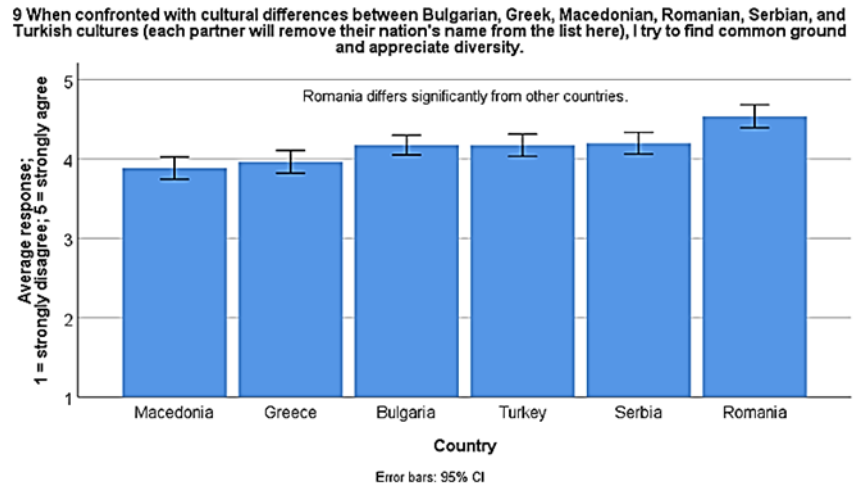
cu diferențele culturale dintre culturile bulgară, greacă, macedoneană, română, sârbă și turcă, încerc să găsesc un teren comun și să apreciez diversitatea, arată că valoarea media aritmetică pentru întregul grup este 4,15, cu o abatere standard de 0,790

(vezi tabelul). Observați pe grupuri, respondenții din Macedonia de Nord (3,88) și Grecia (3,96) au înregistrat valori sub medie ale mediei aritmetice, în timp ce valori peste medie au fost înregistrate de respondenții din Turcia și Bulgaria (4,17), Serbia (4,20) și, mai ales, România (4,54). Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date, la această întrebare cea mai mare medie aritmetică (România, 4,54) este cu 16% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (Macedonia de Nord, 3,88).

Spre deosebire de rezultatele obținute în cadrul variabilei dependente anterioare, datele pentru această variabilă dependentă arată că în cadrul întregului grup de respondenți există anumite diferențe în capacitatea de a accepta diversitatea. În acest sens, datele obținute pentru această variabilă dependentă arată că respondenții din România (în cea mai mare parte), iar apoi și

respondenții din Serbia, Bulgaria și Turcia, au o capacitate ceva mai mare de a accepta diferențele culturale în comparație cu respondenții din Macedonia de Nord și Grecia. Și anume, ei își

percep propria cultură și viziune asupra lumii (credințe, valori, norme) mai pe deplin decât alții ca pe ceva la fel de complex ca orice altă cultură (vezi graficul de mai jos). Aceasta mai înseamnă că, în comparație cu respondenții din Macedonia de Nord și Grecia, ei percep diferențele mai clar în ceea ce privește comportamentul, normele care guvernează comportamentul, precum și valorile cheie. De asemenea, asta înseamnă că au o înțelegere ceva mai completă și o apreciere ceva mai mare a diferențelor de valori existente, adică „relativismul valoric” însuși. Atunci când evaluează negativ acțiunile altora, au o conștientizare puțin mai dezvoltată că persoana sau grupul pe care îl evaluează negativ este la fel de complex ca al lor. De asemenea, au o înțelegere ceva mai clară că diferențele pe care le prețuiesc negativ, din perspectiva altei culturi, pot fi apreciate pozitiv și că aceasta este și

o poziție legitimă și de înțeles. Respondenții care provin din Macedonia de Nord și Grecia experimentează ceva mai des „paralizia etică”, ca urmare a acceptării poziției relativității valorice. asta înseamnă că au o înțelegere ceva mai completă și o apreciere ceva mai mare a diferențelor de valori existente, adică „relativismul valoric” însuși. Atunci când evaluează negativ acțiunile altora, au o conștientizare puțin mai dezvoltată că persoana sau grupul pe care îl evaluează negativ este la fel de complex ca al lor. De asemenea, au o înțelegere ceva mai clară că diferențele pe care le prețuiesc negativ, din perspectiva altei culturi, pot fi apreciate pozitiv și că aceasta este și o poziție legitimă și de înțeles. Respondenții care provin din Macedonia de Nord și Grecia experimentează ceva mai des „paralizia etică”, ca urmare a acceptării poziției relativității valorice. asta înseamnă că au o înțelegere ceva mai completă și o apreciere ceva mai mare a diferențelor de valori existente, adică „relativismul valoric” însuși. Atunci când evaluează negativ acțiunile altora, au o conștientizare puțin mai dezvoltată că persoana sau grupul pe care îl evaluează negativ este la fel de complex ca al lor. De asemenea, au o înțelegere ceva mai clară că diferențele pe care le prețuiesc negativ, din perspectiva altei culturi, pot fi apreciate pozitiv și că aceasta este și o poziție legitimă și de înțeles. Respondenții care provin din Macedonia de Nord și Grecia experimentează ceva mai des „paralizia etică”, ca urmare a acceptării poziției relativității valorice.

Trebuie remarcat faptul că în cadrul acestei variabile dependente a avut loc o schimbare în poziția inițială a Greciei, ceea ce indică necesitatea de a examina mai detaliat motivele pentru aceasta.

3.2.1.5 Faza de acceptare

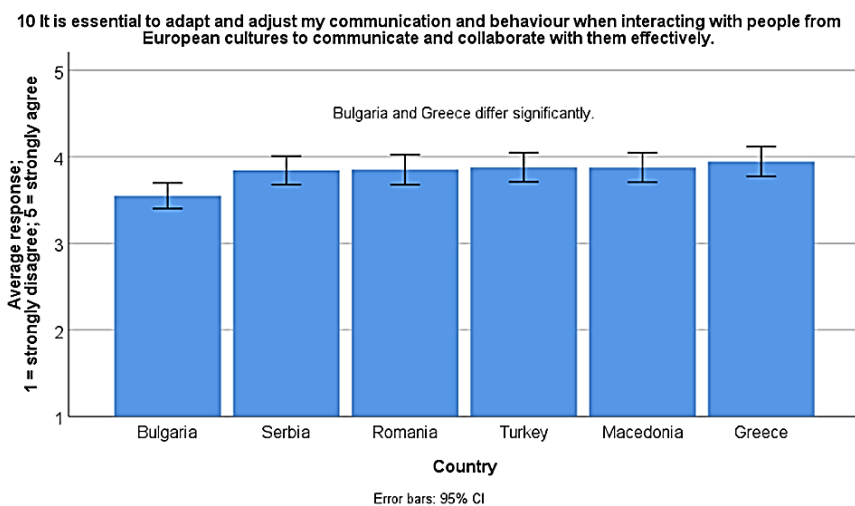
Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3,55	0,955	149
Grecia	3,95	0,872	111
N. Macedonia	3,88	0,825	113
România	3,85	1.012	108
Serbia	3,84	0,904	121

Curcan	3,88	0,938	115
Total	3,81	0,928	717

Analiza datelor primite pentru Faza de Acceptare, Variabilă Dependentă 10.

Este esențial să îmi adaptez și să îmi ajustez comunicarea și comportamentul atunci când interacționez cu oameni din culturi europene pentru a comunica și a colabora eficient cu aceștia, arată că valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup este 3,81, cu o abatere standard de 0,928 (vezi tabelul din stânga). Observate de grupurile de respondenți, valorile peste medie ale mediei aritmetice sunt înregistrate de toate grupurile de respondenți, cu excepția respondenților din Bulgaria (3,55). Respondenții din Grecia (3,95) au înregistrat cea mai mare valoare a mediei aritmetice pentru această variabilă dependentă, urmați de respondenții din Macedonia de Nord și Turcia (3,88), România (3,85) și Serbia (3,84). Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date,

Datele obținute indică faptul că respondenții au început să construiască o înțelegere a diversității caracteristice altor cadre culturale și să dezvolte competențe în interacțiunea cu

persoane ale căror origini culturale diferă. Respondenții din Grecia au avansat puțin mai mult pe această cale, urmați de grupuri de respondenți din Macedonia de Nord și Turcia, precum și de

respondenții din Serbia. Conform datelor obținute, respondenții din Bulgaria sunt oarecum în urmă față de media pentru grupul de respondenți în acest sens. În acest proces complex, se stabilește un sens cultural comun. Dacă aceasta continuă continuu, atunci se va crea baza dezvoltării biculturalismului, adică multiculturalismului. Ceea ce este crucial în acest proces este dezvoltarea capacității de a înțelege viziunea asupra lumii a altuia, care este esența empatiei. Procesul este adaptarea reciprocă, în care actorii culturali se pot experimenta pe ei înșiși în „în locul celorlalți”, păstrând în același timp propria identitate. Datele obținute indică

faptul că respondenții au început să construiască o înțelegere a diversității caracteristice altor cadre culturale și să dezvolte competențe în interacțiunea cu persoane ale căror origini culturale diferă. Respondenții din Grecia au avansat puțin mai mult pe această cale, urmați de grupuri de respondenți din Macedonia de Nord și Turcia, precum și de respondenți din Serbia. Conform datelor obținute, respondenții din Bulgaria sunt oarecum în urmă față de media pentru grupul de respondenți în acest sens. În acest proces complex, se stabilește un sens cultural comun. Dacă aceasta continuă continuu, atunci baza dezvoltării biculturalismului, adică multiculturalismului, va fi creat. Ceea ce este crucial în acest proces este dezvoltarea capacității de a înțelege viziunea asupra lumii a altuia, care este esența empatiei. Următorul pas în acest proces este adaptarea reciprocă, în care actorii culturali se pot experimenta pe ei înșiși în „în locul celorlalți”, păstrând în același timp propria identitate.

Analiza datelor primite pentru faza de acceptare, variabila dependentă 11. În interacțiunile

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.36	1.000	149
Grecia	2,80	1.025	111
N. Macedonia	2.46	0,982	113
România	3.02	0,995	108
Serbia	2,90	1.060	121
Curcan	2,54	0,976	115
Total	2,87	1.051	717

mele cu oameni din culturile bulgară, greacă, macedoneană, română, sârbă și turcă, tind să îmi adaptez comportamentul sau stilul de comunicare pentru a se potrivi cu aceste culturi prin evitând practicile și așteptările mele culturale, arată că

valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup este de 2,87, cu o abatere standard de 1,051. (vezi tabelul). Observată de grupurile de respondenți, cea mai mare valoare aritmetică a fost înregistrată de respondenții din Bulgaria (3,36), urmați de respondenții din România (3,02) și Serbia (2,90). Respondenții din Macedonia de Nord și Grecia au înregistrat valori sub medie în acest sens. În această întrebare, cea mai mare medie aritmetică (Bulgaria, 3,36) este cu 27% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (Macedonia de Nord, 2,46).

Datele obținute pentru această variabilă dependentă se bazează pe aplicarea inconsecventă a Chestionarului „Eu și Europa” în anumite faze ale lucrării. Din aceste motive, interpretarea lor corectă nu este posibilă. În situația dată, cunoștințele despre caracteristicile sensibilității

interculturale ale respondenților, care au fost obținute prin luarea în considerare a variabilei dependente nr. 10.

3.2.1.6 Faza de integrare

Analiza datelor obținute pentru faza de integrare, variabila dependentă 12. Integrarea și încorporarea elementelor din culturile europene în propria mea este crucială pentru

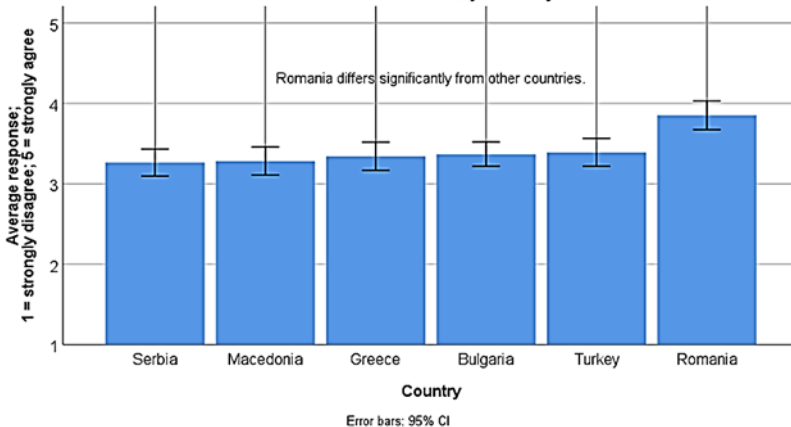
Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.37	1.022	149
Grecia	3.34	0,889	111
N. Macedonia	3.28	0,891	113
România	3,85	0,759	108
Serbia	3.26	1.023	121
Curcan	3.39	1.006	115
Total	3.41	0,960	717

construirea unei comunități sau societăți mai incluzive și mai diversă, arată că valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup este 3,41, cu o abatere standard de 0,960 (vezi tabelul din stânga). Observată de grupuri individuale de respondenți,

valoarea peste medie este înregistrată doar de respondenții din România, în timp ce toate celelalte grupuri de respondenți înregistrează valori care sunt sub media pentru întregul grup și anume: Turcia - 3,39; Bulgaria - 3,37; Grecia – 3,34; Macedonia de Nord – 3,28; Serbia – 3.26. La această întrebare, cea mai mare medie aritmetică (România, 3,85) este cu 15% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (Serbia, 3,26).

Datele obținute arată că respondenții din România sunt în măsură să observe diferite situații și viziuni asupra lumii din diferite cadre culturale. Ei pot, în funcție de circumstanțe, să treacă de la un context cultural la altul. Dezvoltarea în continuare a sensibilității interculturale a

12 Integrating and incorporating elements from European cultures into my own is crucial to building a more inclusive and diverse community or society.

acestui grup de respondenți merge în direcția medierii interculturale reale și a creării de oportunități de acțiune în viziuni diferite, modelate cultural, asupra lumii. În legătură cu această poziție (vezi graficul din dreapta), ceilalți respondenți se

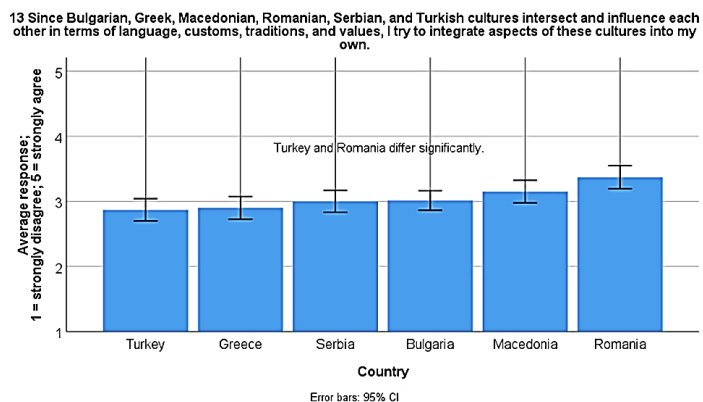
așteaptă la eforturi suplimentare pentru a integra diferite puncte de vedere culturale într-unul singur. La rândul său, aceasta vorbește despre pozițiile reciproc compatibile ale acestor două grupuri de respondenți. Este o oportunitate de a satisface nevoile de învățare interculturală ale unuia și celuilalt grup în cadrul angajamentului comun.

Analiza datelor obținute pentru faza de integrare, variabila dependentă 13. Întrucât culturile bulgară, greacă, macedoneană, română, sârbă și turcă se intersectează și se influențează

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.01	0,966	149
Grecia	2,90	0,981	111
N. Macedonia	3.15	0,837	113
România	3.37	0,849	108
Serbia	3.00	0,944	120
Curcan	2,87	1.018	116
Total	3.05	0,948	717

reciproc în ceea ce privește limba, obiceiurile, tradițiile și valorile, încerc să integrez aspecte dintre aceste culturi în propria mea, arată că valoarea aritmetică pentru întregul grup de respondenți este 3,05, cu o abatere standard de 0,948 (vezi tabelul din stânga). Observați

de grupurile de respondenți, respondenții din România (3,37) și Macedonia de Nord (3,15) au înregistrat valoarea peste medie a mediei aritmetice pentru această variabilă dependentă. Alte grupuri de respondenți au rezultate sub medie în acest sens și anume: Bulgaria (3,01), Serbia (3,00), Grecia (2,90) și Turcia (2,87). Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date,

Rezultatele obținute arată că, chiar și cu această variabilă dependentă, respondenții din România dețin o poziție de frunte când vine vorba de capacitatea de a trece de la un cadru cultural la altul. În acest sens, li se alătură respondenții din Macedonia de Nord. Poziția celorlalte grupuri de

respondenți este neschimbată față de cea determinată în considerarea variabilei dependente

12.

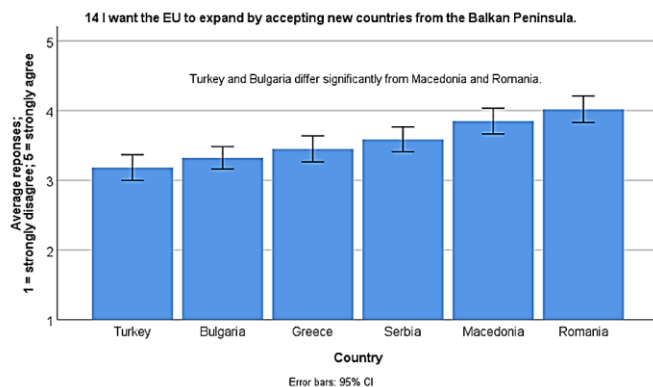
Analiza datelor obținute pentru Faza de Integrare, Variabila Dependentă 14: Doresc ca UE să

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3.32	0,864	149
Grecia	3.45	0,970	111
N.Macedonia	3,85	1.063	113
România	4.02	0,710	108
Serbia	3,59	1.202	121
Curcan	3.18	1.144	115
Total	3,55	1.041	717

se extindă prin acceptarea de noi țări din Peninsula Balcanică, arată că valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup de respondenți este de 3,55, cu o abatere standard. de 1.041 (vezi tabelul din stânga). Observați de grupurile de respondenți, respondenții din România (4,02), Macedonia

de Nord (3,85) și Serbia (3,59) au înregistrat o valoare peste medie a mediei aritmetice. Alte grupuri de respondenți au înregistrat valori sub medie și anume: Grecia (3,45), Bulgaria (3,32) și Turcia (3,18). La această întrebare, cea mai mare medie aritmetică (România, 4,02) este cu 18% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (Turcia, 3,18).

Datele obținute confirmă poziția de lider a respondenților din România în ceea ce privește

capacitatea de a acționa din multiple cadre culturale. Respondenții din Macedonia de Nord și Serbia arată un nivel oarecum mai scăzut, dar încă peste medie de sensibilitate interculturală în acest sens. Poziția celorlalte grupuri de respondenți pe acest segment al

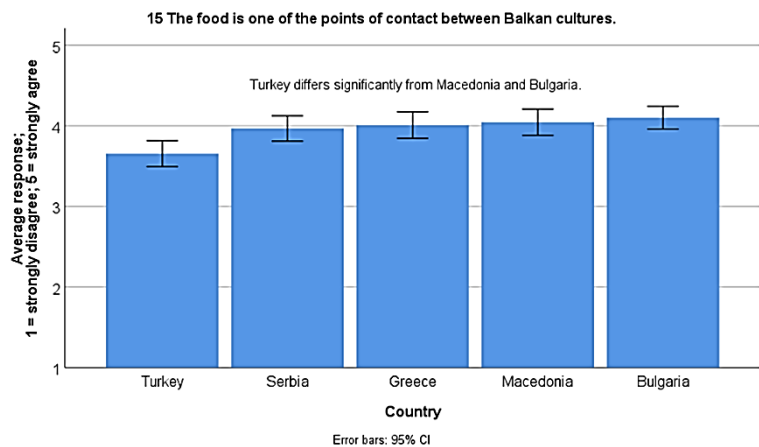
continuumului „etnocentrism-etnorelativism” a rămas neschimbată față de considerentele anterioare.

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	4.10	0,921	149
Grecia	4.01	0,757	111
N.Macedonia	4.04	0,849	113
Serbia	3,97	0,836	121
Curcan	3,66	1.014	116
Total	3,96	0,893	610

Analiza datelor obținute pentru Faza de Integrare, Variabila Dependentă 15: Hrana este unul dintre punctele de contact dintre culturile balcanice, arată că valoarea mediei aritmetice pentru cinci grupuri de respondenți este de 3,96, cu o abatere standard de 0,893 (

vezi tabelul din stânga). Observate de grupurile de respondenți, valori peste medie ale mediilor aritmetice pe această problemă sunt înregistrate de toate grupurile, cu excepția respondenților din Turcia (3,66). Respondenții din Bulgaria (4,10), urmași de respondenții din Macedonia de Nord (4,04), Grecia (4,01) și Serbia (3,97) au înregistrat cel mai mare scor pentru această variabilă dependentă. În această întrebare, cea mai mare medie aritmetică (Bulgaria, 4,10) este cu 10% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (Turcia, 3,66).

Datele obținute vorbesc în principal despre poziția etnocentrică a respondenților din Turcia. Aceasta este prezentă în toate punctele în care este luat în considerare acest segment al problemei sensibilității interculturale a tinerilor din Bulgaria, Turcia, Grecia, Macedonia de Nord, România și Serbia (vezi graficul din dreapta). Datele obținute vorbesc în principal despre poziția etnocentrică a respondenților din Turcia. Aceasta este prezentă în toate punctele în care este luat în considerare acest segment al problemei sensibilității interculturale a tinerilor din Bulgaria, Turcia, Grecia, Macedonia de Nord, România și Serbia (vezi graficul din dreapta).

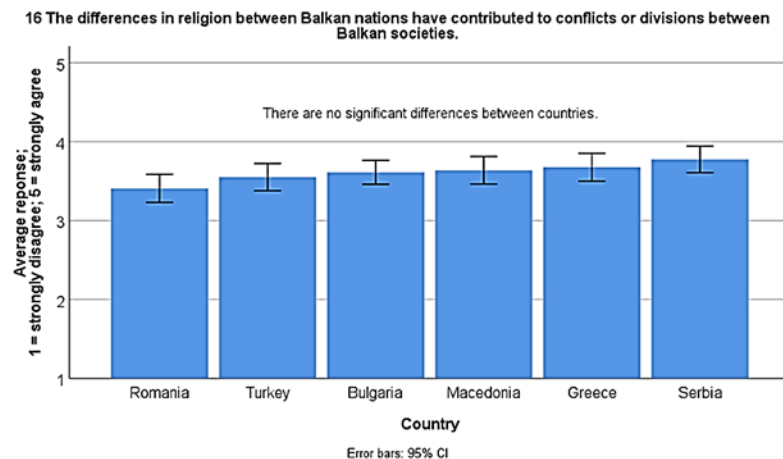

Analiza datelor obținute pentru Faza de Integrare, Variabila Dependentă 16: Diferențele de religie între națiunile balcanice au contribuit la conflicte sau diviziuni între societățile balcanice, arată că valoarea mediei aritmetice pentru întregul grup este de 3,61, cu o abatere standard. de 0,947 (vezi tabelul din stânga). Observate de grupurile de respondenți, grupurile de respondenți din Serbia (3,78), Grecia (3,68), Macedonia de Nord (3,64) și Bulgaria (3,61)

Țară	Rău	Std. Deviere	N
Bulgaria	3,61	0,928	149
Grecia	3,68	0,936	111
N.Macedonia	3,64	0,936	113
România	3.41	0,918	108
Serbia	3,78	0,899	121
Curcan	3,55	1.041	116
Total	3,61	0,947	718

înregistrează o valoare peste medie sau medie a mediei aritmetice. Respondenții din România (3,41) și Turcia (3,55) au înregistrat valori sub medie ale mediei aritmetice. Dacă ne uităm la intervalul dintre valorile mediilor aritmetice date, la această întrebare media aritmetică cea mai mare (Serbia, 3,78) este cu 10% mai mare decât cea mai mică medie aritmetică (România, 3,41).

Datele obținute necesită o analiză mai detaliată a schimbărilor din poziția „etnorelativă” a

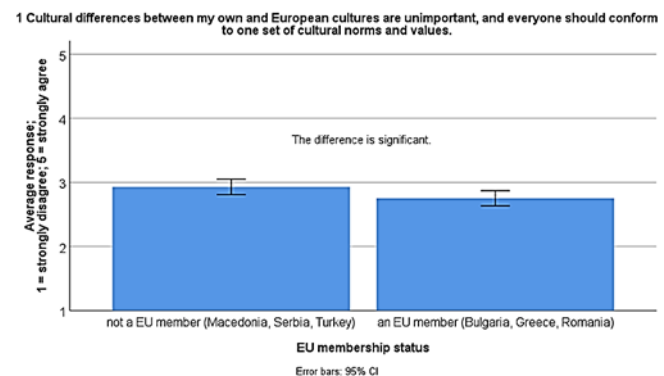

respondenților. Rezultatele pentru această variabilă dependentă au adus o înlocuire completă a grupurilor de bază de respondenți, comparativ cu situația descrisă anterior.

3.2.2 Sensibilitate interculturală în ceea ce privește apartenența la UE

3.2.2.1 Etapa de negare

Datele obținute pentru variabilele dependente nr. 1 și nr. 2 (vezi graficele din dreapta și de mai jos) sugerează că tinerii din țările membre UE au o experiență mai puternică de diversitate culturală în comparație cu colegii lor din țări non-UE (a se vedea graficele de mai jos).

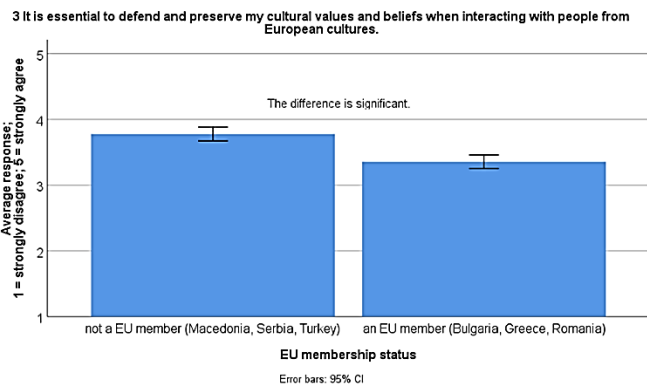
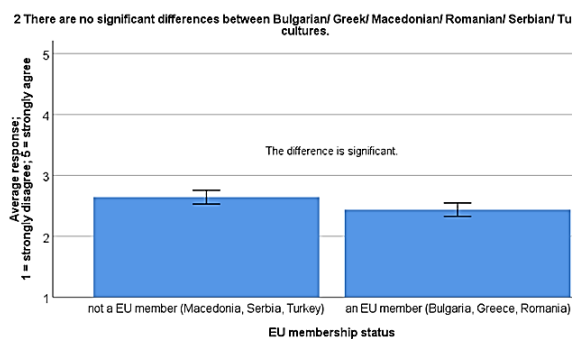

Obstacolul fundamental în calea dezvoltării și problema care trebuie rezolvată în această etapă este tendința de a evita diferențele culturale. Aceasta este o consecință a unui număr

mic șicategorii insuficient de specifice pentru conceptualizarea experiențelor cu diferențe culturale. Poziția compatibilă a celor două grupuri principale de respondenți oferă o oportunitate de angajament comun pentru a realiza progrese în dezvoltarea sensibilității interculturale a ambelor grupuri.

3.2.2.2 Faza de apărare

Datele obținute pentru variabilele

dependente nr. 3, nr. 4 și nr. 5 (a se vedea graficele din dreapta și de mai jos) sugerează că respondenții din Bulgaria, România și Grecia, în comparație cu respondenții din Turcia, Macedonia de Nord și Serbia, recurg semnificativ mai puțin la apărarea etnocentrică împotriva influenței acelor diferențe percepute ca

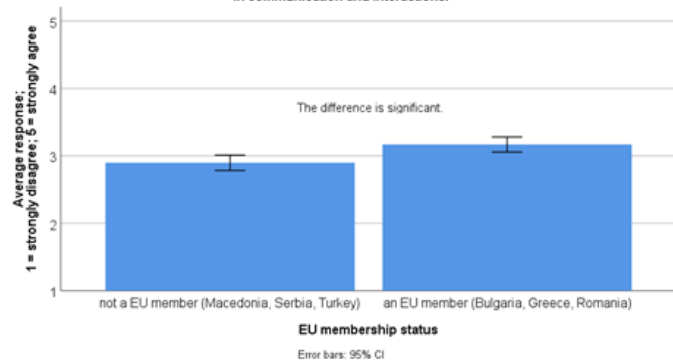
amenințătoare pentru propria lor viziune asupra lumii și identitate (vezi graficul din stânga). Aceasta înseamnă că respondenții care provin din țări non-UE recurg semnificativ mai des la evaluarea negativă a „ceilalți” în apărarea propriei viziuni asupra lumii și a propriei identități. Esența este că respondenții din aceste țări sunt insuficient echipați pentru a percepe anumite diferențe culturale evidente, mai ales în comparație cu respondenții din țările UE (vezi graficul din dreapta). Categoriile pe care le-au format în acest proces sunt considerabil mai generale în comparație cu cele analoge din alte grupuri și cu înțelegere mai puțin dezvoltată a valorilor și influenței contextului în care au apărut diferențele. Membrii acestor grupuri de respondenți se găsesc mai des într-o situație în care îi percep pe „ceilalți” ca fiind cei care amenință într-

un fel interesele propriului grup (de exemplu, la angajare, primirea de asistență socială). Poziția compatibilă a celor două grupuri principale de respondenți oferă o oportunitate de angajament comun pentru a realiza progrese în dezvoltarea sensibilității interculturale a ambelor grupuri. Membrii acestor grupuri de respondenți se găsesc mai des într-o situație în care îi percep pe „ceilalți” ca fiind cei care amenință într-un fel interesele propriului grup (de exemplu, la angajare, primirea de asistență socială). Poziția compatibilă a celor două grupuri principale de respondenți oferă o oportunitate de angajament comun pentru a realiza progrese în dezvoltarea sensibilității interculturale a ambelor grupuri. Membrii acestor grupuri de respondenți se găsesc mai des într-o situație în care îi percep pe „ceilalți” ca fiind cei care amenință într-un fel interesele propriului grup (de exemplu, la angajare, primirea de asistență socială). Poziția compatibilă a celor două grupuri principale de respondenți oferă o oportunitate de angajament comun pentru a realiza progrese în dezvoltarea sensibilității interculturale a ambelor grupuri.

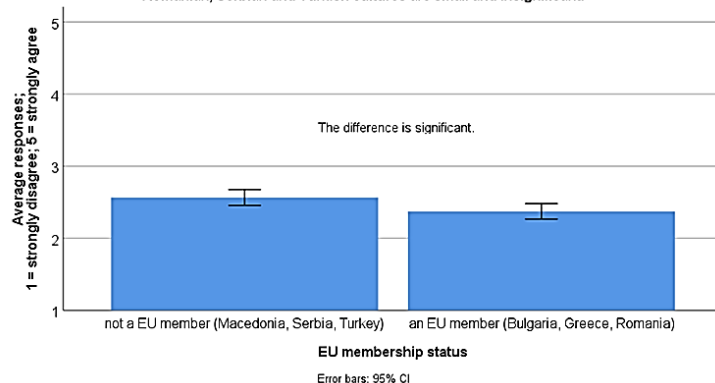
3.2.2.3 Faza de minimizare

Datele obținute pentru variabilele dependente nr. 6 și nr. 7 (a se vedea graficele din dreapta și de mai jos) sugerează că respondenții din țările din afara UE se află semnificativ mai des într-o situație în care se diminuează și chiar trivializează diferențele dintre oameni, sau subliniază prea mult

6 Cultural differences between my own and European cultures are minimal and can be ignored or overlooked in communication and interactions.

7 Differences in values, beliefs, customs, traditions and practices between Bulgarian, Greek, Macedonian, Romanian, Serbian and Turkish cultures are small and insignificant.

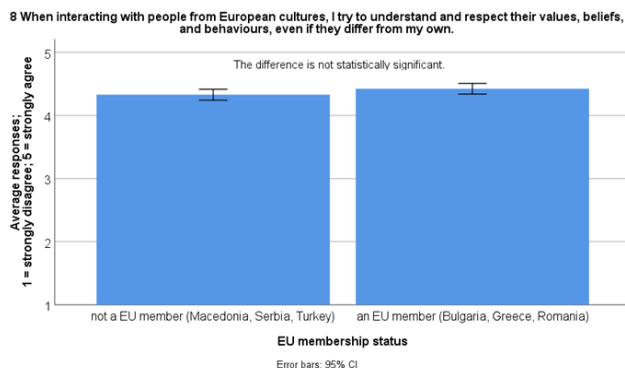

asemănările și universalitatea diferitelor fenomene. În același timp, ei susțin mult mai frecvent din punctul de vedere că cultura are o importanță secundară în comparație cu asemănările biologice dintre oameni sau că toți oamenii sunt

similari în ceea ce privește nevoile pe care le au, motivația pentru succes, căutarea libertății și individualității. , experiențe religioase etc. Rezolvarea acestei faze presupune o trecere de la poziția în care propria cultură este percepută ca centrală pentru experimentarea realității la o poziție în care ea este plasată în contextul existenței altor culturi care reprezintă moduri alternative și la fel de valoroase de a vedea realitatea. Cooperarea reciprocă între cele două grupuri principale în îmbunătățirea sensibilității interculturale deschide posibilitatea progresului ambelor.

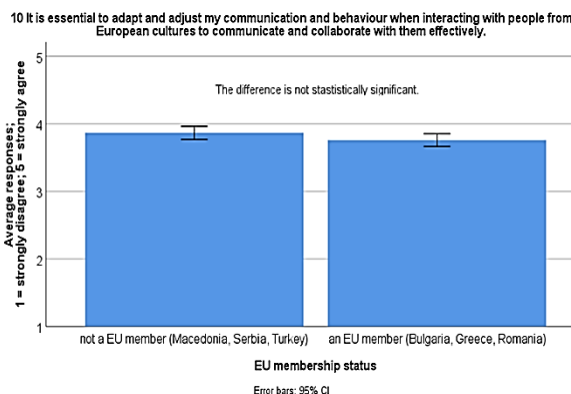
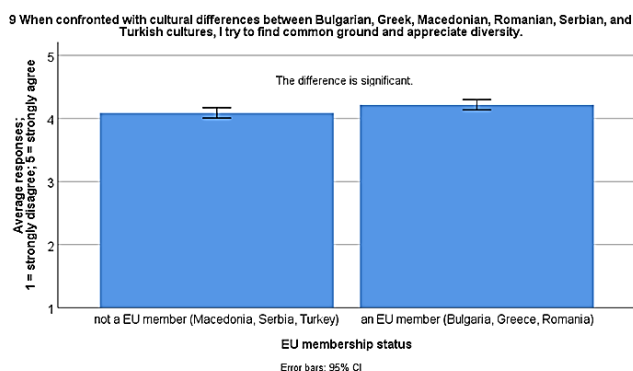
3.2.2.4 Faza de acceptare

Datele obținute pentru variabilele dependente nr. 8, nr. 9 și nr. 10, (vezi graficele de mai jos) sugerează că respondenții care provin din țările UE își experimentează propria cultură și

viziune asupra lumii (credințe, valori, norme) ca pe ceva la fel de complex ca orice altă cultură. Ei oarecum mai clar decât colegii lor din țările din afara UE percep diferențele în ceea ce privește comportamentul, normele care guvernează comportamentul, precum și valorile cheie.

De asemenea, ei prezintă o înțelegere oarecum mai bună și o mai mare apreciere a diferențelor existente de valori sau „relativismul valoric” în sine. Când evaluează negativ acțiunile celorlalți, ei au o idee ceva mai clară că persoana sau grupul pe care îl evaluează negativ este la fel de complex ca al lor. Ei înțeleg în mod firesc că diferențele care sunt

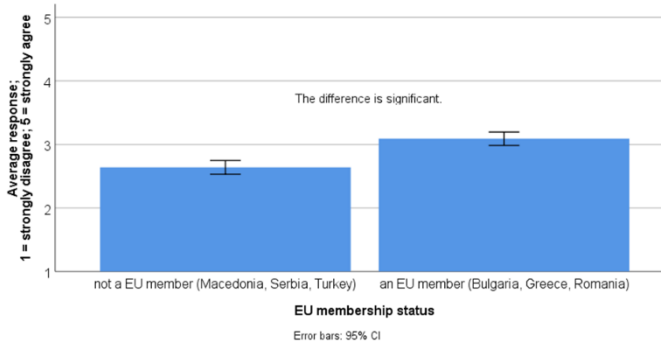

evaluate negativ, din perspectiva altei culturi, pot fi apreciate pozitiv și că este, de asemenea, o poziție legitimă și de înțeles. În cele din urmă,

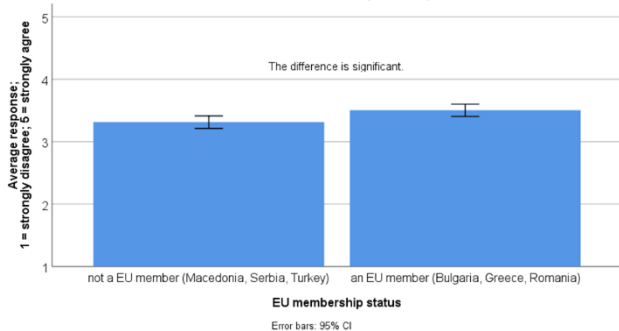
3.2.2.5 Faza de adaptare

Datele obținute pentru variabilele dependente nr. 11 și nr. 12 (a se vedea graficele din dreapta și de mai jos) sugerează că respondenții din țările UE excelează în dezvoltarea înțelegerii diversității caracteristice altor cadre culturale. Aceștia, mult mai mult decât colegii lor din țări non-UE, au fost

11 In my interactions with people from Bulgarian, Greek, Macedonian, Romanian, Serbian, and Turkish cultures (each partner will remove their nation's name from the list here), I tend to adapt my behaviour or communication style to fit in with these cultures by avoiding my cultural practices and expectations.

12 Integrating and incorporating elements from European cultures into my own is crucial to building a more inclusive and diverse community or society.

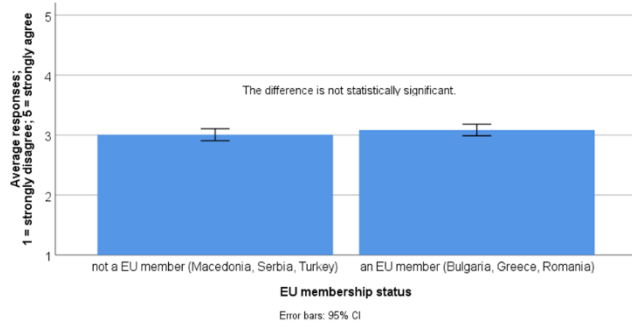
implicați în procese în care sunt dezvoltate competențe de interacțiune cu oameni de origini culturale diferite. În acest proces complex, ei au învățat noi moduri de comportament care sunt mai în concordanță cu diferite viziuni asupra lumii și care se adaugă la repertoriul lor personal

de comportamente. De asemenea, în acest proces, ei au dobândit capacitatea de empatie, adică de înțelegere a viziunii altuia asupra lumii, capacitatea de a experimenta o situație diferită de cea care este în concordanță cu propria identitate culturală. Și, în sfârșit,

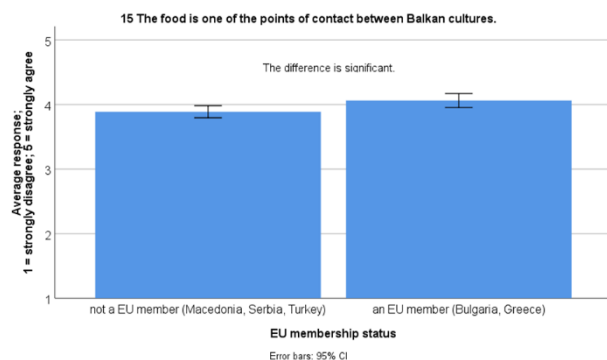
3.2.2.6 Faza de integrare

Datele obținute pentru variabilele dependente

13 Since Bulgarian, Greek, Macedonian, Romanian, Serbian, and Turkish cultures intersect and influence each other in terms of language, customs, traditions, and values, I try to integrate aspects of these cultures into my own.

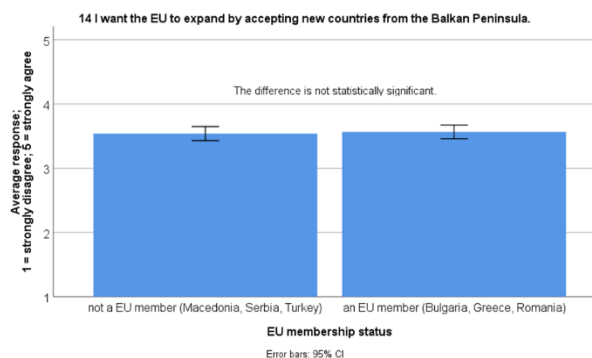
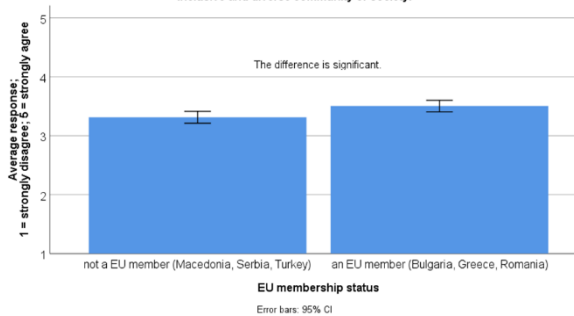

nr. 12, nr. 13, nr. 14, nr. 15 și nr. 16 (vezi graficele din dreapta și de mai jos) sugerează că respondenții din țările UE, mai mult decât colegii lor din Serbia, Macedonia de Nord și Turcia, încearcă să integreze diferite

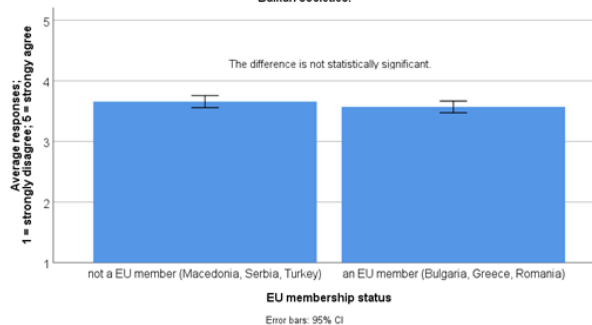
viziuni asupra lumii din diferite cadre culturale. Aceasta înseamnă că ei, în funcție de circumstanțe, se pot mutade la un context cultural la altul. Din partea lor, acest lucru implică faptul că respondenții din Bulgaria, România și Grecia au stimulente mult mai puternice pentru a-și direcționa propria dezvoltare spre atingerea unei stări dedezvoltare culturală care poate fi descrisă ca „neapartenerea oricărei culturi în care el/ea devine un străin”. Atingerea acestei stări permite o adevărată mediere interculturală și posibilitatea de a acționa în viziuni diferite, sub formă de cultură, asupra lumii. De asemenea, trebuie subliniat aici că datele pentru variabila

12 Integrating and incorporating elements from European cultures into my own is crucial to building a more inclusive and diverse community or society.

perspective culturale într-una singură. Aceasta implică constantă chestionarea propriei identități în raport cu experiența dobândită prin viață. Într-o astfel de situație, ei dezvoltă într-o măsură mai mare capacitatea de a vedea diferite situații și

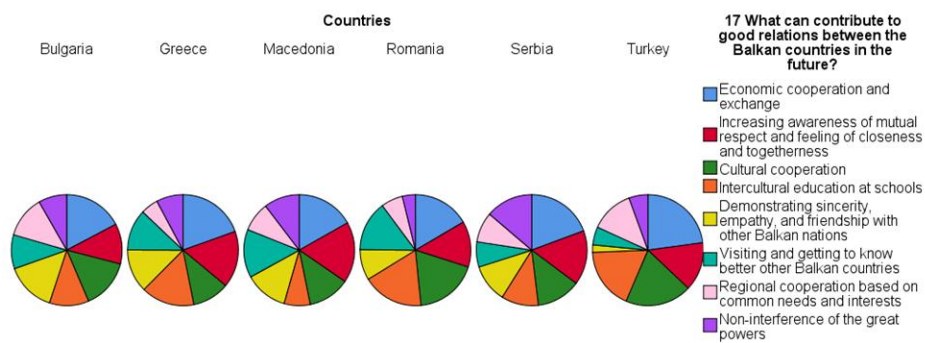
16 The differences in religion between Balkan nations have contributed to conflicts or divisions between Balkan societies.

dependentă nr. 15 nu conțin răspunsuri de la respondenții din România (neînscrise în chestionar), iar cu variabila dependentă nr. 16 obținem rezultate în care cele două grupuri principale de respondenți își schimbă pozițiile anterioare pe „etnocentric-etnorelativul” continuum.

3.2.3 Sensibilitate interculturală în ceea ce privește apartenența la stat și apartenența la UE

Datele obținute pentru variabilele dependente nr. 17, nr. 18 și nr. 19 pun în lumină caracteristicile/diferențele de sensibilitate interculturală a respondenților din perspectiva Fazei de Integrare a modelului lui Bennett. Analiza datelor obținute pentru variabila

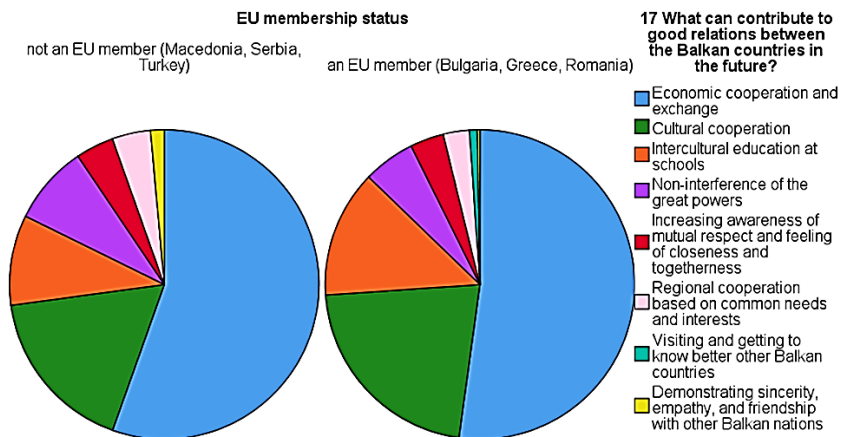

dependentă nr. 17 din perspectiva apartenenței la stat (vezi diagrama de mai jos) arată că în toate grupurile de respondenți, factorul Cooperare și Schimb Economic este recunoscut ca dominant (Bulgaria,

Grecia, Serbia și Turcia).) sau una dintre cele mai importante (România, Macedonia de Nord) pentru stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani în viitor. Contribuția factorului Creșterea conștientizării respectului reciproc și a sentimentului de apropiere și de uniune este, de asemenea, recunoscut ca unul dintre factorii cheie, cu respondenții din Macedonia de Nord considerând-o cea mai importantă. Factorul Cooperarea culturală este recunoscută ca fiind cea mai importantă de respondenții din România, în timp ce toate celelalte grupuri de respondenți o consideră una dintre cele mai importante. Educația interculturală în școli este, de asemenea, foarte apreciată de toate grupurile de respondenți, în special de cei din Turcia și România, ca un factor în stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani în viitor. Factorul Demonstrarea sincerității, empatiei și prieteniei cu alte națiuni balcanice este

recunoscut de aproape toate grupurile de respondenți ca fiind unul dintre cei foarte importanți pentru stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani. În timp ce toate celelalte grupuri de respondenți îl consideră unul dintre cele mai importante. Educația interculturală în școli este, de asemenea, foarte apreciată de toate grupurile de respondenți, în special de cei din Turcia și România, ca un factor în stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani în viitor. Factorul Demonstrarea sincerității, empatiei și prieteniei cu alte națiuni balcanice este recunoscut de aproape toate grupurile de respondenți ca fiind unul dintre cei foarte importanți pentru stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani. În timp ce toate celelalte grupuri de respondenți îl consideră unul dintre cele mai importante. Educația interculturală în școli este, de asemenea, foarte apreciată de toate grupurile de respondenți, în special de cei din Turcia și România, ca un factor în stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani în viitor. Factorul Demonstrarea sincerității, empatiei și prieteniei cu alte națiuni balcanice este recunoscut de aproape toate grupurile de respondenți ca fiind unul dintre cei foarte importanți pentru stabilirea unor bune relații interstatale în Balcani. Factorul Neamestecul marilor puteri este recunoscut de respondenții din Serbia și Macedonia de Nord, dar într-o măsură semnificativă și de respondenții din Bulgaria și Grecia, ca fiind unul dintre cele mai importante pentru viitoarele relații dintre țările balcanice. Importanța factorului Asocierea regională bazată pe nevoi și interese comune este foarte apreciată de respondenții din Turcia și Bulgaria, în timp ce alți respondenți îl consideră, de asemenea, unul dintre factorii importanți pentru un viitor comun. Factorul Vizitarea și cunoașterea mai bine a altor țări balcanice este cel mai important pentru respondenții din România și Macedonia de Nord, urmați de respondenții din Grecia, Bulgaria, Serbia și Turcia.

Analiza datelor obținute pentru variabila dependentă nr. 17 din perspectiva apartenenței la UE (vezi graficul din dreapta) arată că șase factori ai unui viitor comun și anume - (1)

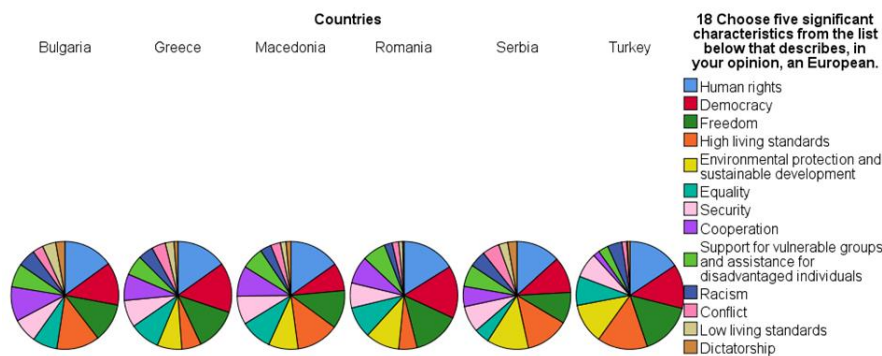

Cooperarea și schimbul economic; (2) Creșterea conștientizării respectului reciproc și a sentimentului de apropiere și de uniune; (3) Cooperare culturală; (4) Educația interculturală în școli; (5) Demonstrarea de sinceritate, empatie și prietenie cu alte națiuni balcanice și (6) Vizitarea și cunoașterea mai bine alte

țări balcanice au exact același rang de importanță pentru ambele grupuri de respondenți. Aceasta oferă o bază excelentă pentru dezvoltarea activităților comune menite să sporească

sensibilitatea interculturală a tinerilor din țările implicate, calitatea comunicării interculturale etc.

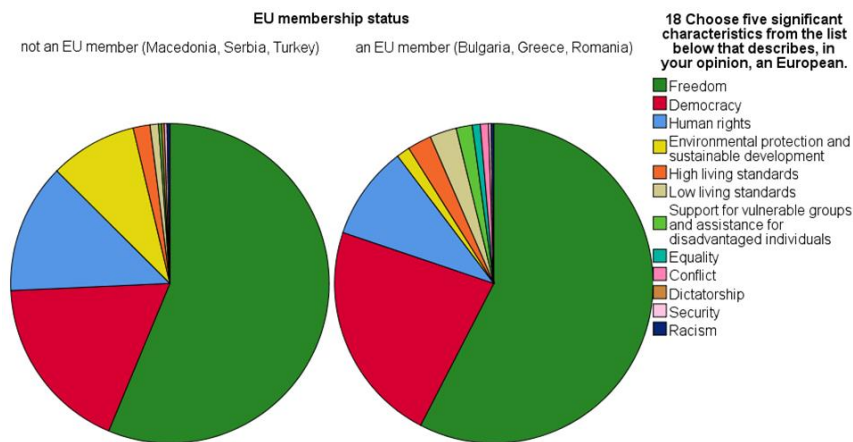
Analiza datelor obținute pentru variabila dependentă nr. 18 din perspectiva apartenenței de stat (vezi graficul de mai jos) arată că orientarea către drepturile omului, democrație, libertate, un nivel de trai ridicat și protecția mediului descrie cel mai bine un european conform

evaluarea aproape tuturor grupurilor de respondenți. Există anumite variații între respondenții din România (aceștia prețuiesc conceptul de egalitate înaintea conceptului de nivel de trai), Grecia (aceștia prețuiesc conceptele de egalitate și cooperare înainte de

conceptul de standard de trai și de protecție a mediului) și Bulgaria (ei valorează conceptul de cooperare înaintea conceptului de protecție a mediului).

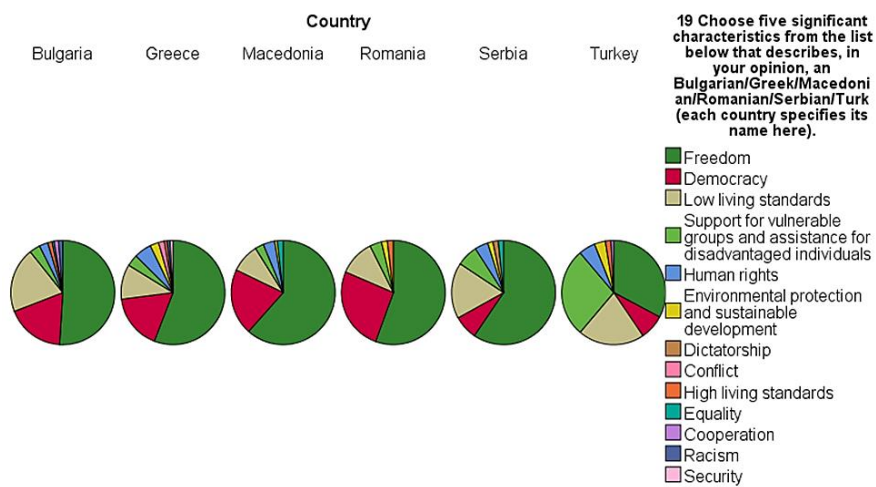
Analiza datelor obținute pentru variabila dependentă nr. 18 din perspectiva apartenenței la

UE (vezi graficul de mai jos) arată că patru din cinci caracteristici alese (libertate, democrație, drepturile omului și nivel de trai înalt) au exact același nivelul de importanță pentru descrierea unui european de către ambele grupuri de respondenți. Diferența există doar în alegerea

cele de-a cincea caracteristici, unde respondenții din țările din afara UE au ales ca a cincea caracteristică un nivel de trai ridicat, iar respondenții din țările UE au ales preocuparea pentru cei vulnerabili din punct de vedere social.

Analiza datelor obținute pentru variabila dependentă nr. 19 din perspectiva apartenenței de stat (vezi graficul de mai jos) arată că idealul de libertate constituie cea mai semnificativă caracteristică națională conform aprecierii fiecărui grup de respondenți. În acest sens, idealul libertății este subliniat cel mai puternic ca o caracteristică națională de respondenții din Serbia și Macedonia de Nord, Grecia și România, urmați de Bulgaria și Turcia. Pe lângă această caracteristică, democrația și un nivel de trai scăzut reprezintă și caracteristici naționale alese ale fiecărui grup de respondenți. Există destul de multe diferențe între respondenți în selectarea ultimelor două caracteristici naționale. Pentru respondenții din Turcia, acestea sunt grija pentru cei vulnerabili și drepturile omului; pentru respondenții din Serbia – drepturile omului și protecția mediului; pentru respondenții din România – drepturile omului și protecția mediului; pentru respondenții din Macedonia – grija pentru cei vulnerabili

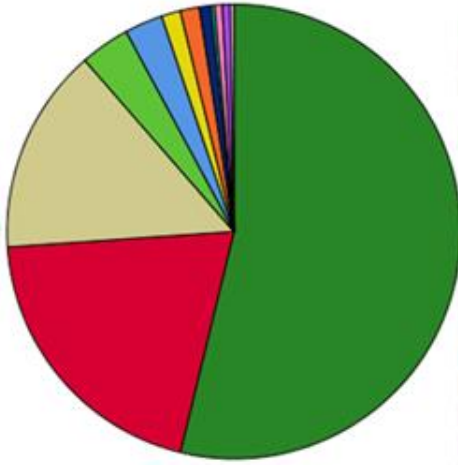
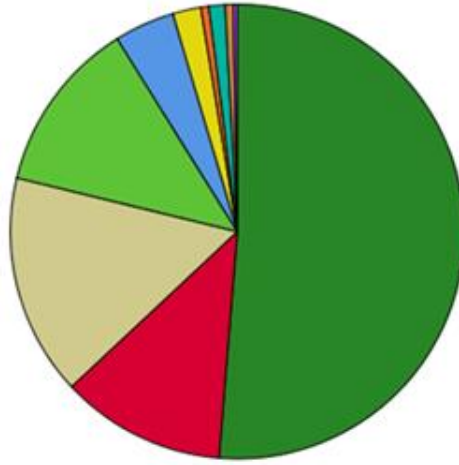
și drepturile omului; pentru respondenții din Grecia – grija pentru cei vulnerabili și drepturile omului; pentru respondenții din Bulgaria – grija pentru cei vulnerabili și drepturile omului.

Analiza datelor obținute pentru variabila dependentă nr. 19 din perspectiva apartenenței la UE arată că respondenții din ambele grupuri au exact aceeași alegere a caracteristicilor naționale: (1) libertate; (2) democrație; (3) îngrijirea celor vulnerabili; (4) nivel scăzut de trai; și (5) drepturile omului. Există variații în accentul anumitor determinanți naționali, cu nota că idealul de libertate este caracteristica dominantă în ambele grupuri.

EU membership status

not an EU member (Macedonia, Serbia, Turkey)

an EU member (Bulgaria, Greece, Romania)

19 Choose five significant characteristics from the list below that describes, in your opinion, an Bulgarian/Greek/Macedonian/Romanian/Serbian/Turk (each country specifies its name here).

- Freedom
- Democracy
- Low living standards
- Support for vulnerable groups and assistance for disadvantaged individuals
- Human rights
- Environmental protection and sustainable development
- High living standards
- Racism
- Equality
- Dictatorship
- Conflict
- Cooperation
- Security

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI

Pe baza analizei principalelor zone problematice care duc la ură și diviziuni între țările participante, precum și a reprezentării mitologiilor care le preamăresc pe ale lor și îi subjugează pe ceilalți, se pot afirma următoarele:

1. Școala este unul dintre factorii cheie în procesul de socializare a tinerilor conform principiilor structurii valoric-normative existente în fiecare dintre țările participante. În funcție de structura și dinamica schimbărilor din acel cadru umbrelă, național, se schimbă și contribuția școlii pentru a le permite tinerilor să perceapă și să experimenteze diferențele culturale relevante. Este evident că școala, care funcționează în cadrul unor sisteme sociale mai închise sau mai deschise, devine ea însăși un factor de „închidere” sau „deschidere” a individului față de diferențele culturale care vin din mediu. Analiza curriculei de istorie, care ocupă unul dintre locurile cheie în sistemul de bază al fiecărei țări participante, arată că ceea ce au în comun este că se pune un accent clar pe conceptul de națiune. Există anumite diferențe între ei în ceea ce privește poziția lor față de „etnocentricitate-continuum etnorelativitate”. În acest sens, se poate afirma că școala din Republica Turcia este cea mai apropiată de poziția care poate fi caracterizată drept „preponderent etnocentrică”. În raport cu acea poziție, cea mai îndepărtată („cel mai etno- relativ”) unul este școala din Republica România, care se caracterizează printr-o poziție etno-relativă bună pe continuum-ul menționat. Școlile din alte țări participante sunt situate în acea zonă. Cea mai apropiată poziție de școala din Turcia este Școala. în Grecia, urmate de școlile din Serbia și Macedonia de Nord, în timp ce școala din Bulgaria este cea mai apropiată de școala din România.

2. Analiza datelor obținute în cadrul atelierelor desfășurate cu tineri arată că participanții la aceste evenimente, în toate variantele naționale, au arătat că au o conștiință națională clară. Ei au demonstrat acest lucru în mai multe moduri, în primul rând prin: Includerea evenimentelor prin care se construiește continuumul spațiu-timp al istoriei naționale; legătura reciprocă prin identificarea aceluiași „locuri promise”, a aceluiași eroi comunitari. Prin modul în care și-au vizualizat viziunea asupra lumii, ei au manifestat un sentiment de apartenență la națiunea lor, o cunoaștere de invidiat a istoriei și culturii naționale, cunoașterea caracteristicilor naționale și o orientare către prosperitatea națională. În același timp, ele disting clar identitatea națională, balcanică și europeană. O privire mai atentă asupra reprezentărilor vizualizate ale acestor identități arată că „ochelarii naționali” au „cea mai mare dioptrie” dintre participanții la atelier din Turcia. De asemenea, au legat apariția alfabetului chirilic în Balcani cu poziția lor istorică în aceste regiuni. Ceva mai puțini, dar totuși mai mulți decât alții, „ochelarii naționali” sunt prezenți și în rândul tinerilor din Grecia. „Ochelarii europeni” în privința istoriei sunt oarecum mai folosiți de participanții din Macedonia de Nord și Serbia și semnificativ mai mult de participanții din Bulgaria și România. Ceva mai puțini, dar totuși mai mulți decât alții, „ochelarii naționali” sunt prezenți și în rândul tinerilor din Grecia. „Ochelarii europeni” în privința

istoriei sunt oarecum mai folosiți de participanții din Macedonia de Nord și Serbia și semnificativ mai mult de participanții din Bulgaria și România.

3. Analiza eseului despre istorie „ca ansamblu a tot ceea ce ar fi putut fi evitat” arată că diferențele culturale ale tinerilor reprezintă un fel de resursă de dezvoltare. Când vine vorba de poziția valorică a creatorului său, fiecare eseu pe tema „Rescrie istoria” pune pace, adevărul, dreptatea, responsabilitatea, dialogul, respectul reciproc, autoritatea cunoașterii și a argumentelor etc. în prim plan. Valoarea specială a unei astfel de poziții valorice este aceea că emană automotivare pentru a face față provocărilor sub forma prejudecăților xenofobe și stereotipurilor existente despre vecini. În demonstrarea unei astfel de poziții, tinerii din Serbia, România și Grecia au mers cel mai departe, dar li se alătură cot la cot tineri din alte țări participante.

4. Analiza rezultatelor interviurilor cu profesori din domeniile istoriei și literaturii indică faptul că răspunsurile obținute deschid noi întrebări esențiale, mai degrabă decât să indice soluții pentru îmbunătățirea sensibilității interculturale ca modalitate de suprimare, eliminare și depășire a prejudecăților xenofobe și a stereotipurilor despre vecini. La baza tuturor se află o discrepanță în percepția profesorilor și a tinerilor despre cât de mult citească tinerii, cât de mult știu despre istoria națională și generală, cât de mult sunt interesați să învețe despre trecut. Profesorii consideră că tinerii nu sunt suficient de interesați de istorie și de învățarea istoriei într-un mod științific, ci sunt mai informați prin internet, rețele sociale și mass-media. Dar tinerii, de fapt, vremurile în care trăiesc astăzi și în ce direcție ar trebui să avanseze. Acest lucru a fost exprimat în mare parte în exemplul Serbiei, dar este prezent și într-o măsură mai mare sau mai mică în toate celelalte țări participante. Expunerea obiectiv mare a tinerilor la influența rețelelor sociale și existența unei mari responsabilități a familiei pentru dezvoltarea sensibilității interculturale a tinerilor, nu ar trebui în niciun caz să se transforme într-un alibi al școlilor și al profesorilor pentru contribuția necorespunzătoare la confruntarea tinerilor cu diferențe culturale relevante.

5. Implementarea chestionarului „Eu și Europa” a inclus 718 respondenți din 6 țări - parteneri de proiect care au inclus: 149 respondenți din Republica Bulgaria; 121 de respondenți din Republica Serbia; 116 respondenți din Republica Turcia; 113 respondenți din Republica Macedonia de Nord; 111 respondenți din Republica Grecia; 108 respondenți din Republica România. Studiul a implicat 427 de femei (59,4%), 274 de bărbați (38,16%) și 15 indivizi (2,37%) care nu s-au declarat. Din numărul total de respondenți, 384 sau 53,48% erau tineri cu vârsta între 19 și 30 de ani (studenți), iar 334, sau 40,68% erau tineri cu vârsta între 14 și 18 ani (studenți).

6. Analiza datelor obținute și interpretarea rezultatelor au fost realizate în cadrul a 3 segmente analitico-interpretative, unde subiectul a fost tratat în funcție de (1) apartenența respondentului la țară, (2) afilierea respondentului la UE și (3) afilierea pârâtului cu țara și UE. Pe parcursul sondajului au fost exprimate anumite neconcordanțe, care au fost apreciate ca neavând un impact semnificativ asupra naturii rezultatelor obținute.

7. Rezultatele cercetării care au fost tratate în Capitolul II.1. Sensibilitatea interculturală în ceea ce privește afilierea la țară indică următoarele:

- Faza de Negare se caracterizează prin: a) O poziție bună a respondenților din România pe continuum-ul „etnocentric-etnorelativ” (EER); b) o poziție nesatisfăcătoare a tuturor celorlalte grupuri de respondenți privind EER; c) Existența unei diferențe semnificative între cel mai bun grup de respondenți (România) și ultimul poziționat (Turcia).
- Faza de Apărare se caracterizează prin: a) O poziție bună a respondenților din Bulgaria, România și Turcia pe EER; b) o poziție slabă a respondenților din Grecia, Serbia și Macedonia de Nord pe EER; c) Existența unei diferențe mari între cel mai bun (România) și ultimul grup de respondenți (Macedonia de Nord).
- Faza de Minimizare se caracterizează prin: a) O poziție bună a respondenților din România, Grecia și Macedonia de Nord pe EER; b) o poziție slabă a respondenților din Serbia, Turcia și Bulgaria privind EER; c) Existența unei diferențe semnificative între cel mai bun (Grecia) și ultimul grup de respondenți (Turcia).
- Faza de acceptare se caracterizează prin: a) poziția bună a respondenților din Turcia, România, Bulgaria și Grecia pe EER; b) poziția slabă a respondenților din Macedonia de Nord și Serbia pe EER; c) o mică diferență între cel mai bun (România, Grecia) și ultimul grup de respondenți (Macedonia de Nord).
- Faza de Adaptare se caracterizează prin: a) poziția bună a respondenților din România pe EER; b) poziția ambivalentă a tuturor celorlalte grupuri de respondenți pe EER.
- Faza de Integrare se caracterizează prin: a) poziția bună a respondenților din România pe EER; b) poziția proastă a respondenților din Turcia pe EER; c) pozițiile ambivalente ale Macedoniei de Nord, Bulgariei, Serbiei și Turciei cu privire la EER.

8. Rezultatele cercetării care au fost tratate în Capitolul III.2. Sensibilitatea interculturală în ceea ce privește afilierea la UE indică faptul că grupul de respondenți din țările UE ocupă o poziție bună cu privire la „Etnocentric-Continuum etnorelativ” în toate fazele de dezvoltare a sensibilității interculturale, adică grupul de respondenți din țările din afara UE ocupă o poziție slabă pe acest continuum.

9. Rezultatele cercetării care au fost tratate în Capitolul II.3. Sensibilitatea interculturală în ceea ce privește afilierea atât la țară, cât și la UE arată că:

- Există un grad ridicat de acord între toate grupurile de respondenți (în ceea ce privește afilierea la țară) cu privire la factorii cheie ai stabilirii unor bune relații interstatale în viitor;
- Există un acord deplin între grupul de respondenți din țările UE și grupul de respondenți din țările non-UE, chiar și în ceea ce privește evaluarea importanței factorilor de bază pentru stabilirea unor bune relații interstatale în viitor;
- Există un grad ridicat de acord între toate grupurile de respondenți (în ceea ce privește afilierea la țară) cu privire la ceea ce descrie cel mai bine un european (orientare către drepturile omului, democrație, libertate, nivel de trai ridicat și protecția mediului);
- Există un grad ridicat de acord între grupul de respondenți din țările UE și grupul de respondenți din țările non-UE cu privire la 4 din 5 caracteristici principale alese ale unui european (orientare către drepturile omului, democrație, libertate, standard de trai ridicat) ;

- Există un grad ridicat de acord între toate grupurile de respondenți (cu privire la apartenența la țară) cu privire la 3 din 5 caracteristici naționale defnitorii (libertate, democrație, nivel de trai scăzut);
- Există un acord complet între grupul de respondenți din țările UE și grupul de respondenți din țările din afara UE cu privire la toate cele 5 caracteristici naționale defnitorii (libertate, democrație, grija pentru cei vulnerabili, standarde scăzute de viață și drepturile omului).

Pe baza rezultatelor analizei de birou și a analizei de birou Focus, precum și a analizei eseurilor și a rezultatelor cercetării efectuate conform chestionarului „Eu și Europa”, precum și a constatărilor anterioare, cu scopul de a îmbunătăți sensibilitatea interculturală a tinerilor din Bulgaria, Turcia, România, Macedonia de Nord, Grecia și Serbia, se RECOMANDĂ următoarele:

eu. Când vine vorba de programele de istorie, autoritățile educaționale din țările participante, precum și toți actorii educaționali relevanți, trebuie să țină cont de faptul că:

- Imaginile negative ale vecinilor din Balcani în manualele de istorie pot contribui la tensiuni și conflicte în regiune, deoarece întăresc stereotipurile și încurajează sentimentele naționaliste;
- Sublinierea excesivă a conținutului etnocentric în programele de istorie și, în general, crearea unui dezechilibru pe „etnocentric-etnorelativ”, privează utilizatorii de oportunitatea de a învăța despre alte aspecte importante ale proceselor istorice, cum ar fi realizările culturale și intelectuale etc.
- Sublinierea excesivă a viziunii naționaliste și patriotice asupra istoriei poate duce la un sentiment de superioritate proprie în raport cu alte culturi, precum și la excluderea altor grupuri etnice.
- Deconectarea de la conștiința istorică a secolului XXI poate duce la o repetare a istoriei la scară dramatică.

II. Rezultatele aplicării unei abordări coordonate, multinaționale, interactive și inovatoare în studiul principalelor domenii problematice care duc la ură și diviziuni internaționale indică necesitatea unei mai bune cooperări reciproce a autorităților educaționale din Balcani și, mai ales o mai bună coordonare în toate etapele dezvoltării programelor de istorie. Interacțiunea interculturală de succes a tinerilor și interacțiunea interculturală de succes a reprezentanților autorităților educaționale funcționează conform legii instanțelor fuzionate. Ambele implică reciprocitate, un proces de îmbogățire reciprocă și revizuire critică a propriilor valori și norme.

III. Dezvoltarea capacității de a percepe diferențele culturale relevante și dezvoltarea sentimentelor pozitive față de diferențele culturale în rândul tinerilor din Bulgaria, Serbia, Turcia, România, Grecia și Macedonia de Nord ar trebui să fie facilitată de o aplicare cuprinzătoare și consecventă a principiilor interculturalității, care include:

- deschidere către ceilalți;
- respectul activ pentru diversitate;
- înțelegere reciprocă;

- toleranță activă;
- aprecierea altor culturi;
- asigurarea de șanse egale și
- combaterea discriminării.

IV. Promovarea și dezvoltarea capacității cursanților de interacțiune și comunicare cu lumea din jurul lor ar trebui asigurată prin aplicarea următoarelor abordări educaționale:

- Construirea încrederii și respectului reciproc;
- Experimentarea propriei identități ca punct de plecare în stimularea sensibilității interculturale;
- Mișcarea în diferite viziuni asupra lumii;
- Plasarea „celălalt” în centrul înțelegerii;
- Experimentarea experienței schimbării constante;
- Includerea cuprinzătoare a cunoștințelor, emoțiilor și comportamentului;
- Căutând elemente constructive și oportunități pe care ni le deschid conflictul.

V. Modelul lui Bennett de dezvoltare a sensibilității interculturale ar trebui să fie suportul cheie pentru luarea în considerare a intervențiilor educaționale care ne fac să fim sensibili la ideea că oamenii au dezvoltat în mod natural diferite moduri de viață, obiceiuri și viziuni asupra lumii și că această diversitate a vieții umane ne îmbogățește. Pe această bază, educația interculturală ar trebui să urmărească promovarea și dezvoltarea:

- o mai bună înțelegere a culturilor în societatea modernă
- capacitatea crescută de a comunica între oameni din culturi diferite
- o atitudine mult mai flexibilă față de diferențele culturale din societate
- o mai mare disponibilitate a oamenilor de a se angaja activ în interacțiunea socială cu oameni de alte origini culturale, precum și recunoașterea caracteristicilor de bază ale naturii umane ca ceva comun.

VI. Intervenția educațională interculturală bazată pe rezultatele acestei cercetări ar trebui să asigure schimbări care apar atunci când evoluează prin fiecare pas al modelului lui Bennett și anume:

- (1) De la negare la apărare: o persoană devine conștientă de diferențele dintre culturi.
- (2) De la apărare la minimizare: judecățile negative sunt suprimate, iar persoana este introdusă în asemănările dintre culturi.
- (3) De la minimizare la acceptare: subiectul realizează importanța diferențelor interculturale.
- (4) De la acceptare la adaptare: începe căutarea și explorarea unei alte culturi
- (5) De la adaptare la integrare: subiectul dezvoltă empatie pentru altă cultură.

VII. Alegerea, crearea și adaptarea metodelor care realizează motivația utilizatorului de a observa, înțelege, aprecia și accepta diferențele culturale și de a exprima dorința de a obține rezultate pozitive

în relațiile interculturale ar trebui să rezulte din bazarea pe cunoștințe teoretice și metodologice relevante, pe exemple de bune practică și rezultatele acestei cercetări. Prin intersectarea acestor elemente din perspectiva dezvoltării sensibilității interculturale, este necesară crearea unei intervenții educaționale care să cuprindă următoarele elemente:

1) Negarea diferențelor

- Poziția inițială generală - Participantul la educație este convins că poate avea succes în orice cultură fără nicio adaptare.
- Pozițiile inițiale ale participanților: România - mișcare de dezvoltare; Turcia, Grecia, Bulgaria, Serbia și Macedonia de Nord - potențial de dezvoltare;
- Scopul intervenției educaționale - Creșterea interesului pentru diferențele culturale și conștientizarea existenței diferențelor culturale.
- Cum? Prelegeri de istorie. Cunoașterea produselor culturii materiale: muzică, dans, obiceiuri, bucate, costume tradiționale, bijuterii etc. Cărți și filme care înfățișează alte culturi. Lucrări ale unor autori din diferite culturi. Oferiți participanților informații specifice culturii care vor stârni curiozitatea față de o altă cultură.

2) Apărarea diferențelor

- Poziția inițială generală – De ce acești oameni nu vorbesc limba mea? Acești oameni ar putea învăța de la noi!
- Pozițiile inițiale ale participanților - Bulgaria, România și Turcia – mișcare de dezvoltare; Serbia, Macedonia de Nord și Grecia – potențial de dezvoltare.
- Scopul intervenției educaționale - Depășirea polarizării pe „noi-ei” la observarea diferențelor.
- Cum? Observarea asemănarilor dintre culturi și caracteristici comune ale culturilor; Observarea asemănarilor între indivizi din propria cultură și indivizi din alte culturi; Sublinierea trăsăturilor care au conotație pozitivă în toate culturile; Realizarea diferențelor dintre indivizi din propria cultură; Construirea coeziunii de grup; Învățarea prin cooperare.

3) Minimizarea diferențelor

- Poziția inițială generală - Indiferent de cultură, oamenii sunt motivați de aceleași lucruri. Cu toții ne naștem, trăim și murim.
- Pozițiile inițiale ale participanților: România, Grecia și Macedonia de Nord – Mișcarea de dezvoltare; Serbia, Bulgaria și Turcia – potențial de dezvoltare.
- Scopul intervenției educaționale – Formarea unui cadru pentru observarea și luarea în considerare a diferențelor culturale (Luarea în considerare a propriilor norme, valori și ipoteze de bază într-un context mai larg; Realizarea faptului că normele și valorile nu sunt universale, ci variază de la cultură la cultură)
- Cum? Realizarea faptului că conștientizarea diferențelor culturale are o semnificație practică pentru comunicarea interculturală (de exemplu, cunoașterea modelelor care explică diferențele culturale). Participanții trebuie să dezvolte conștientizarea de sine culturală și să experimenteze diferențele. Îmbunătățirea abilităților de ascultare, deschiderea minții și lucrul asupra capacității de a-i percepe cu acuratețe pe ceilalți.

4) Acceptarea diferențelor

- Poziția inițială generală – Cu cât suntem mai diferiți, cu atât mai bine! Ar fi plictisitor dacă am fi toți la fel.
- Pozițiile inițiale ale participanților: Turcia, România, Bulgaria și Grecia – mișcare de dezvoltare; Serbia și Macedonia de Nord – potențial de dezvoltare.
- Obiectivele intervenției educaționale - creșterea complexității categoriilor utilizate pentru analiza diferențelor; Dezvoltați capacitatea de a schimba cadrul de referință; Încurajarea empatiei și a descentralizării (deplasarea de la centru).
- Cum? Învățare prin experiență; Joc de rol; Simulări. Participanții trebuie să dobândească cunoștințe specifice culturii. Participanții trebuie să respecte valorile și convingerile celorlalți și să mențină toleranță la ambiguitate.
- Provocare: Înțelegerea contextului și semnificația anumitor practici culturale din alte țări, păstrând în același timp standardele propriei culturi (Drepturile femeilor).

5) Adaptarea la diferențe

- Poziția inițială generală – Încep să mă simt membru al acestei culturi!
- Pozițiile inițiale ale participanților: România - mișcare de dezvoltare; Bulgaria, Grecia, Turcia, Serbia și Macedonia de Nord - potențial de dezvoltare.
- Scopul intervenției educaționale - A păși în „păntofii altcuiva”.
- Cum? Conversații cu parteneri din alte culturi. Discuții de grup multiculturale. Participanții trebuie să fie capabili să experimenteze empatie față de alte culturi. Participanții trebuie să stăpânească abilitățile de a prelua și rezolva probleme. Participanții au nevoie de flexibilitate în raport cu alte culturi.

6) Integrarea Diferențelor

- Poziția inițială generală – Oriunde este acasă, dacă știi suficient despre cum funcționează lucrurile acolo. Mă simt cel mai confortabil când fac punte între diferențele dintre culturile pe care le cunosc.
- Pozițiile inițiale ale participanților: România - mișcare de dezvoltare; Turcia, Bulgaria, Grecia, Serbia și Macedonia de Nord - potențial de dezvoltare.
- Scopul intervenției educaționale – navigați prin diferite cadre culturale.
- Cum? Familiarizarea cu diferite sisteme etice. Construirea unui sistem etic care să ghideze propriile alegeri și acțiuni.
- Provocare: navigați prin diferite cadre culturale bazate pe un sistem etic bine întemeiat.

VIII. Utilizați potențialul de dezvoltare enorm pentru dezvoltarea unei intervenții educaționale interculturale, adică promovarea sensibilității interculturale, care constă în gradul ridicat de acord al tinerilor din Bulgaria, Turcia, Grecia, România, Serbia și Macedonia de Nord cu privire la orientările valorice cheie și caracteristicile naționale. .